

ΒΙΒΛΙΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΑΠΑΞ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

ΤΟΜΟΣ Γ' ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ, 1878 ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ 12

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΥΓΙΕΙΝΗΣ
ΑΤΟΜΙΚΗΣ ΤΕ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΑΣ

ΓΗΘ

Σ. ΜΗΛΛΑΝΟΥ

[Συνέχεια]

Ἡ μικρὰ δ' ἐνίοτε ἐπερχομένη κεφαλαλγία, ἡ παροδικὴ σκοτοδινία, ἡ κατὰ διαλείμματα ἐπιτάχυνσις τῆς κυκλοφορίας, καὶ ἡ ταύτην συνοδεύουσα ἐπίμυθος ἀναπνοή, ἡ νευρικὴ διέγερσις, ἡ μείζων τῆς συνήθους εὐαισθησία τῆς νεάνιδος, ἡ ἐλάττωσις ἢ ἡ

διαστορφή τῆς οὐρέσεως, τὸ κατὰ τὸν στόμαγον βάρος, αἱ ἐνίοτε ἐπερχόμεναι ναυτίαι, ἡ ἐνίοτε παρατηρούμενη ἰδία καὶ χαρακτηριστικὴ ὄσμη τῆς διαρροήσεως αὐτῆς, καὶ ἡ κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν προεκτεθέντων συμπτωμάτων συμπαρομαρτοῦσα ἐνίοτε αὐπνία καταδεικνύουσι πάντα, ὅτι ὁλόκληρος τῆς νεάνιδος ὁ ὄργανισμὸς διαταράσσεται.

Ἄπαντα τὰ συμπτώματα ταῦτα ἐξαιρέονται βαθμικῶν ἀλλὰ ἀποκατασταθῆ ἢ ἔμμηνος ῥύσις, ἐπιμένει δὲ μόνον ἢ καὶ αὐξάνει ἡ νευρικὴ διέγερσις, ἐκ τῆς τοῦ αἵματος ἀπωλείας προερχομένη. Μετὰ δὲ

τὴν παύσιν τῆς ῥύσεως ὁ ὄργανισμὸς ἐπανακτᾷ τὴν κατὰ φύσιν αὐτοῦ κατάστασιν, ἐπιμενούσης μόνον καταφανοῦς κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἤττον ἀναιμίας, ταχέως καὶ ταύτης παρερχομένης.

Παρά τισι τῶν νεανίδων τὰ πρόδρομα ταῦτα συμπτώματα ἐξελκίζονται μετὰ τινων ἡμερῶν διάρκειαν, χωρὶς νὰ ἐπέλθωσι τὰ ἔμμηνα, ἐπανέρχονται δὲ καὶ πλεονάκις ἐνίοτε διαταράσσονται ἐπ' ὀλίγον τὴν καθολικὴν ὑγίαν ἀνευ ἐτέρου τινὸς αποτελέσματος, καὶ μόλις μετὰ πολλὰς τοιαύτας ἀγόνους προσπαθείας ἀποκαθίσταται τέλος ἡ ἔμμηνος ῥύσις.

Ἐν γένει τὰ συνιδέοντα τὴν πρώτην τῶν ἐμμήνων ἐμφάνισιν συμπτώματα ἐλαττοῦνται βαθμηδὸν μετ' ἐκάστην ἔμμηνον ῥύσιν, καὶ ἐξαλείφονται ἐντελῶς μετὰ τινος περιόδου. Διὸ καὶ πολλαὶ ἐκ τῶν τακτικῶς καθαριζομένων γυναικῶν οὐδεμίαν αἰσθάνονται διατάραξιν κατὰ τὴν ἔμμηνον αὐτῶν ῥύσιν, οὐδὲν παρατηρεῖται παρ' αὐταῖς πρόδρομον σημεῖον. Ἄλλ' οὐχ ἤττον ἢ ἐπανάληψις τῆς τῶν ἐμμήνων ῥύσεως προδίδεται ἄλλοτε διὰ τινων τῶν προεκτεθέντων συμπτωμάτων.

Σπανιώτερον δὲ ἢ πρώτη τῶν ἐμμήνων ῥύσις ἐπέρχεται αἴφνης καὶ ἀποτόμως ἀνευ οὐδενὸς προδρόμου συμπτώματος, ὡς λ. χ. κατὰ τὸν χορὸν, σωμασκιάν τινὰ ἢ καὶ καθ' ὕπνον.

Ἄλλ' ἡ ἔμμηνος ῥύσις εἶναι ἀναποσπάστως συνδεδεμένη μετὰ τῶν εἰς τὰ ἐσωτερικὰ γεννητικὰ τῆς γυναικὸς ὄργανα τροποποιήσεων, τοῦτέστι μετὰ τῆς ἐν τῇ ὠοθήκῃ ἀναπτύξεως ἐνὸς τῶν Γραφικῶν κυστιδίων, καὶ τῆς ἀποπτώσεως τοῦ ἐν τῷ κυστιδίῳ τοῦτ' ἐπιπερχομένου Γραφικῶν ὠαρίου, συμβαινούσης τὸν δὲ τὸν τρόπον.

Αἱ ὠοθήκαι τῆς γυναικὸς, τὰς ὁποίας οἱ φυσιολόγοι παραβάλλουσι μετὰ τῶν ὄρχεων

τοῦ ἀνδρὸς, διὸ καὶ ἀποκαλοῦσι ταύτας testes muliebres, περιέχουσι, πλὴν τοῦ κυτταρώδους ἰστοῦ καὶ πολλῶν ἀγγείων, περιέχουσι, λέγομεν, καὶ τινα σμικρότατα κυστιδία 1—2 χιλιοστῶν τοῦ μέτρου διάμετρον ἔχοντα, ὅτε δὲ καὶ πολλῶ σμικρότερα, Γραφικῶν κυστιδίων ἀποκαλούμενα, ἐντὸς τῶν ὁποίων περιέχονται σμικρότερα τινα σωματίδια, Γραφικῶν ὠαρίων ὀνομαζόμενα. Παρὰ τῇ γυναικί παρατηροῦνται 15—20 τοιαῦτα κυστιδία κατὰ διαφόρους βαθμοὺς ἀναπτύξεως.

Τῶν ὠοθηκῶν ὁ ὄγκος ἐπαυξάνει κατὰ τὴν ἡλικίαν ἢ ηλικίαν, κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν ἐμμήνων, τὴν ἐγκυμοσύνην· ἐλαττοῦται μετὰ τὸν τοκετὸν, ἀτροφοῦσι δ' αὐταὶ κατὰ τὸ γῆρας.

Κατὰ τὸν Νεγκριέ, ὁ σημαντικὸς τῶν ὠοθηκῶν ὄγκος εἶναι κληρονομικὸς, ἢ δὲ γονιμότης παρατείνεται παρὰ τῇ γυναικί ἀναλόγως τοῦ ὄγκου αὐτῶν.

Τὰ Γραφικῶν κυστιδία, συναναπτυσσόμενα μετὰ τῆς ὠοθήκης αὐτῆς, καθότι οἱ φυσιολόγοι διέκρινον ταῦτα οὐχὶ μόνον εἰς τὰς νεανίδας πρὸ τῆς ἡλικίας αὐτῶν ἡλικίας, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν πρώτην αὐτῆν τῶν ὠοθηκῶν μόρφωσιν, τὰ Γραφικῶν, λέγομεν, κυστιδία εἶναι μικροσκοπικὰ τὸ πρῶτον, αὐξάνουσι δὲ βαθμηδὸν μέχρι καθαρῆς διακρίσεως τῶν ἐν αὐταῖς ὠαρίων. Μόλις δ' ἀναφανῶσι τὰ πρῶτα τῆς ἡλικίας σημεῖα, τινὰ τῶν Γραφικῶν κυστιδίων αὐξάνουσι ταχέως τὸν ὄγκον αὐτῶν καὶ ἀπωθεῖσι τὸν περι αὐτὰ κυτταρώδη ἰστὸν, προσεγγίζοντα οὕτω πρὸς τὴν ἐξωτερικὴν τῆς ὠοθήκης ἐπιφάνειαν. Ὅταν δὲ ἀποκατασταθῇ ἡ ἡβη, ἐν τῶν κυστιδίων αὐτῶν ἀναπτύσσεται ἐπὶ μᾶλλον καὶ προσλαμβάνει κερκασίου ἢ σμικροῦ καρύου ὄγκον. Ἀποπερατωθεῖσης δὲ τῆς ἀναπτύξεως αὐτοῦ τὸ Γραφικῶν κυστιδίων μένει στάσιμον μέχρι τῆς στιγμῆς,

καθ' ἣν ἐξ ὑπερρεθισμοῦ, προσερχομένου εἴτε ἐκ τοῦ ὠριμάσαντος ἤδη ὠαρίου, εἴτε ἐκ τῆς προσεγγίσεως τῶν φύλων, διαρρήγνυται (Κώστ). Κατὰ δὲ τὴν ῥῆξιν τὸ ἐν τῷ Γραφικῶν κυστιδίῳ περιεχόμενον ὠάριον ἐξέρχεται, συλλαμβάνεται ὑπὸ τοῦ στομίου τῆς σάλπιγγος, διέρχεται τὸ κοῖλον αὐτῆς καὶ ἀφικνεῖται τέλος εἰς τὸ κοῖλον τῆς μήτρας.

Καθ' ὃ δὲ χρονικὸν διάστημα τὸ Γραφικῶν κυστιδίων προΐσκει ἀναπτυσσόμενον, συναναπτύσσεται καὶ συμφορεῖται ἡ μήτρα καὶ μάλιστα τὸ ἀγγειώδες αὐτῆς σύστημα. Ὅταν δ' ἡ συμφορῆσις φθάσῃ τὸν ὕπατον αὐτῆς βαθμὸν, τὰ ἐπιπλάγια ἀγγεῖα τοῦ βλενώδους ὑμένους τῆς μήτρας ῥήγνυται, καὶ ἐξέρχεται βαθμηδὸν τὸ ἐν αὐταῖς περιεχόμενον αἷμα, ὅπερ ἀποτελεῖ τὴν ἔμμηνον καθαρσιν· ὥστε τὸ αἷμα τῶν ἐμμήνων ἐξέρχεται ἐκ τῆς ἐπιφανείας τοῦ βλενώδους ὑμένους τῆς μήτρας καθ' ὃν τρόπον καὶ εἰς ἀπάσας τὰς αὐτομάτους αἱμορραγίας, διὰ μικροσκοπικῶν τοῦτέστι ῥηγμάτων.

Οὐδόπως λοιπὸν διαφέρει τὸ αἷμα τῶν ἐμμήνων ἀπὸ τοῦ ἐν τοῖς ἀγγείοις περιεχομένου αἵματος. Περιέχει τοῦτέστι τὸ αἷμα τῶν ἐμμήνων τὰ αὐτὰ μετ' ἐκείνου συστατικὰ στοιχεῖα, καὶ μόνον τὸ ἰνώδες αὐτοῦ μέρος εἶναι ἕλασσον, διὸ καὶ ὁ θρόμβος αὐτοῦ δὲν εἶναι τοσοῦτον συμπαγῆς ὅσον ὁ ἐκ τῆς ἀραιμάξεως.

Δυσκολώτατον εἶναι, λέγει ὁ Καζὼ, νὰ προσδιορίσωμεν ἀκριβῶς, εἰς τὴν ἐνεστῶσαν τῆς ἐπιστήμης κατάστασιν, κατὰ ποίαν στιγμὴν τῆς ἐμμήνου καθάρσεως διαρρηγνύεται τὸ Γραφικῶν κυστιδίων. Εἰκάζεται ὅμως, ὅτι ἡ ῥῆξις αὕτη δὲν συμβαίνει πάντοτε κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν. Ἀπέδειξε δ' ἄλλως τε ὁ Κώστ διὰ τῶν πειραμάτων αὐτοῦ, ὅτι πᾶς ἀφροδίσιος ἐρεθισμὸς ἐπισπεύδει τὴν διάρρηξιν ταύτην. Ἐν γένει

ὅμως εἶναι παραδεδομένον τὴν σήμερον, ὅτι τὸ Γραφικῶν κυστιδίων διαρρήγνυται κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας τῆς ἐμμήνου καθάρσεως.

Κατὰ δὲ τὸν Πουσέ (Pouchet) τὸ κατὰ τὴν διάρρηξιν τοῦ κυστιδίου ἀποπίπτον ὠάριον, προσλαμβάνομενον ὑπὸ τοῦ στομίου τῆς σάλπιγγος, διατρέχει τὸν ὠαγωγὸν συνήθως ἐντὸς 2 μέχρις 6 ἡμερῶν, μετ' ὃ ἀφικνεῖται ἐν τῇ κοιλότητι τῆς μήτρας, διαμένει ἐπίσης ἐν αὐτῇ ἐτέρας 2 μέχρις 6 ἡμέρας, παρεμποδιζόμενον ὑπὸ τοῦ φαρτοῦ αὐτῆς ὑμένους (ψευδοῦμένος τοῦτέστιν ἐκκρινομένου ἐν ὄρα ἐμμήνου ῥύσεως μεταξὺ τοῦ βλενώδους ὑμένους τῆς μήτρας καὶ τοῦ ἐπιθηλίου αὐτῆς), μετὰ δὲ τὸ χρονικὸν αὐτὸ διάστημα, ὃ τε φαρτὸς ὑμῖν καὶ τὸ ἐπιθηλίον ἀποβάλλονται διὰ τοῦ κόλπου ἐν εἶδει λευκοματῶν συμπήξεων, συμπαρασύροντα καὶ τὸ Γραφικῶν ὠάριον. Κατὰ τὴν κοινῶς δὲ τὴν σήμερον παραδεδομένην γνώμην, ἡ γονιμοποίησις εἶναι δυνατὴ μόνον κατὰ τὴν διὰ τοῦ ὠαγωγῶν δίοδον τοῦ ὠαρίου καὶ τὴν ἐν τῇ μήτρᾳ διαμονὴν αὐτοῦ, ὥστε μετὰ τὴν 12ην ἢ 14ην ἀπὸ τῆς ἐμμήνου καθάρσεως ἡμερῶν ἡ γονιμοποίησις εἶναι ἀδύνατος, ἀφοῦ τὸ ὠάριον εἶναι ἐξάπαντος ἀποπεπτικῶς τότε τῆς μήτρας.

Ἐπαναλαμβάνομεν λοιπὸν, ὅτι ἡ ἔμμηνος καθαρσις εἶναι ἀναποσπάστως συνδεδεμένη μετὰ τῶν συνοδουμένων τὴν διάρρηξιν τοῦ Γραφικῶν κυστιδίου φαινομένων, καταδείκνυσι δ' αὕτη, ὅτι ὁ ὄργανισμὸς τῆς γυναικὸς δύναται νὰ παράσχῃ τὰς ἀναγκαίους ὑλὰς πρὸς τὴν μόρφωσιν νέου ὄντος. Μετὰ τὴν γονιμοποίησιν ἡ ἔμμηνος καθαρσις ἐπέχεται, ἢ δ' ἐπίσχεσις αὕτη διαρκεῖ καθ' ἅπασαν τὴν διάρκειαν τῆς ἐγκυμοσύνης, παρὰ δὲ ταῖς πλείστας τῶν γυναικῶν ἐφ' ἅπασαν τὴν διάρκειαν τοῦ θηλασμοῦ. Ἡ δὲ παύσις τῶν ἐμμήνων καταδείκνυ-

σιν ἀπ' ἐναντίας, ὅτι ἡ γυνὴ ἀπόλεσε πλεον τὴν γόνιμον αὐτῆς δύναμιν. Ἐνίοτε ὅμως, κατὰ τὸν Καζῶ, δύναται καὶ νὰ λείψῃ ἡ ἔμμηνος καθαρσις, ἂν καὶ τὸ Γραφιανὸν κυστίδιον διατρέχῃ ἀπάσας τὰς περιόδους τῆς ἀναπτύξεως αὐτοῦ· ἀλλ' ἡ ἔλλειψις αὕτη τῆς φύσεως δὲν πρέπει νὰ θεωρηθῇ, κατ' αὐτὸν, ὡς ἀπολύτως ἐμποδιζουσα τὴν γονιμότητα. Ἡ ἐπιστήμη διέσωσε τῶ ὄντι ἄπειρα παραδείγματα γυναικῶν τεξασῶν χωρὶς οὐδέποτε νὰ καθαρσιθῶσιν, ὑπάρχουσι δ' ἐπίσης καὶ πολλὰ γεγονότα τιθῶν, παρ' οἷς ἡ ἐπίσχεσις τῆς ἐμμήνου καθάρσεως δὲν ἐμπόδισεν αὐτὰς ἀπὸ νέας συλλήψεως. Ὡσαύτως ὑπάρχουσι καὶ πολλὰ γυναικῆς, εἰς τὰς ὁποῖας ἡ ἔμμηνος φύσις ἐπέρχεται μόνον μετὰ μίαν ἢ καὶ πλείους ἐγκυμοσύνας κ.τ.λ.

Ἄμα ἀποκατασταθῶσι τὰ ἐμμήνη, ἐπαυλαμβάνονται ταῦτα εἰς τακτικὰς συνήθως περιόδους, τοὔτεστιν ἀνά πᾶσαν 28ῃν ἢ 30ῃν ἡμέραν. Τινὲς ὅμως τῶν γυναικῶν καθαρσιζοῦνται ἀνά πᾶσαν τρίτην ἐβδομάδα, ἢ ἀνά πᾶσαν 15ῃν ἡμέραν. Ἄλλαι δὲ πάλιν ἀνά πᾶσαν 40ῃν ἢ 60ῃν ἡμέραν. Οὐχὶ δὲ σπανίως τὰ μεταξὺ τῶν ἐμμήνων διαλείμματα εἶναι λίαν ἄτακτα. Ἄλλ' αἱ τοιαῦται ἄτακτοι, ἀνόμαλοι φύσεις, τῶν ἐμμήνων ὀφείλονται συνήθως εἰς νοσηρὰν τινα κατάστασιν, ὡς λ. χ. τὴν χλωρώσιν, τὴν ἀναμιάν, τοὺς ὑστερισμούς, τὴν λίαν λεμφατικὴν κρᾶσιν, εἰς νόσον τινὰ τῶν ὀρθηκῶν κτλ.

Οὐδεμίαν δὲ ἐπιρροὴν ἐπὶ τῆς φύσεως ταύτης ἔχουσιν αἱ φάσεις τῆς σελήνης, ὡς ἄλλοτε ἐπιστεύετο, διὸ καὶ ἐπέρχονται τὰ ἐμμήνη εἰς τὰς μᾶλλον ἀντιθέτους τοῦ μηνὸς ὥρας.

Εἴπομεν, ὅτι ἐκάστη τῶν ἐμμήνων περιόδου διαρκεῖ συνήθως δύο ἕως τέσσαρας ἡμέρας, ἐνίοτε ὅμως ἕνεκα συνήθους νοσηρᾶς

τινὸς καταστάσεως, ἡ φύσις αὕτη μόνον διαρκεῖ ὥρας τινάς. Ἄλλοτε δὲ πάλιν διαρκεῖ δέκα ἕως δώδεκα ἡμέρας.

Καὶ τὴν μὲν πρώτην ἡμέραν ἐκρέει συνήθως μικρόν τι ποσὸν αἵματος, ὅπερ ἀναμιγνύεται μετὰ τῆς ἐκ τοῦ κόλπου κατὰ τὸν χρόνον αὐτὸν ἐκρεούσης ἀφθονωτέρας βλένας, ἀλλὰ βαθμηδὸν ἡ μὲν βλένα ἐλαττοῦται, τὸ δὲ ποσὸν τοῦ αἵματος αὐξάνει, ὥστε ἀπὸ τῆς 2ας μέχρι τῆς 3ης ἡμέρας τὸ αἷμα εἶναι καθαρὸν καὶ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ἀφθονον. Ἀπὸ δὲ τῆς 3ης ἡμέρας ἐλαττοῦται καὶ βαθμηδὸν παύει, ἀντικαθιστάμενον ὑπὸ βλένης μᾶλλον ἢ ἥττον ἀφθονοῦ καὶ συνεσπικνωτάς, ἐλαττουμένης βαθμηδὸν καὶ ταύτης.

Τὸ δὲ ποσὸν τοῦ εἰς ἐκάστην ἐμμήνον καθαρσιν ἀποβαλλομένου αἵματος διαφέρει εἰς ἄκρον. Καὶ κατὰ μέσον μὲν ὄρον ὑπολογίζεται αὐτὸ εἰς ὀκτὼ οὔγγιας, ἐνδέχεται ὅμως νὰ ᾖ αἰ καὶ περισσώτερον ἢ καὶ ὀλιγώτερον· μεγίστην δὲ πρὸς τοῦτο ἔχει ἐπιρροὴν ἡ κρᾶσις καὶ ἡ διαίτα τῆς γυναικῆς, ἐν γένει ἡ φύσις εἶναι ἀφθονος παρὰ ταῖς αἱματώδεις τὴν κρᾶσιν ἐχούσας γυναικῆς καὶ παρὰ ταῖς κλιῶς τρεφομέναις. Ἄφθονος ἐπίσης εἶναι ἡ φύσις καὶ παρὰ ταῖς λίαν ἐξασθενησάσαις καὶ ἀναμιάτοις. Καὶ παρὰ μὲν ταῖς τελευταίαις ἡ φύσις προσλαμβάνει τοὺς χαρακτηρῆς παθητικῆς αἱμορραγίας, ἐν ᾧ ἀπ' ἐναντίας παρὰ ταῖς πρώταις προσλαμβάνει τοὺς χαρακτηρῆς αἱμορραγίας ἐνεργητικῆς. Πάντως δ' ἐλαττοῦται τὸ ποσὸν τοῦ αἵματος παρὰ ταῖς λεμφατικαῖς, ταῖς χλωρωτικαῖς, ταῖς ἀνεπαρκῶς τρεφομέναις κ.τ.λ.

Ἐνίοτε τὸ τῶν ἐμμήνων αἷμα ῥεεῖ βραδύτατα, στάθην, ὡς εἰπεῖν, καὶ ἀνεπαρκῶς· ἄλλοτε δὲ ἀπ' ἐναντίας ἀθρόως καὶ ἀφθονως ἐν εἶδει αἱμορραγίας (αἱμορραγικὰ ἐμμήνη) κατὰ τὴν περίπτωσιν δὲ ταύτην

σχηματίζονται πολλάκις ἐν τῇ μήτρᾳ θρόμβοι, προκαλοῦντες λίαν ἐπωδύνους ἀπωθητικὰς συστολὰς τῆς μήτρας. Ἐκ τῶν ἀνωμαλιῶν τούτων τῆς ἐμμήνου καθάρσεως ἡ μὲν πρώτη ὀφείλεται, κατὰ τὸν Φλερῦ, εἰς μετρίαν, ἡ δὲ τελευταία εἰς σφοδράν τῆς μήτρας συμφόρσιν. Οὐσιωδέστατον δὲ, λέγει οὗτος, ἀποβαίνει, ὅπως ὁ ἰατρὸς ὄρισθ' ἀκριβῶς τὴν παραθετικὴν διάγνωσιν, καθότι τὰ ἐν τῇ πρώτῃ τῶν περιπτώσεων ὠφέλιμα, ἢτοι ἡ ἀναληπτικὴ τροφή, ἡ σωμασκία, τὰ τονωτικά, τὰ διεγερτικά, ἢ μετρία τῆς συνενώσεως τῶν φύλων χρήσις ἀποβαίνουσιν ἀπ' ἐναντίας ἐπιβλαβῆ ἐν περιπτώσει σφοδρᾶς συμφόρσεως τῆς μήτρας· ἡ συνένωσις μάλιστα τῶν φύλων ἐπαυξάνει τότε τοσοῦτον τὴν ἐμμήνον φύσιν, ὥστε μεταβάλλει αὐτὴν εἰς ἀληθῆ αἱμορραγίαν.

Ἄλλοτε δὲ ἡ ἐμμήνος καθαρσις εἶναι σταθερῶς ἐπωδύνος, ἂν καὶ ἡ γυνὴ οὐδεμίαν φέρῃ νοσηρὰν κατάστασιν. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει προηγούνται τῶν ἐμμήνων, ἢ καὶ συνοδεύουσι ταῦτα κατὰ τὴν πρώτην τῆς ἐμφανίσεως αὐτῶν ἡμέραν, ἢ καὶ καθ' ἅπασαν αὐτῶν τὴν διάρκειαν, κωλικὸι πόνοι κατὰ τε τὸ ἐπιγάστριον καὶ τὴν ὀσφύν, συστολαὶ τῆς μήτρας καὶ παντῶτα νευρικὰ φαινόμενα. Τὸ σύνολον τῆς καταστάσεως ταύτης καλεῖται δυσμηνόρροια, ἥτις εἰς τὰς μεγάλας πόλεις συχνάκις παρατηρουμένη, σπανίως δὲ εἰς τὰς ἐξοχὰς, ἀναπτύσσεται ταχύτατα εἰς ὅσας νέας ἐγκαταλείπουσι τὸν ἀγροδίαιτον βίον καὶ ἀντικαθιστῶσιν αὐτὸν διὰ τῆς ὀκνηρίας καὶ τοῦ βεβλαμμένου ἀέρος τῶν πόλεων.

Ἡ ἐμμήνος φύσις, τὸ πολύτιμον τοῦτο τῆς γονιμότητος καὶ τῆς ὑγείας τῆς γυναικῆς σημεῖον, ἐκπερᾶζει σύμπαντα τὸν ὄργανισμὸν αὐτῆς. Ἐνεκὰ τῆς ἐμμήνου καθάρσεως ἡ γυνὴ δὲν ὑπόκειται τοσοῦτον εἰς τινὲς νόσους ὅσον ὁ ἀνὴρ. Ἡ τῶν ἐμμήνων

ἀποκατάστασις τροποποιεῖ ἐν γένει ἢ καὶ βελτιώνει πολλάκις τὴν κρᾶσιν τῆς νεανιδος, ἢ καὶ ἐξαλείφει τέλος πολλὰς προϋπαρχούσας νόσους, ἢτοι τὴν σκελοτύρσιν, τὴν ἐπιληψίαν, τὰς χοιράδας, χρονίαν τινὰ νόσον τοῦ δέρματος κ.τ.λ. Οὐχ ἥττον ὅμως δύναται ν' ἀναπτύξῃ καὶ νόσους οὐδὲν προϋπαρχούσας, ἕνεκα τῶν κατὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς φύσεως ταύτης παρουσιαζομένων ἐμποδίων, ὀφειλομένων ἰδίως εἰς δυσκρασίαν τινὰ, οὕτως ἐπέρχεται ἐνίοτε χλωρώσις, ὑστερισμοὶ κ.τ.τ. Ἐνευθεν λοιπὸν καταφαίνεται πόσον σπουδαία εἶναι ἡ λειτουργία αὕτη διὰ τὴν ὑγείαν καὶ τὸν βίον ὀλόκληρον τῆς γυναικῆς. Ἐφ' ὅσον δὲ ἡ ἐν λόγῳ φύσις ἐκτελεῖται κανονικῶς καὶ ὁμαλῶς, ἐπὶ τοσοῦτον καὶ ἡ ὑγεία τῆς γυναικῆς εἶναι ἐδραιοτέρα. Ἀπ' ἐναντίας δὲ ἡ διατάραξις, καὶ μάλιστα ἡ ἐπίσχεσις αὐτῆς, δύναται ν' ἀναπτύξῃ τὰς μᾶλλον ποικίλας νοσηρὰς καταστάσεις, τοῦτο δὲ ὄχι διότι τὸ κατὰ τὴν ἐμμήνον φύσιν ἀποβαλλόμενον αἷμα κέκτηται ἰδίαν τινὰ δρμύτητα ἢ σηπεδονώδεις ιδιότητες, ἀλλὰ μόνον διότι ἡ ἐμμήνος φύσις ἀντιστοιχεῖ, ἰσοδυναμεῖ μὲν περιοδικῶν ἀποκαθαρσιν.

Τούτου ἕνεκα μεγίστη ἀπαιτεῖται φροντις, ὅπως μὴ διαταραχθῇ ἡ οὐσιωδεστάτη αὕτη λειτουργία, καὶ πρὸ πάντων κατὰ τὴν ἀποκατάστασιν αὐτῆς. Πρὸς δὲ ἀνάγκη πᾶσα καὶ νὰ ἐξαλείψωμεν ἐγκαίρως, τοὔτεστι πρὸ τῆς ἐποχῆς τῆς ἀποκαταστάσεως αὐτῆς, τῇ χρήσει τῶν καταλλήλων ὑγεινῶν καὶ λοιπῶν μέσων, τὰ τυχόν ὑπάρχοντα πρὸς τὴν κανονικὴν τῶν ἐμμήνων ἐπέλευσιν καταφανῆ ἐμπόδια, ἢτοι τὴν χλωρώσιν, τὴν ἀναμιάν κ.τ.τ.

Πρὸς τοῦτο ἡ νεάνις πρέπει, κατὰ τὴν ἐμμήνον αὐτῆς φύσιν, νὰ μὴ τροποποιήσῃ, ἔστω καὶ κατ' ἐλάχιστον, τὰς ἔξεις τοῦ βίου αὐτῆς. Ἄς προφυλάσσεται μόνον ἀπὸ τῆς

ἐπενεργείας τοῦ φύχους, μάλιστα δὲ τοῦ ὑγροῦ, καὶ ἀπὸ πάσης παρατεταμένης ἐμβυθίσεως τῶν χειρῶν ἢ τῶν ποδῶν αὐτῆς εἰς τὸ ψυχρὸν ὕδωρ. Ἄς ἀποφεύγη, ἐφ' ὅσον τὸ δυνατὸν, οἰκισθῆναι σφοδρὰν ἠθικὴν συγκίνησιν, τὴν λύπην, τὸν φόβον κ.τ.τ. αἴτια ταῦτα διακωλύοντα ταχέως τὴν ῥύσιν.

Ἄν δὲ ἡ νεάνις πάσχη ὑπὸ χλωρώσεως ἢ ἀναιμίας, καταστάσεως δηλονότι ἐξ ἧς προβλέπομεν, ὅτι ἡ ἐμμηνος ῥύσις θὰ ἀποκατασταθῆ δυσκόλως, ἀνάγκη πᾶσα νὰ βελτιώσωμεν τότε τὴν νοσηρὰν ταύτην κατάστασιν διὰ τῶν καταλλήλων ὑγιεινῶν καὶ ἰατρικῶν μέσων, ἧτοι τῆς ἐν τῷ καθαρῷ ἀέρι καταλλήλου σωμαστικῆς, τῆς τονωτικῆς τροφῆς, τῆς καταλλήλου ἐνδυναμίας, τῶν θαλασσιῶν λουτρῶν καὶ πάντων τῶν ὑπὸ τῆς θεραπευτικῆς διδασκομένων μέσων.

Ἡ ἐπὶ τοῦ ὀργανισμοῦ σύμπατος ἐπιρροὴ τῆς ἐμμηνου καθάρσεως εἶναι τοσοῦτον κατάδηλος, ὥστε οὐχὶ σπανίως παρατηροῦμεν κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην καὶ αὐτὸν τὸν χαρακτῆρα τῶν γυναικῶν μεταβαλλόμενον. Τινὲς αὐτῶν παρεκτρέπονται ἀπὸ τοῦ συνήθους τῶν χαρακτῆρος, καθίστανται θυμῶδεις, ὀργίλοι, πεισματῶδεις κτλ. Ἄπαιτεῖται λοιπὸν ὑπὸ τῶν οἰκειῶν κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας τῆς ἐμμηνου ῥύσεως περισσότερο προφότης, ἀγαθότης, ὑπομονὴ καὶ ἐπιείκεια.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἐμμηνου καθάρσεως ἐπιβάλλεται εἰς τὸν ἄνδρα πᾶσα ἀπὸ τῆς γυναικῆς ἀποχῆ. Ὁφελούσι δὲ εἰς τὴν γυναῖκα τὰ μέγιστα αἰ περὶ τὴν καθαριότητα φροντίδες. Κατὰ τὴν ἐμμηνον ῥύσιν, αἰ ἐκ τῶν γεννητικῶν ὀργάνων κατὰ φύσιν ἐκκρίσεις, μετὰ τοῦ αἵματος τῶν ἐμμηνῶν μιγνύμεναι, ἀποδίδουσι ἰδίαν τινὰ ἀπεχθῆ ὀσμὴν, ἔτι μᾶλλον δυσάρεστον ἀποβαίνουσαν κατὰ τὰ θερινὰ καύματα, καὶ μάλιστα εἰς τὰς λίαν ξανθὰς. Ἀναπόφευ-

κτον λοιπὸν ἀποβαίνει νὰ πλύνωσι κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην τὰ γεννητικὰ αὐτῶν ὄργανα διὰ δροσεροῦ ὕδατος· αἰ δὲ πλύσεις αὗται, ἢ καὶ αἰ ἐν τῷ κόλπῳ ἐκτελοῦμεναι κατὰ τὴν ἐμμηνον ῥύσιν διὰ δροσεροῦ ὕδατος ἐνέσεις, οὐδεμίαν ἔχουσιν ἐπιβλαβῆ ἐπιρροήν.

Τὰ δὲ τυχόν κατὰ τὴν ῥύσιν αὐτῶν ἐπεχόμενα ἐμμηνια δυνάμει πολὺάκις νὰ ἐπαναφέρωμεν διὰ τῆς δι' ἀμάξης πορείας, τῆς ἰππασίας, σφοδρᾶς τινος ὀπωποῦν σωμαστικῆς, τῆς καταπόσεως θερμοῦ τινος καὶ ἀρωματικοῦ ἐγγύματος, δι' ἐρεθιστικοῦ τινος ποδολούτρου, ἢ σιναπισμῶν, τοὺς ὁποίους ἐπιθέτομεν εἰς τὴν ἀνωτέραν καὶ ἐσωτερικὴν τῶν μηρῶν ἐπιφάνειαν. Ἐὰν δὲ τὰ μέσα ταῦτα ἀποβῶσιν ἀτελεσφόρητα, καταφεύγομεν τότε εἰς τὰ ὑπὸ τῆς θεραπευτικῆς διδασκόμενα μέσα, ἧτοι τὰ ἐμμηνιαγωγὰ, τὰς σικύας, τὰς βδέλλας κ.τ.τ. «Τὸ ἢ δὲ ὠφελιμώτερον ἀπάντων τῶν ἐν χρήσει ἡμέσων εἶναι, λέγει ὁ Φλερὺ, ὁ ὀπαδὸς αὐτός τῆς ὑδροθεραπευτικῆς, ψυχραὶ καὶ ἡμεθοδικῶς ἐκτελοῦμεναι ἐπαντλήσεις».

Ὁ δὲ χρόνος, καθ' ὃν παύουσι τὰ ἐμμηνια εἶναι λίαν εὐμετάβολος. Καὶ συνήθως μὲν ἡ ἐμμηνος ῥύσις παύει μετὰ τοῦ 45 καὶ 50 τῆς ἡλικίας ἔτους· εἰς ἐξαιρετικὰς δὲ τινὰς περιστάσεις παρατείνεται αὕτη μέχρι τοῦ 60 ἢ καὶ τοῦ 70 ἔτους, ἐν αἷς περιπτώσεσι διατηρεῖται μέχρι τῆς ἐποχῆς αὐτῆς καὶ ἡ γονιμότης τῆς γυναικῆς. Ἀναφέρονται δὲ ὑπὸ τῶν συγγραφέων καὶ ἔτι σπανιότερα παραδείγματα γυναικῶν καθαριζομένων μέχρι τοῦ 80 ἢ καὶ τοῦ 100 τῆς ἡλικίας αὐτῶν ἔτους. Ἀλλὰ τὰ παραδείγματα ταῦτα ἀμφισβητοῦνται τὴν σήμερον, καὶ ἀποδίδονται μᾶλλον εἰς αἰμορραγίας, προερχομένας ἐκ νόσου τινὸς τῆς μήτρας, ἢ τῶν ὠθηκῶν, ἢ ἐξ οἰασθῆποτε ἀλλοτρικῆς ἢ γενικῆς νοσηρᾶς καταστάσεως.

Ἐν γένει παρατηροῦμεν, ὅτι ὁ χρόνος τῆς παύσεως τῶν ἐμμηνῶν διαφέρει κατὰ τὴν κρᾶσιν, τὸ κλίμα, καὶ τὸ εἶδος τοῦ βίου.

Ἐφ' ὅσον δηλαδὴ τὸ μὲν κλίμα εἶναι ψυχρότερον, ἢ δὲ κρᾶσις τῆς γυναικῆς ζωηροτέρα καὶ ὁ βίος τῆς ἐνεργητικώτερος, τοσοῦτον καὶ ἡ ἐμμηνος ῥύσις παύει ταχύτερον· ἐφ' ὅσον δὲ ἡ φυσικὴ τῆς γυναικῆς κατάσταση εἶναι ἀβροτέρα, ἢ δὲ ἠθικὴ μᾶλλον ἀνεπτυγμένη, ἐπὶ τοσοῦτον καὶ ἡ ἐμμηνος ῥύσις παύει ὀψιαιότερον.

Κατὰ τὸν Νεγριέ, ἐφ' ὅσον πρωϊμώτερον ἀποκατασταθῶσι τὰ ἐμμηνια, ἐπὶ τοσοῦτον καὶ βραδύτερον παύουσι ταῦτα καὶ τανάπαλιν. Τοῦτο δὲ, διότι, κατ' αὐτὸν, ἐφ' ὅσον πρωϊμώτερον ἀναπτύσσονται αἰ ὠθηκαί, καὶ κατὰ συνέπειαν τὰ Γραφικὰ κυστίδια, ἐπὶ τοσοῦτον καὶ βραδύτερον ἀτροφουσί. Ἐπομένως ἐὰν ἡ ἐμμηνος ῥύσις ἀποκατασταθῆ περὶ τὸ 12ον λ. χ. ἔτος τῆς ἡλικίας, παύει αὕτη περὶ τὸ 50ὸν ἢ τὸ 55ον, ἀπ' ἐναντίας δὲ παύει περὶ τὸ 40ὸν ὁσάκις ἀποκατασταθῆ περὶ τὸ 18ον ἢ τὸ 20όν. Τὴν αὐτὴν δὲ προσβούσιν μετὰ τοῦ Νεγριέ γνώμην καὶ οἱ Ῥοζιφόρσκη καὶ Καζῶ. Ἄλλ' οἱ πολλοὶ τῶν συγγραφέων γνωματεύουσιν ὅπως τὰ ἐναντία τούτοις.

Παύουσι δὲ τὰ ἐμμηνια καθ' ἓνα τῶν ἐξῆς δύο τρόπων. Καὶ ἄλλοτε μὲν ἐπέχονται ταῦτα αἴφνης, ὅπερ λίαν δυσάρεστον, καθότι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ὁ ὀργανισμὸς δὲν εἶναι προητοιμασμένος πρὸς τὴν ἐπίσχεσιν τῆς ἐμμηνου ταύτης ῥύσεως· ἄλλοτε δὲ, ὅπερ ὠφελιμώτερον καὶ ἥττον ἐπιβλαβὲς εἰς τὸν ὀργανισμὸν τῆς γυναικῆς, ἡ ἐμμηνος ῥύσις ἐλαττοῦται βαθμηδὸν, καθυστερεῖ ἐπὶ μίαν ἢ δύο περιόδους, ἀναφαίνεται, καθυστερεῖ καὶ πάλιν ἐπὶ πλείονα χρόνον, μέχρις οὗ παύσῃ πλέον ἐντελῶς.

Ἐνίοτε, ὡς σημεῖον τῆς ἐντελοῦς παύσεως τῶν ἐμμηνῶν, ἀναφαίνεται ἐπίσημος

κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον αἰμορραγία· ἄλλοτε ἡ ἐμμηνος ῥύσις ἐπιμένει, μεγίστας παρουσιάζουσα διαλείψεις, μέχρι τοῦ 60οῦ ἔτους καὶ ἔτι πέραν αὐτοῦ. Συνήθιστα, καιρὸν τινὰ πρὸ τῆς ἐντελοῦς παύσεως τῆς ῥύσεως, ἐγκαθίσταται ῥύσις τις βλενώδης, συνεχῆς ἢ καὶ περιοδική. Τέλος δὲ προηγούνται ἐνίοτε τῆς παύσεως τῶν ἐμμηνῶν αἰφνίδια καὶ στιγμιαία ἐξάψεις τοῦ προσώπου, γενικὴ κακουχία, νάρκη κατὰ τὰ κατώτερα ἄκρα, πόνοι κατὰ τὴν ὀσφύν, παροδικοὶ ἰδρώτες, δερματικὰ ἐξανθήματα κ.τ.τ.

Ἐνίοτε κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον παρατηροῦμεν τὸ ἐξῆς ἴδιον γεγονός· ὅτι δηλαδὴ γυναῖκες, αἵτινες ὑπέφερον κατὰ τὴν ἐμμηνον αὐτῶν ῥύσιν ὑπὸ διαφόρων ἐνοχλήσεων, ἀπολαμβάνουσι κατὰ τὴν παύσιν αὐτῆς ἀνθηροτέρας ὑγείας, ἐνδυναμούνται, καθίστανται εὐτραφέστεραι, καὶ, ὡς εἶπεν, ἀναεάζουσι. Τανάπαλιν δὲ συμβαίνει εἰς ὅσας ἐπάσχον προηγουμένως ὑπὸ συμφορῆσεων κατὰ τὴν κεφαλὴν, αἰμοπτύσεων, ὀργανικῶν τῆς καρδίας νοσημάτων ἢ τῆς μήτρας κ.τ.λ. Τὰ νοσήματα ταῦτα, ὁσάκις δὲν ἐλήφθη ἡ δέουσα φροντίς, ἐπιτείνονται κατὰ τὴν παύσιν τῶν ἐμμηνῶν, καὶ ἐπιπεύδουσι τὸ ὀλέθριον τῶν νοσοῦσῶν τέλος. Τούτων ἐνεκα, ἀπ' ἐνὸς μὲν οἱ κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην φόβοι τῶν γυναικῶν περὶ τῆς μελλούσης αὐτῶν ὑγείας δὲν εἶναι ὅπως ἀβάσιμοι, ἀπ' ἑτέρου δὲ δικαιολογεῖται ἡ παρὰ τῶν πλείστων συγγραφέων ἀποδοθεῖσα εἰς τὴν ἐποχὴν ταύτην ἐπωνυμία κρίσιμος ἐποχῆ.

Ἡ παύσις τῶν ἐμμηνῶν ἐκθέτει τὴν γυναῖκα εἰς τὰς αὐτὰς νότους, εἰς ὅσας καὶ ἡ ἐπίσχεσις οἰασθῆποτε ἐτέρας συνήθους ῥύσεως, ἧτοι εἰς πληθωρικὰ συμπτώματα, εἰς συμφορῆσεις καὶ ἰδίως πρὸς τὴν κεφαλὴν κ.τ.τ. Καὶ ἡ μὲν φύσις ἀποτρέπει ἀπὸ τῶν κινδύνων αὐτῶν δι' ἀναπληρωτικῶν αἰμορ-

ραγιῶν, καὶ μάλιστα ἐνταῦθα διὰ μητρο-
ραγιῶν, ὅπως ἀνεξαρτήτων τῶν ἐν τῇ ὠ-
θήῃ κατὰ τὴν ἔμμηνον ῥύσιν συμβαινόντων
φυσιολογικῶν φαινομένων. Ἡ δὲ ὑγιεινὴ
ἀποτρέπει καὶ αὐτὴ ἀπὸ τῶν κινδύνων αὐ-
τῶν, συμβουλευούσα εἰς τὰς γυναῖκας με-
τρίαν, κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην, διαίταν,
κατάλληλον πρὸς τὴν ὄραν τοῦ ἐνιαυτοῦ
ἐνδυμασίαν, μετρίαν καὶ τακτικὴν ἐν τῷ
καθαρῷ καὶ ἐλευθερῷ ἀέρι σωμασίαν, δια-
μονὴν ἐν ἐξοχαῖς, ἀποφυγὴν πάσης σφοδρᾶς
ἠθικῆς ἀφορμῆς, καὶ τέλος πάνθ' ὅσα μέσα
δύνανται νὰ τακτοποιήσωσι τὴν κυκλοφο-
ρίαν.

Ὁ Ἱπποκράτης ἐσυμβούλευε τὰς γυναί-
κας νὰ φλεβοτομῶνται κατὰ τὴν ἐποχὴν
ταύτην δις τοῦ ἐνιαυτοῦ, ἐὰν ἐγέννησαν
πολλὰ τέκνα.

«Γυνή, ἥτις ἀρικύμων ἐούσα πέπαυται
κνυῖσκομένη, φλεβοτομείσθω δις τοῦ ἐνιαυ-
του ἀπὸ τῶν χειρῶν καὶ τῶν σκελέων».

Αἱ στατιστικαὶ ἔρευναι ἀποδεικνύουσιν,
ὅτι τὰ ὀργανικὰ νοσήματα τῶν μαστῶν,
τῆς μήτρας καὶ τῶν ὠθηκῶν, κυρίαν ἀφορ-
μὴν τῶν ὁμοίων τινῶν θεωροῦσι τὴν παῦσιν
τῆς ῥύσεως τῶν ἐμμήνων, ἀναπτύσσονται
πολλῶ συνεχέστερον πρὸ τῆς παύσεως τῆς
ῥύσεως ταύτης. Διὰ τῶν αὐτῶν δὲ ἐπίσης
στατιστικῶν ἀποδεικνύεται, ὅτι ἡ θνησι-
μότης τῶν γυναικῶν κατὰ τὴν παῦσιν τῶν
ἐμμήνων, δηλαδὴ μετὰ τὸ 40οῦ καὶ τοῦ
50οῦ ἔτους, οὐδὲ ὅπως σχεδὸν ὑπερτερεῖ τὴν
κατὰ τὰς λοιπὰς ἡλικίας θνησιμότητα
αὐτῶν.

Μετὰ τὴν παῦσιν τῶν ἐμμήνων ἐπέρχον-
ται καὶ ἐκτελοῦνται ἐν τῷ ὀργανισμῷ τῆς
γυναίκος οὐσιώδεις τροποποιήσεις. Αἱ ὠ-
θήκαι καὶ ἡ μήτρα ἀτροφοῦσιν, αἱ ἐκ τῶν
γεννητικῶν ὀργάνων ἐκκρίσεις ἐλαττοῦνται,
οἱ μαστοὶ μαραίνονται. Τὸ δῆμα ἀπόλλυσι
τὴν λευκότητα καὶ τὴν ἀβρότητα αὐτοῦ, ἡ

φωνὴ καθίσταται βαρυτέρα, ἡ εὐσκαρία αὐ-
ξάνει, ἐνίοτε δὲ ἀναπτύσσεται καὶ τὸ τρι-
χωτὸν τοῦ προσώπου σύστημα. Ἡ γυνὴ
ἀπόλλυσι τὰ κυριώτερα τοῦ φύλου αὐτῆς
χαρακτηριστικὰ, καὶ προσλαμβάνει τινὰς
ἐκ τῶν ἐξωτερικῶν χαρακτήρων τοῦ ἀνδρός.

Ἡ ἔμμηνος καθαρὸς ἐστίν, ὡς εἴπομεν,
ἰδίᾳ τοῦ γυναικείου φύλου λειτουργία· ἀλλὰ
καὶ ὁ ἀνὴρ αὐτὸς ὑπόκειται εἰς περιοδικὰς
τινας ἀπωλείας, ἐχούσας ἀναλογίαν τινὰ
πρὸς τὴν λειτουργίαν ταύτην. Αἱ τοῦ Σαγ-
κιτορίου ἔρευναι ἀπέδειξαν, ὅτι ἀνὴρ ὑγιῆς
καὶ τακτικῶς διαιτώμενος αὐξάνει τὸ βάρ-
ος αὐτοῦ καθ' ἕκαστον μῆνα κατὰ δύο λί-
τρας· τότε δὲ ὁ χαρακτήρ αὐτοῦ ἀλλοιοῦ-
ται, καθίσταται δύστροπος, παράξενος, ὀ-
κνηρὸς, βιαδουκίνητος. Διαρκεῖ δὲ ἡ κατά-
στασις αὕτη μεχρισοῦ ἀφθονός τις ἐφίδρω-
σις, οὔρησις, ἡ ἀπλῆ τις μόνον τροποποίη-
σις ἀναλόγως τῆς φύσεως τῶν ἐκκρίσεων
αὐτῶν ἐπαναφέρει τὸ ἐνοχλούμενον ἄτομον
εἰς τὸ ἀρχικὸν αὐτοῦ βῆρος, καὶ ἀνταπο-
δώσῃ αὐτῷ τὰς ὁποίας πρότερον εἶχε δυ-
νάμεις. Πρὸς δὲ καὶ αἱ αἱμορροῖδες αὐταί,
ἂν καὶ ὡς ἐκ τῶν αἰτίων τῆς ἕδρας αὐτῶν,
καὶ τῆς φύσεως τῆς βλάβης τοῦ σώματος,
ἐξ ἧς προέρχονται, δέον, ὅπως θεωρηθῶσι
πάντοτε μὲν ὡς σπουδαῖα ἐνόχλησις, ἐνίο-
τε δὲ καὶ ὡς δυσάρεστος νόσος, αἱ αἱμορ-
ροῖδες, λέγομεν, συχνότεραι παρὰ τῷ ἀνδρὶ
ἢ παρὰ τῇ γυναικί, καὶ κατὰ λίαν τακτι-
κὰς περιόδους ἐνίοτε ἐπερχόμεναι, δύνανται
νὰ παραβληθῶσι μετὰ τῆς ἐμμήνου καθάρ-
σεως. Παρὰ τισὶ μάλιστα τῶν γυναικῶν
αἱ αἱμορροῖδες ἀντικαθιστῶσι τὰ ἔμμηνα.
Ἰδίως δὲ παρατηροῦνται παρὰ τοῖς ἐκτεθη-
λυμένοις καὶ, κατὰ τὸν Μιζῶν, παρὰ τοῖς
εὐνούχοις. Βεβαίως ἀφοῦ εἰς τοὺς τοιοῦτους,
ὡς ἐκ τῆς καταστάσεως τοῦ ὀργανισμοῦ αὐ-
τῶν, ὑπάρχει σπάνις ἢ ἑλλειψίς τῶν ἐξονει-
ρωγμῶν, ἀργεὶ δὲ προσέτι παρ' αὐτοῖς ἡ

γεννητήσιος δύναμις, καὶ ἐπομένως ὁ ὄργα-
νισμὸς αὐτῶν δὲν ἀπελευθεροῦται τῶν
πλεοναζόντων χυμῶν διὰ τῶν συνήθων ἐκ-
κρίσεων, βεβαίως, λέγομεν, ὄφειλεν ἡ φύσις
νὰ εὕρη νέον διέξοδον. Οὕτω πως ἐξηγεῖται
ἡ παρὰ τοῖς ἐκτεθηλυμένοις καὶ εὐνούχοις
ὑπαρξίς τῶν αἱμορροῦδων.

Κατὰ τὸν Γάλλ, ὁ ἀνὴρ ὑπόκειται εἰς
μηνιαίαν τινὰ κρίσιμον διατάραξιν τῆς ὑ-
γείας αὐτοῦ, δυσκόλως μὲν ἀνακαλυπτομέ-
νην ἐπὶ νέων καὶ εὐρώστων ἀνδρῶν, εὐκό-
λως δ' ἀπεναντίας ἐπὶ ἀτόμων ἀσθενοῦς ἑ-
ξεως, κεκμηκότων ὑπὸ τῶν κόπων, εὐρεθί-
στων ἢ φθασάντων εἰς τὴν ἡλικίαν τῆς πα-
ρακμῆς. Οἱ τοιοῦτοι αἰσθάνονται γενικὴν
τινὰ καὶ ἀνέκφραστον κακουχίαν, ἡ χροιά
αὐτῶν καθίσταται σκιερὰ, ἡ ἀναπνοὴ χα-
λεπωτέρα, σφοδρότερα, ἡ πέψις ἐργωδεστέ-
ρα, τὰ δὲ οὖρα αὐτῶν θολοῦνται ἐνίοτε καὶ
αὐτά. Τῆς γενικῆς δὲ ταύτης καταστάσεως
συμμετέχει καὶ τὸ ἠθικὸν αὐτῶν, καθότι
αἱ μὲν ἰδέαι των σχηματίζονται καὶ συν-
δέονται δυσκολώτερον, αὐτοὶ δ' ἔχουσι με-
γίστην πρὸς τὴν μελαγχολίαν τάσιν· ἄλ-
λοτε ἀπ' ἐναντίας διεγείρονται παρ' αὐτοῖς
αἱ τέως ἀδραεῖς διανοητικαὶ αὐτῶν δυνά-
μεις κ.τ.λ. Αἱ δὲ ἐπὶ τινὰς ἡμέρας ἐπιμέ-
νουσαι τοιαῦται ἀλλοιώσεις ἐκλείπουσιν ἀφ'
ἐαυτῶν.

7) Πέψις. Ἡ λειτουργία τῆς πέψεως
διαφέρει οὐσιωδῶς εἰς ἀμφοτέρα τὰ φύλα.
Τὸ στόμα παρὰ τῇ γυναικί ἐστὶ μικρότερον
ἢ εἰς τὸν ἄνδρα, μικρότερα δ' ἐπίσης ἐστὶ
καὶ ἡ κοιλότης αὐτοῦ καθ' ἀπάσας αὐτῆς
τὰς διαμέτρους. Αἱ σιαγόνες παρὰ τῇ γυναικί
εἰσιν ἥττον τοξοειδεῖς, οἱ δὲ κλάδοι τῆς κα-
τωτέρας σιαγόνος εἰσὶ παρ' αὐτῇ λοξότεροι,
βραχύτεροι, στενότεροι ἢ εἰς τὸν ἄνδρα, διὸ
καὶ οἱ μασσητήριοι μῦς ἔχουσι μικρότερον
ἐπιφανείαν καταφύσεως. Οἱ ὀδόντες εἰσὶ
μικρότεροι, οἱ δὲ τελευταῖοι μασσητήρες

ἐλλείπουσιν ἐνίοτε παρὰ τῇ γυναικί· ἡ μάσ-
σις ἐπομένως ἐκτελεῖται παρ' αὐτῇ ἀσθε-
νέστερον. Σμικρότερός ἐστίν ἐπίσης παρ' αὐ-
τῇ καὶ ὁ στόμαχος, αἱ δὲ παρειαὶ αὐτοῦ
λεπτότεραι. Ὁ ἐντερικὸς τῆς γυναικὸς σω-
λὴν ἐστὶν ἐπιμηκέστερος μὲν τοῦ τοῦ ἀν-
δρός, ἔχει ὅμως σμικρότερον μυϊκὴν ἰσχὺν
τούτου, μείζονα δ' ἀπεναντίας εὐαισθησίαν,
καὶ πολυπληθέστερα καὶ μᾶλλον ἀνεπτυγ-
μένα λεμφατικὰ ἄγγεα, ἐστὶ μᾶλλον κατὰ
τὴν ἐγκυμοσύνην καὶ τὸν θηλασμόν ἀνα-
πτυσσόμενα.

Ἐπομένως ἡ γυνή, ἀφ' ἐνός μὲν ἕνεκα
τοῦ σμικροτέρου αὐτῆς στομάχου καὶ τῆς
ἐλάσσονος αὐτοῦ καὶ τῶν ἐντέρων ἰσχύος,
προσλαμβάνει ἐξ ἀνάγκης ὀλιγώτερον ποσὸν
τροφῆς, ἢ ὅσον ὁ ἀνὴρ· ἀλλ' ἀφ' ἑτέρου,
ἐπειδὴ ὁ ἐντερικὸς αὐτῆς σωλὴν ἐστὶν
ἐπιμηκέστερος, καὶ αἱ ἐντὸς αὐτοῦ κρύπται
καὶ τὰ ἀπορροφητικὰ ἄγγεα πολυπληθέ-
στερα, τρέφεται διὰ τοῦ ὀλιγωτέρου αὐτοῦ
ποσοῦ τῆς τροφῆς καλλίτερον τοῦ ἀνδρός.
Διὰ τὴν αὐτὴν δὲ αἰτίαν, αἱ γυναῖκες ἀν-
τέχουσιν εἰς τὴν πείναν εὐκολώτερον παρὰ
τοὺς ἄνδρας.

Ἐν Ἀγγλίᾳ ὑπελόγησαν, ὅτι ἐν τοῖς νο-
σοκομείοις καὶ ταῖς φυλακαῖς ὁ ἀνὴρ ἔχει
ἀνάγκην τροφῆς πολλῶ ἀφθονοτέρας ἢ ἡ
γυνή. Ἄπαντα σχεδὸν τὰ γνωστὰ τῆς πο-
λυφαγίας παραδείγματα ἀναφέρονται εἰς τὸ
ἄρρεν φύλον καὶ τ' ἀνάπαλιν, τὰ πλείστα
παραδείγματα παρατεταμένων ἀπιτιῶν ἀ-
νήκουσιν εἰς τὸ θῆλυ. Ἄλλ' οὐδεμία ὑπάρ-
χει ἀμφιβολία, ὅτι, πλὴν τῶν ἀνατομικῶν
αὐτῶν διαθέσεων τῶν πεπτικῶν ὀργάνων,
συντείνουσι τὰ μέγιστα πρὸς τοῦτο καὶ τὸ
εἶδος τοῦ βίου τῶν γυναικῶν, ἡ ἔξις, τὸ
ἐπιτήδευμα, ὁ βαθμὸς τῆς ἐνεργητικότητος
τοῦ μυϊκοῦ συστήματος κ.τ.λ. Ἐτέρα δὲ
χαρακτηριστικὴ τῶν πεπτικῶν ὀργάνων τῶν
φύλων διαφορά ἐστὶν ἡ ἔξις. Ἡ ὄρεξις παρὰ

τῆ γυναικί ἐστὶ ποικιλωτέρα· ἡ δὲ διαστροφὴ τῆς νευρικῆς δυνάμεως ἀναπτύσσει παρ' αὐτῆ ἀλλοκότους πολλάκις ὀρέξεις, οὐδέποτε παρὰ τῷ ἀνδρὶ παρατηρουμένας καὶ τὰς ὁποίας, ὡς ἀκίς πειθόμεθα, ὅτι ἐκπληροῦντες δὲν παραβλάπτωμεν τὴν ὑγείαν τῶν ὀρεγομένων, καλὸν εἶναι, χωρὶς νὰ προσβάλωμεν, νὰ τὰς ἐκπληρώμεν τῷ δυνατὸν. Ὁρέγονται δ' ἐπίσης αἱ γυναῖκες τροφῶν τινων, ἃς ἀποστρέφονται ὅπως οἱ ἄνδρες κτλ.

Τέλος δὲ ὁ ὀργανισμὸς τῆς γυναικὸς διαφέρει ἀπὸ τοῦ τοῦ ἀνδρὸς καὶ κατὰ τὸ ἐξῆς. Παρὰ τῆ γυναικί ἅπασαι αἱ ἐκκρίσεις, ἐξαιρέσει τῆς τῶν δακρύων καὶ τοῦ λίπους, εἰσὶν ἤττον ἀφθονοὶ ἢ παρὰ τῷ ἀνδρὶ, ὅστις καὶ ἐκκενώσει συχνότερας καὶ ἀφθονωτέρας πράττει, καὶ ἀφθονώτερον ὡσαύτως καὶ συχνότερον τῆς γυναικὸς οὔρει, καὶ βλενώδεις ὕλας διὰ τοῦ στόματος καὶ τῆς ρινὸς πλείονας ἀποβάλλει. Ἡ παρὰ τῆ γυναικί ἀτονία τοῦ ἐντερικοῦ αὐτῆς σωλήνος καθιστᾷ αὐτὴν μᾶλλον ἐπιρρεπῆ εἰς τὴν δυσκοιλίαν, ἢ δὲ δραστικώτερα κατὰ τὴν ἐντερικὴν σωλήνα ἀπορρόφησης καθιστᾷ καὶ αὐτὴ τὰ ὑποχωρήματα τῆς γυναικὸς στεγνότερα. Ἡ γυνὴ τέλος παράγει μείζον παρὰ τὸν ἄνδρα ποσὸν λίπους, ὀφειλόμενον ἴσως εἰς τὸ ἔνθα τῆς ἀσθενεστερας ἀναπνοῆς τῆς γυναικὸς μείζον ποσὸν τοῦ ἐν τῷ γυναικίῳ αἵματι ἀνθρακός.

ΛΟΓΟΣ

Ῥηθεὶς τῆ Ε'. κυριακῆ τῶν ἠσθεσιῶν ἐν τῇ Ῥιζαρείῳ ἐκκλησιαστικῇ Σχολῇ
τῇ 13 Μαρτίου 1877

ΠΠΟ

B. N. ΚΡΑΞΕΑΚΣ ΠΟΥΛΟΥ,
Πυλίου

τελειοφοίτου αὐτῆς καὶ διετοῦς φοιτητοῦ τῆς θεολογίας.

(Συνέχεια καὶ τέλος)

ΙΘ'. Ἡμεῖς δὲ, φίλοι συμμαθηταί, σπου-

δάσωμεν νὰ φανῶμεν ἄξιοι τῆς κλήσεως εἰς ἣν ἐκλήθημεν, τύπος καὶ ὑπογραμμὸς χριστιανικῆς τελειότητος γενόμενοι· καταστῶμεν δ' ἐφάμιλλοι τῆς παιδείας τῶν ἡμετέρων προγόνων, συλλέγοντες ὡς μέλισσαι ἐκ τοῦ πολυανθοῦς δροσοβόλου καὶ ἀκνῆρα του τῶν Μουσῶν λειμῶνος τὰ ῥοδοστεφῆ τοῦ ἔαρος πλὴν ἀμάραντα τῆς ἀληθοῦς παιδείας ἀνθη, ὠφεληθῶμεν δὲ πνευματικῶς καὶ ἠθικῶς ἐκ τῶν ἠθοποιῶν συγγραμμάτων τῆς θύραθεν προγονικῆς σοφίας, ἐκμελετώμετες δ' ἐπισταμένως τὰς Ἁγίας Γραφὰς καὶ τοὺς πατέρας τῆς Ἐκκλησίας, ὅπως τὸ κατὰ δύναμιν φανῶμεν χρήσιμοι εἰς τὸ πολυπαθὲς ἡμῶν ἔθνος. Ἀφορᾷ δὲ ὁ λόγος μου πρὸς ὑμᾶς μάλιστα, ὧ ἄνδρες, ὅσοι τοῦ ἱερατικοῦ τυχόντες καταλόγου μέλλετε ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ ἄμβωνος νὰ δημηγορήσετε εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῶν ὁμογενῶν τὰ συμφέροντα. Ὑμεῖς ὡς ποιμένες, ὁποῖαν μὲν ἀγάπην ὀφείλετε ἔχειν πρὸς τὸ ὑμέτερον ποιμνιον, ἀποτρέποντες μὲν αὐτὸ ἀπὸ τῶν ἀβάτων καὶ ἀνύδρων, ὀδηγοῦντες δὲ εἰς νομὰς σωτηρίους, ὅπου ἡ καλλιέργος τετρακτύς τῶν τῆς Ἐδέμ ποταμῶν ῥέει, ὅπου τὰ καλλιῤῥεῖθρα τῆς εὐαγγελικῆς διδασκαλίας νάματα πελαγίζουσιν, ὅπου αἱ αὔραι τοῦ πνεύματος διαπνέουσιν, ὅπου αἱ ἀμφιλαφεῖς σκιαὶ τῶν παρὰ τὰς διεξόδους τῶν ὑδάτων θεοφυτεῦτων δένδρων, τῶν παντοίας ἀρεταῖς κομώντων θεῶν ἡμῶν πατέρων ἐπισκιάζουσι καὶ ὅπου ἡ πλουσία καὶ παντοία πόα τοῦ τῆς Ἐκκλησίας λειμῶνος θάλλει. Ποδηγητήσωμεν λοιπὸν αὐτοὺς αἰεὶ τὸν κάλλιστον παράδεισον τῶν Γραφῶν, τὸν εὐώδη, τὸν γλυκύτατον, τὸν ὠραιότατον, τὸν παντοίοις τῶν νοσῶν θεοφόρων ὁρνέων κελαδῆμασι περιηχοῦντα ἡμῶν τὰ ἴδια, τὸν ἀπτόμενον ἡμῶν τῆς καρδίας, καὶ λυπούμενην μὲν παρακαλοῦντα, θυμουμένην δὲ κατευάζοντα, καὶ χροᾶς ἀδίδου

ἐμπιπλῶντα· τὸν ἐπιβιδάζοντα ἡμῶν τὴν διάνοιαν ἐπὶ τὰ χρυσαυγῆ μετάρφρα τῆς θείας περισπεράς, καὶ ὑπέρολαμπρα, καὶ ταῖς φανωτάταις αὐτῆς πτέρυξι πρὸς τὸν μονογενῆ υἱὸν καὶ κληρονόμον τοῦ φυτοφυτοῦ τοῦ νοητοῦ ἀμπελωνος ἀνάγοντα, καὶ δι' αὐτοῦ τῷ πατρὶ τῶν φώτων προσάγοντα» (Χρυσόστομος). Ὑμεῖς ὡς ἀνώτεροι τῶν ἄλλων κατὰ τὰς γνώσεις, μέλλετε καὶ τὸν ὑψηλότερον τοῦτον τόπον ν' ἀναβῆτε καὶ νὰ κηρύξητε ἐπὶ τῶν διανοιῶν καὶ καρδιῶν τῶν πιστῶν μετὰ τῆς αὐθεντίας, θείας ἀποστολῆς καὶ τῆς κράτος πίστεως τελείας διὰ νὰ ἐξυπνίσητε τὴν συνείδησιν τοῦ ἀμαρτωλοῦ, ἢ νὰ ἀνοίξητε τοῦ ἀσεβοῦς τὰ ὄμματα. Πρέπει ὁμοῦς νὰ παραλάβητε καὶ τὸ βλέμμα καὶ τὴν φωνὴν, καὶ τὰ θελκτικὰ ἐκεῖνα χεῖλη, ὅπου αἱ Μοῦσαι καὶ αἱ Χάριτες συμπαραδρεύουσι μετὰ τῆς φρονήσεως, εἰς ἐπίκοον πάντων, ὅ,τι καὶ κοινῶς καὶ κατὰ μέρος ἕκαστον τῶν ἀκρατῶν σας, μέλλει νὰ ὠφελήσῃ. Βλέπετε φίλοι, μὴ καταισχύνητε ποτὲ τὸν τόπον τοῦτον, ὅστις εἶνε ἡ ἀγιωτάτη καθέδρα τῆς ἀρετῆς, καὶ παρὰ τὸν ὅποιον σεβασμιώτερον ἄλλον, οὔτε ἡ πολιτικὴ, οὔτε ἡ χριστιανικὴ Ἐκκλησία δὲν ἐνόμισεν ἐξ ἀρχῆς. Ἀπὸ τὴν ἱερὰν ταύτην περιωπὴν ῥέει θεσπεσίως ἡ μελιχρὰ καὶ πραεῖα τοῦ Εὐαγγελίου φωνή, τοῦ ὁποῖου ὁ οὐράνιος διδάσκαλος ὑποκάτω τῆς μορφῆς τοῦ ἱεροκῆρυκος, ἴσταται μὲ ἀνοικτὰς ἀγκάλας, καὶ προσκαλεῖ ὅλους τοὺς δυστυχεῖς νὰ παρηγορήσῃ, τοὺς ἀφωτίστους νὰ φωτίσῃ, τοὺς ἐναρέτους νὰ στηρίξῃ, ὅλους ἐπίσης νὰ ὠφελήσῃ. Μακάριος εἶσαι κῆρυξ, ἐὰν τοῦ πραοτάτου Ἰησοῦ τοὺς σωτηρίους λόγους ἐντυπώσῃς ὡς δύνασαι ἀκριβῶς εἰς τῶν ἀκρατῶν σου τὰς καρδίας. Μακάριος ἐὰν εὐτυχῆσῃς νὰ ἐμπνεύσῃς εἰς τῶν ἀκρατῶν σου τὰ στήθη τὸν ὑπὲρ πίστεως καὶ πατρίδος θεσπέσιον ζῆλον, καὶ

τοὺς καταπέσις εἰς δόξαν τῆς πρώτης, νὰ κατασπεύδωσι τὸν φωτισμὸν τῆς δευτέρας, μὲ τὰ φῶτα τῆς παιδείας καὶ τῶν ἐπιστημῶν. Μακάριος ἐὰν ἐν ἐνὶ λόγῳ ὁ λόγος σου περιγράψῃ πάντοτε σαφῶς ὡς κύκλον ἀκριβῆ τὰ συμφέροντα τῶν ὁμογενῶν σου, περιστρεφόμενος ἐν ταυτῷ περὶ τὸ κέντρον τῆς αἰωνίου ἀληθείας, τῶν ἱερῶν δογμάτων τῆς πίστεως. Τοῦτο εἶνε, κῆρυξ ἱερὸς, τὸ ἐπάγγελμά σου, τοῦτο τῆς εἰς τὸ βῆμά σε προσβαλλούσης Ἐκκλησίας ὁ σκοπός· βῆμα, ἐξ οὗ αἱ ὑψηλόταται ἀλήθειαι γεγυνοῖα τῆ φωνῆ ἐκκρύχθησαν εἰς πᾶσαν τὴν οἰκουμένην, καὶ τὰ καθαρῶτατα τῆς ἠθικῆς διδασκαλίας ἐγενίαν κοινὰ εἰς τὸν ἀμαθῆ ὄχλον· βῆμα φοβερόν, ἐνώπιον τοῦ ὁποῖου ἐταπεινώθησαν οἱ αὐτοκράτορες, οἱ μιαιφόντες ἐν τῷ αἵματι τῶν λαῶν· βῆμα εἰρήνης καὶ προστασίας, ὅπερ πολλάκις παρέσχεν ἄσυλον εἰς τοὺς ἀσπόνδους αὐτοῦ ἐχθρούς· βῆμα, ἐν ᾧ εὐρον ὑπεράσπισιν συμφέροντα ἐγκαταλειμμένα, καὶ ὅθεν ἐξήχησεν ἡ φωνὴ ὑπὲρ τοῦ πτωχοῦ κατὰ τοῦ πλουσίου, ὑπὲρ τοῦ ἀδύνατου κατὰ τοῦ δυνατοῦ καὶ δυνάστου, ὑπὲρ τοῦ ἀνθρώπου κατὰ τοῦ ἀνθρώπου· βῆμα, ἐν ᾧ τὰ πάντα ἐξευγενίζονται καὶ θεῖον τι περιβάλλονται. Ὁ ἱεροκῆρυξ, κύριος ὢν τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος, ὅπερ νῦν μὲν ἐπαίρει, νῦν δὲ καταπλήττει, δύναται νὰ καταδείξῃ ἐκεῖθεν τι μείζον τῆς δόξης καὶ φοβερότερον τοῦ θανάτου. Ὑπέροδος εἶνε τῷ ὄντι ὁ ἄξιος τῆς ἐπαγγελίας ἐκκλησιαστικὸς ῥήτωρ. Οὐράνιος δημηγόρος ἐκεῖ προσερείδει τὴν κεφαλὴν· μὲ τρομερὸν βῆμα θρόνους σείει, καὶ λαῶν πατεῖ κεφαλὰς, ὅ,τι μὲν εἰς τὸν παράδεισον κατευοδῶν καὶ τούτους καὶ ἐκείνους, ὅ,τι δὲ πάλιν δι' ἀπειλῶν, τοῦ κόσμου τὰς ματαιότητας καταμανδρίζων. Ἀνάγκη δὲ ἵνα ὁ ἱεροκῆρυξ γνώσκῃ πολλῷ μᾶλλον ἢ ὁ τῆς ἀρχαιότητος ῥήτωρ πάντας τοὺς μυχοὺς

τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας, πάσας τὰς τροπὰς τῆς ψυχικῆς συγκινήσεως, πάντα τὰ εὐαίθητα τῆς ψυχῆς μέρη, οὐχὶ πρὸς τὸ ὑπεκαίειν τὸ πῦρ τῆς ἐκδικήσεως καὶ τοῦ μίσους, ἐν οἷς ἐθριάμβευσεν ἡ τῶν παλαιῶν ῥητορεία, ἀλλὰ πρὸς τὸ κατευνάζειν, μειλίσσειν καὶ ἀγνίζειν τὰς ψυχὰς τῶν ἀκρατῶν, διὰ τοῦ θρησκευτικοῦ ἐνθουσιασμοῦ, εἰς τὴν φωνὴν, εἰς τὰς ἰδέας, εἰς τοὺς λόγους καὶ τὴν ἐμπνευσιν προφήτου μᾶλλον, ἢ εἰς τὸ τοῦ ῥήτορος ἐναγώνιον. Πρόσεχε λοιπὸν μὴ προδώσῃς τὸ συμφέρον τῶν ὁμογενῶν σου, ὑπὲρ τῆς ἰδίας σου ὠφελείας· μὴ προτιμήσῃς τοὺς κρότους καὶ πομπησμούς δυστήνων τιῶν ἀνθρωπαρίων, παρὰ τὴν μυστικὴν εὐχαρίστησιν τῆς ψυχῆς σου, ὅτι ἐκπληροῖς ἐπιμελῶς τοῦ ἐπαγγέλματός τός σου τὸ ἱερὸν χεῖρος. Οὐαὶ καὶ μυριάκις οὐαὶ εἰς τὸν κήρυκα ἐκεῖνον, ὅστις ἀσυνειδήτως θυσιάζει εἰς τὸ εἶδωλον τῆς δοξοστροφίας τοῦ τῶν ἀδελφῶν του τὴν σωτηρίαν, ὅστις γίνεται ἀντὶ διδασκάλου διάβολος, ἀντὶ δημηγόρου ὑποκριτῆς, ἀντὶ ἱεροῦ ῥήτορος πικρὸς συκοφάντης. Τοιοῦτοι ἦσαν εἰς τὰς Ἀθήνας οἱ Χρωμακλείδεις καὶ Στρατοκλείς (Πλουτρχ. πολιτ. Παραγγέλιμ.), οἵτινες ἐνόμιζον χρυσοῦν θέρος τὸ ῥητορικὸν βῆμα, διότι ἐθέριζον ἐξ αὐτοῦ τὸ ἴδιον κέρδος πρὸς ὄλεθρον τῶν συμπολιτῶν των. Τοιοῦτοι ἦσαν οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ Γραμματεῖς (Ματθ. κγ'), θαυμάζοντες μὲ μεγαλοῦρημοσύνην εἰς τὸ φανερόν, ὅτι δὲν ἠνόουν εἰς τὸ κρυπτόν, διυλίζοντες τὸν κώνωπα, διὰ νὰ καταπίνωσι τὴν κάμηλον, καὶ σοβαρῶς μακρολογοῦντες περὶ τοῦ ἀνήθου καὶ κυμίνου καὶ τῶν τοιούτων, διὰ νὰ τραγαλίζωσιν ἐπ' ἀδείας τὰς οἰκίας τῶν ὀρφανῶν καὶ πτωχῶν, κατεσθίοντες τὸν λαὸν τοῦ Θεοῦ, ἐν βρώσει ἄρτου. Τοιοῦτοι ἱεροκήρυκες, μᾶλλον δὲ τοιαῦτα τοῦ κηρύγματος ἀσῆχη, καὶ τῶν πόλεων ἀποστήματα δὲν

ἔχει, νομίζω, ἡ τῶν Ἑλλήνων Ἐκκλησία, διότι οἱ πεφωτισμένοι καὶ φιλόμουσοι τοῦ ἔθνους ἱεράρχαι φροντίζουσιν ἀγρόπνως νὰ καθαρίζωσι τὴν τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν ἀπὸ τοιαῦτα ἀνθρωπάκια, τὰ ὅποια εἶνε ἄξια διὰ τὸ Κυνόσαργες καὶ τὸ βάραθρον, παρὰ διὰ τὸν ἄμβωνα καὶ τὸ βῆμα. Σὺ δὲ, ὦ ἄνθρωπε τοῦ Θεοῦ, καὶ ἀληθινὲ τοῦ γένους εὐεργέτα, κήρυττε τὴν εὐαγγελικὴν ἀλήθειαν, ἔλεγξον ἀλλὰ φιλανθρώπως, ἐπιτίμησον ἀλλὰ φιλοσόφως, δημηγόρησον ἀλλὰ φρονίμως καὶ προσεκτικῶς, δίδαξον τοὺς ἀκρατάς σου, πῶς νὰ προσφέρωνται πρὸς τὸν Θεόν, πῶς πρὸς τοὺς γονεῖς, πῶς πρὸς τὰς γυναῖκας, πῶς πρὸς τὰ τέκνα, πῶς πρὸς τοὺς συμπολίτας των ἀπλῶς. Μὴ φιλοχωρῆς πάντοτε εἰς ἐννοίας ὑψηλὰς, αἱ ὅποια σὲ κάμνουσι μᾶλλον θαυμαστὸν παρὰ ὠφέλιμον· κατὰβαινε συχνάκις καὶ εἰς τὰ ταπεινά, ἔμβαινε εἰς τὰς πόλεις, εἰς τὰς οἰκίας, εἰς τὰς ἀγοράς, εἰς τὰ ἐργαστήρια, καὶ δίδασκε καθ' ἓνα τῶν ἀδελφῶν σου τὰ συμφέροντα εἰς τὸ ἐπάγγελμά του, διὰ νὰ μάθῃ εἰς τὴν γῆν ὅτι μέλλει νὰ τὸν ἀνυψώσῃ εἰς τὸν οὐρανόν. Μὴ δαπανᾷς εἰς ἀπεράντους λογομαχίας καὶ συζητήσεις ματαίας τὸν πολῦτιμον καιρὸν, εἰς τὸν ὁποῖον δύνασαι νὰ ὠφελήσῃς τοὺς ἀκρατάς σου μὲ τὴν διδασκαλίαν τῶν καθηκόντων. Σπούδαζε πάντοτε νὰ σπείρῃς εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ὁμογενῶν σου τὸν ἡμερώτατον καρπὸν τῆς παιδείας, καὶ ἀκολούθως νὰ τὸν ποτιζῇς συχνὰ μὲ τὸν λόγον, ὥστε τρεφόμενος ἡσυχῶς καὶ νεμόμενος εἰς τὰ πέριξ καὶ περιβλαστάνων γενναίως, νὰ καρποφορήσῃ τὴν ἀρετὴν καὶ τὰ καλὰ τοῦ γένους, τὰ ὅποια εὐχεται πᾶσα ψυχὴ Ἑλληνος φιλοθέου καὶ φιλογενοῦς. Ὡ πατρίς, ὦ Σεβασμιωτάτη τῶν Ἑλλήνων Ἐκκλησία, πότε θέλουσι κοσμήσει τὸν ἄμβωνα σου ἐκ τοῦ Πρυτανείου τούτου τῶν Μουσῶν, χριστιανοὶ Δημοσθέ-

νεις, εἰς τῶν ὁποίων τὰς σοφὰς δημηγορίας θέλουσιν ἀπαστράπτει ἐπίσης καὶ αἱ περὶ τοῦ κοινοῦ συμφέροντος ὄρθαι συμβουλαὶ καὶ τῆς ἑλληνικῆς εὐγλωττίας τὸ κάλλος; Ἀναβαίνοντες δὲ ἐπὶ τὴν ἱεράν καὶ θεσπεσίαν ταύτην σκοπιάν, σαλπίσσωμεν οὐχὶ σάλπισμα πολεμιστῆριον, ἀλλὰ τὴν βροντόφωνον σάλπιγγα τῆς ἀληθοῦς φιλοσοφίας· οὐχὶ πνεύματος δειλίας τῆς ἀνθρωποπαρεσκευίας βόμβησιν, ἀλλ' αὔραν δροσώδη τοῦ λόγου τῆς αἰωνίου ζωῆς, ἀκλύμαντον καὶ λαμπρὰν πνοὴν τῆς φιλαδελφίας, γαλήνιον τῆς ἱεραῆς ἀληθείας φωνὴν, πεπαρῶρησιασμένον κήρυγμα τῆς εὐαγγελίας· αὐτὸ γὰρ ἔδωκεν ἡμῖν ὁ Θεὸς πνεῦμα δειλίας, ἀλλὰ δυνάμειος καὶ ἀγάπης καὶ σωφρονισμοῦ». Τοιαύτην σάλπιγγα σημαίνοντες ἐκ τῶν ἀδύτων τοῦ θυσιαστηρίου παραλαβόντες, ὅλην ἱερατικὴν, καὶ καθαρεύουσαν, πάσης ὕλης ἐγκοσμίου καὶ χαμερποῦς· σάλπιγγα ὁποῖαν τινα καὶ ἐξ ἀρχῆς, εἰ υἱοὶ τοῦ Ἀαρὼν σαλπίζοντες συνεχάλουν μὲν τὴν συναγωγὴν τῶν Ἰσραηλιτῶν εἰς ἀνάμνησιν τοῦ Ἰησοῦ διηγήριον δὲ τὸ σέβας αὐτῶν, ἐπὶ τοῖς ὀλοκαυτώμασι καὶ τὰς θυσίας τοῦ σωτηρίου, ἐξὑπνίζον αὐτοὺς εἰς προφύλαξιν ἀπὸ τῶν σκοτεινῶν ἐπιβουλῶν τῶν ἀλλοφύλων, ἔσειον καὶ κατεδάφιζον τὰ Ἱερικούντεια τείχη, δι' ὧν ἐκανονίζοντο τὰ ὑπερήφανα ὑψώματα τῶν ἀθέων λογισμῶν τῶν κατεπαιρομένων κατὰ τῆς γνώσεως τοῦ Θεοῦ. Σαλπίζοντες τελευταῖον ἐνώπιον τῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας προτυπούσης κιβωτοῦ τῆς Διαθήκης, ἐξυψοῦντες τοῦ λαοῦ τὰς διανοίας εἰς λατρείαν καὶ γνῶσιν τοῦ Θεοῦ. Δεῦτε λοιπὸν, ὦ γνήσιοι τοῦ Χριστοῦ παῖδες, φωτόμορφα τέκνα τῆς μητρὸς τῶν Ἐκκλησιῶν, υἱοὶ πατέρων μεγάλων, τῶν πνευματικῶν διδασκάλων τῆς οἰκουμένης ὀρθόδοξοι Ἑλληνες. Δεῦτε καὶ ἀκούετε προθύμως τῆς φιλοστοργωτάτης Μητρὸς τὰς θείας διδασκαλίας.

Εἰς ταύτης τοὺς ἀγίους κόλπους ἐγεννήθητε, ἀνετράφητε, διεσώθητε, βασιλείαν ἐκ δουλείας ἀντηλλάξατε, βασιλείας κληρονόμοι κατεγράφητε. Ταύτης τὰς σωτηριώδεις ἐντολάς καὶ νοθεσίας ἀκροᾶσθε πάντοτε. Ἐτέκνον, ἔλεγεν ὁ θεῖος Χρυσόστομος, ἐν ὄλῳ σου τῷ βίῳ, ἡ ἐλπίς σου ἡ Ἐκκλησία· ἡ καταφυγὴ σου ἡ Ἐκκλησία, ἡ σωτηρία σου ἡ Ἐκκλησία». Βλέπετε, ἀδελφοί μου, μὴ τις ὑμᾶς ἔσται ὁ συλαγωγῶν διὰ τῆς ψευδωνύμου γνώσεως καὶ κενῆς ἀπάτης καὶ γλωσσαλγίας, διὰ τῆς ὁποίας συνώμασαν νὰ διαρθείρωσι τὰς ἀκεραίους ψυχὰς ἡ κακοήτης ψευδοπαιδεία καὶ ἀγυρτικὴ σοφιστεία· ἐλευθερίαν ἀπεριόριστον καὶ πλατυσυνείδητον ἐπαγγέλλονται αἱ τοιαῦται διδασκαλῖαι, δελεάζουσαι τὴν φαντασίαν τῶν ἀπλουστέρων, καὶ τοιαύτην ἐλευθερίαν ὀνομάζουσι τὴν ὑποδούλωσιν τοῦ πνεύματος εἰς τὰ θελήματα τῆς σαρκὸς, τὴν ἐξουδένωσιν τῆς σώφρονος ἐγκρατείας, τὴν κατάργησιν τῶν ἀγνιστικῶν νηστειῶν, τὴν ἀπολάκτισιν τῶν ἱερῶν προσευχῶν, τὴν καταπάτησιν τῶν θείων κανόνων, τὴν ἀθέτησιν τῶν ἀποστολικῶν παραδόσεων, τὴν παρεξήγησιν τῶν θεοπνευστῶν Γραφῶν, τὴν καταφρόνησιν τῆς ἱεροσύνης, καὶ τῶν ἄλλων θεουργῶν μυστηρίων τῆς πίστεως, τὴν ἐξάλειψιν τοῦ φόβου τοῦ Θεοῦ, τὴν συντριβὴν τοῦ ζυγοῦ τοῦ Χριστοῦ. Μακρὰν ἀπὸ τῶν κατοίκων τῆς Νέας Ἱερουσαλῆμ τῆς ὀρθοδόξου καὶ ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας, τοιαῦται λαοπλάνοι καὶ κοσμοφθόροι διδασκαλῖαι. Ἡ ὀρθόδοξος Ἐκκλησία ἀναβρῦει τὸ καθαρὸν καὶ ἀκήρατον ῥέυμα τῆς εὐαγγελικῆς διδασκαλίας ἐκείνης, καὶ τὸν ἔσχατον τῶν τιμίων πολιτῶν ἀναδεικνύει ἠθικώτερον παρὰ πάντας τοὺς φιλοσόφους τοῦ Κόσμου· διότι ὅπου πνεῦμα Κυρίου ἐκεῖ καὶ ἐλευθερία· νόμος γὰρ τῆς ἐλευθερίας ἡ πίστις τοῦ Χριστοῦ. Τούτον τὸν νόμον διατηρεῖτε σταθε-

ρῶς, ὃ τῆς ἀληθοῦς ἐλευθερίας υἱοί. Οὗτος ὁ νόμος ἔσωσε τὴν Ἑλλάδα ἐκ τῆς κοσμικῆς αὐτῆς δουλείας καὶ κἀχεξίας, ἀφ' ἧς αὐτὴν ἰάτρευσε ὁ τοῦ Κόσμου Σωτῆρ, εἰπὼν πρὸς αὐτοὺς καθὼς ποτε καὶ πρὸς τὴν αἰμόρρουν: «Θύγατερ, ἡ πίστις σου σέσωκέ σε!» Ναί, ὃ δυνάμει μεγάλε τοῦ Χριστοῦ κληρε, τὸ ποιῆμιον τὸ μικρὸν τὸ ἀπανταχοῦ τῆς οἰκουμένης ἐκλάμψαν, τὸ ἔθνος τὸ ἅγιον, τὸ βασιλείον ἱσράτευμα, φύλαττε τὸν πάτριον τῆς πίστεως θησαυρόν· «μένε οὖν ἐν οἷς ἔμαθες καὶ ἐπιστώθης, εἰδὼς παρά τινος ἔμαθες» (Β'. Τιμόθ. γ', 14) καὶ «μὴ μέταιρε ὅρια αἰῶνια, ἀ ἔθεντο οἱ πατέρες σου» (Παροιμ. Σολομων. κβ', 28).

Κ'. Ἀναβλέψωμεν τέλος εἰς τοὺς στεφάνους τῆς Ἑκκλησιαστικῆς ἱστορίας, ἐφ' οἷς καυχώμεθα, καὶ γενώμεθα ἄνδρες πνευματικῶν ἐπιθυμιῶν, καὶ θηραταὶ τῶν καλῶν, ὧν ἔστερήθημεν. Ἄς μᾶς συγκινήσωσιν αἱ παρακλήσεις καὶ τὰ δάκρυα τῆς πολυπαθεστάτης ἡμῶν μητρὸς Ἁγίας Ἐκκλησίας, ἧτις πανταχόθεν πολεμεῖται, παναχόθεν ἐπιβουλεύεται, πανταχόθεν ἐνεδρεύεται ὑπὸ τῶν ἀσπόνδων αὐτῆς ἑχθρῶν! Ὡ! δὲν ἔχει πλέον τοιοῦτους ἥρωας καὶ ἀγωνιστάς, οἷους εἶχε τοὺς πορελθόντας χρόνους. Ἀπὸ ὑμᾶς ἀναμένει τούτους, φίλοι συμμαθηταί, ἀναδειχθέντες διὰ τῆς ἐν Χριστῷ ἀγωγῆς καὶ παιδεύσεως. Ὡ! σεβασθῶμεν τῆς κοινῆς ἡμῶν Μητρὸς τὴν σεβάσμιον ὕψιν, ἧτις φέρουσα ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ οὐρανοῦ νυμφίου τῆς τὸν ἀκάνθινον στέφανον, καὶ καθιμαγμένη ἀπὸ τὰς πληγὰς, τὰς ὁποίας λαμβάνει καθ' ἡμέραν διὰ τῆς μεγάλης μας ἀναγκασίας καὶ φρικαλέας ἡμῶν ἀδιαφορίας, καθικετεύει ἡμᾶς οἰοεὶ, λέγουσα: «Μορφωθῆτε, καλοὶ κληρικοὶ, ἱεροφάνται τῶν Μουσῶν, τρίβωνες τοῦ Ἑλληνικοῦ λόγου, τῆς ὑγαινουμένης διδασκαλίας μύστα, σφενδονῆται τῆς πίστεως, τῆς οὐρανοῦ παρατάξεως

ὀπλῆται, ἀληθεῖς πρόμαχοι τῶν κατ' ἐμοῦ αἱρέσεων, πολεμικῶν διχονοιῶν καὶ σχισμάτων». Ἄλλ' ὃ Νύμφη τοῦ οὐρανοῦ Νυμφίου, ὃ Ἐκκλησία τῶν πιστῶν θάρσει καὶ μὴ δειλιά· διότι βεβαίως δὲν ἔχεις Πέτρος καὶ Παύλους, Βασιλείους, Γρηγορίου, Χρυσόστομους καὶ Φωτίους νὰ σὲ στηρίζωσιν εἰς τοὺς διωγμούς σου· ἀντὶ ὅμως τῶν πατέρων σου ἐγεννήθησαν οἱ υἱοὶ σου· ἀντὶ τούτων σου τῶν ἐπὶ γῆς ποτε ἀκμασάντων κατὰ πνεῦμα πατέρων σου, διὰ τῶν ὁποίων ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ κηρύχθη, ἐπλητύνθη καὶ ἐκρατύνθη, ἔχεις υἱοὺς πνευματικούς, τοὺς ἀξιόους αὐτῶν διαδόχους, οἵτινες εἰς ὅλας τὰς δεινὰς περιπετείας σου, θέλουσι σὲ παρηγορήσει καὶ στηρίξει. — Ὁδηγήσωμεν τὸ ποιῆμιον ἡμῶν εἰς τὸν ἀληθῆ προορισμόν του· ὑψοῦντες μὲν τὸν νοῦν αὐτῶν ἀπὸ τῶν σαρκίνων εἰς τὰ πνευματικά, ἀπὸ τῶν ἐπιγείων εἰς τὰ ἐπουράνια. «Μακάριοι βιασταὶ τῆς τῶν οὐρανῶν βασιλείας ἀρπάξετε νομίμως αὐτὴν διὰ τῆς μόνης καὶ σώφρονος βίας, τῆς νίκης τοῦ κόσμου· ἀποσοβῶντες δὲ διὰ τῶν ὄπλων τῶν δεξιῶν καὶ ἀριστερῶν πᾶσαν δογματικὴν πλάνην», καὶ «καθαιροῦντες πᾶν ὕψωμα ἐπαυρόμενον κατὰ τῆς γνώσεως τοῦ Θεοῦ» (Β'. Κορ. Ι', 5). Ἐὰν δὲ ζήκυματα πειρασμοῦ ὑπερεκπερισσοῦ κορυφωθέντα προτήρραξαν εἰς τὴν ἐπάνω ὄρουσ κειμένην εὐαγγελικὴν πόλιν, τίς φόβος ἀήττητοι ἀθληταί; «Ἰσχύσατε καὶ μὴ ἐκλυσασθῶσαν αἱ χεῖρες ὑμῶν κρᾶζω κἀγὼ μετὰ τῆς Ἁγίας Γραφῆς. Ἔστιν, ἔστι μισθὸς ἐργασίας ὑμῶν. Ὑπομένοντες τὸν Κύριον ἀλλάξατε ἰσχύ· πτεροφνήσατε ὡς ἀετοί, δραμεῖσθε καὶ οὐ κοπιᾶτε· βαδισθε καὶ οὐ πεινάσατε· πολὺς, πολὺς ὁ μισθὸς ἡμῶν ἐν τοῖς οὐρανοῖς» (Ἡσαΐου Μ'. 37).

ΚΑ'. Βύτυχῆς ἐγὼ, φίλοι συμμαθηταί, ἐὰν ἡ ἰσχυρὴ καὶ ἀδύνατός μου φωνὴ εἰσακουσθῆ, ἐγὼ ὁ ἐλάχιστος ἐν τοῖς ἀδελφοῖς

μου κατὰ τὴν παιδείαν καὶ τὰς γνώσεις τυγχάνων. «Πεζὸς ἰχνεύων παρὰ Λύδιον ἄρμα» (Παρὰ Πλουτρχ. εἰς βίον Νικοκλ.). Ἐκ τῶν ὀλίγων τούτων, ὧν περ ἔλαβον τὴν τιμὴν νὰ ὁμιλήσω σήμερον ἐνώπιόν σας, οὐχὶ ἄνθη ἐκ τῶν λειμώνων τῆς ῥητορείας, οὐδὲ τῆς ψευδεπιπλάστου καὶ χαμερποῦς κολακείας φιλοσοφῆματα, ἀλλὰ γνήσια τῆς καρδίας μου αἰσθήματα, συμπεραίνετε προδηλότατα περὶ τῶν ψυχικῶν μου διαθέσεων. Ἄν ἐξ ἐναντίας οἱ λόγοι μου μένωσι θυραυλοῦντες περὶ τὰς ἀκοάς σας, ἀδύνατοι ὄντες διὰ πειθοῦς ἔλλειψιν ν' ἀνοίξωσι καθαρὰν κλητὴν φρενῶν, ἔχω, φίλοι, πολλοὺς ἔχω καὶ δυνατοὺς συνηγόρους νὰ κατορθώσωσιν, ὅτι μόνος ἐγὼ δὲν δύναμαι νὰ ἐκτελέσω. Στρέψατε τοὺς ὀφθαλμούς σας εἰς ὅλα τὰ μέρη τοῦ ἱεροῦ τούτου ναυδρίου, καὶ ἴδετε νοσερῶς τῶν σοφῶν ἡμῶν προγόνων τὰς σεβασμίους σκιάς ἀοράτως παρούσας, καὶ μετὰ μεγίστης προσοχῆς προσμενούσας τὸ τέλος τῶν λαμπρῶν ἀγώνων σας. Φαντασθῆτε τὸν σεβασμιώτατον τῆς Ἐκκλησίας χορὸν, μετὰ πόσης ἀγάπης ἐνδεικτικὰ βλέμματα σᾶς κυττάζουσι νὰ σᾶς ἐνισχύσωσιν εἰς τὴν προκοπὴν. Ἴδετε πῶς ἐκτείνουσι τὰς πατρικὰς τῶν χεῖρας, πῶς προβάλλουσι πρὸς μεσιτείαν *πολιὸν τε κάρη, πολιὸν τε γένειον*, τὰ ὁποῖα μάλιστα κινουσι τὴν τῶν τέκνων πρὸς τοὺς πατέρας αἰδῶ. Ἀκούσατε τὰς θεοπεσιὰς φωνὰς τῶν οἱ ἄνδρες πρὸς ὑμᾶς ὁμιλοῦσι, προσέχετε, ἀκούετε, σιγάτε. Ἀκούσατε παραφοραὶ πατρικῆς φιλοστοργίας καὶ φιλοπατρίας· σπασμοὶ ἐνθουσιασμοῦ ἅγιοι· ὡς τῆς φιλοστόργου μητρὸς τὰ βουκαλήματα, ὡς τῆς φιλίας οἱ ἐνθεοὶ ἀσπασμοὶ, ἀσπασμοὶ ἀγνόητος καὶ ἀφελείας, οὓς περ αἱ ἀθάνατοι σκιά σᾶς πέμπουσιν.

«Ἦ παῖδες, πατέρων ἀγαθῶν ἐστέ. Χρῆ οὖν μεμνημένους τῶν ἡμετέρων λόγων, ἐὰν

τι καὶ ἄλλο ἀσκήτε, ἀσκεῖν μετὰ ἀρετῆς· εἰδὼτας, ὅτι τούτου λειπόμενα πάντα καὶ κτήματα καὶ ἐπιτηδεύματα αἰσχρὰ καὶ κακά. Πᾶσα οὖν ἐπιστήμη, χωριζομένη δικαιοσύνης, καὶ τῆς ἄλλης ἀρετῆς, πανουργία οὐ σιφία φαίνεται· ὧν ἕνεκα καὶ πρῶτον, καὶ ἔσχατον, καὶ διὰ παντὸς πᾶσαν πάντως προθυμίαν πειρᾶσθαι ἔχειν, ὅπως μάλιστα μὲν ὑπερβαλεῖσθε ἡμᾶς καὶ τοὺς πρόσθεν εὐκλεία, εἰ δὲ μὴ, ἴστε, ὡς ἡμῖν, ἂν μὲν νικῶμεν ὑμᾶς ἀρετῆ, ἢ νίκη αἰσχύνην φέρει· ἢ δὲ ἦττα, ἐὰν ἠττώμεθα εὐδαιμονίαν· μάλιστα δ' ἂν νικῶμεθα, καὶ ἡμεῖς νικῶτε· εἰ παρασκευάσασθε, τῆ τῶν προγόνων δόξη μὴ καταχρησάμενοι μηδ' ἀναλώσαντες αὐτὴν, γινόντες, ὅτι, ἀνδρὶ οἰομένῳ τί εἶναι, οὐκ ἔστιν αἴσχιον, ἢ παρέχειν ἑαυτὸν τιμώμενον μὴ δι' ἑαυτὸν, ἀλλὰ διὰ δόξαν προγόνων. Καὶ ἐὰν μὲν ταῦτα ἐπιτηδεύσητε, φίλοι παρὰ φίλοις ἀφίξεσθαι, ὅταν δὴ ὑμᾶς ἢ προσήκουσα μοῖρα κομίσῃ· ἀμελήσαντας δὲ ὑμᾶς, καὶ κακισθέντας, οὐδεὶς εὐμενῶς ὑποδέξεται» (Πλάτ. Μενεξ., σελ. 369).

ΚΒ'. Ταῦτα, φίλοι, μελεᾶτε, ταῦτα μνημονεύετε, καὶ ἡμέραν καὶ νύκτα, καὶ φιλοσοφοῦντες, καὶ ῥητορευόντες, καὶ συμβουλεύοντες, καὶ ἐπιδεικνύμενοι· καὶ διαλέγεσθε μὲν ὡς ἡδιστα, πράττετε δὲ ὡς ἀριστα Θεὸν τοῦ βίου προστήσαντες ἡγεμόνα, ὅτι Θεὸς εἶνε πάντων ἀγαθῶν ἢ πηγὴ, καὶ ὁ Θεὸς πάντα τελευτᾷ (Ἰλ. Τ. 90)· καὶ ὅπως, διότι ὁ φόβος καὶ τὸ πρὸς τὸν Θεὸν σεβας εἶνε ὁ πολυτιμώτερος θησαυρὸς τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας· ἔχοντες αὐτὸν θέλομεν ἔχει τὴν φρόνησιν, τὴν δικαιοσύνην, τὴν εὐφροσύνην, τὴν χαρὰν, τὰς ἀγνάς ἡδονάς, τὴν ἀληθινὴν ἐλευθερίαν, τὴν ποθητὴν ἀφθονίαν, καὶ τὴν εὐκρινῆ δόξαν. Φίλτατοι ἀδελφοί! ἀδάμαντες φωσφορολαμπεῖς, πολῦτιμοι μαργαρίται, φαιδραὶ ἐλπίδες τοῦ ἀναγεννωμέ-

νου ἡμῶν ἔθλους, κληρονόμοι οὐ μόνον τοῦ πλούτου, ἀλλὰ καὶ τῆς δόξης τῶν πατέρων ἡμῶν. Φοιτᾶτε ἀόκνως εἰς τὰς παραδόσεις τῶν μαθημάτων, ἐπιμελούμενοι αὐτῶν, καὶ ὑπακούοντες εἰς τοὺς διδάσκοντας, ἵνα μετὰ χαρᾶς τοῦτο ποιῶσι καὶ μὴ στενάζοντες. Μὴ φανήτε ἀνάληγτοι εἰς τὰ παρατιθέμενα ἀγαθὰ, ἅπερ οὐ μόνον εἰς ἡμᾶς κλέος καὶ εὐδαιμονίαν χορηγήσουσιν, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς οἴκους ὑμῶν, καὶ εἰ, τὸ ἔθνος ἡμῶν, τὸ ὅποιο, ἕκαστος κατὰ τὴν κλίσιν, ἦν ἔλαβεν ἕκαστος ὀφείλει νὰ ὑπηρετήσῃ.

ΚΓ'. Ὑμνος καὶ αἰώνιος ἐγκάρδιος αἶνος ὀφείλεται τῷ Ὑψίστῳ τῷ τὰ ἐνδοξα καὶ θαυμαστά ποιήσαντι ἡμῖν. Χάριτας ὁμολογοῦμεν οὐκ ὀλίγας εἰς τοὺς φιλεπιστήμονας ἐφόρους τῆς Σχολῆς, καὶ ἀπεριόριστον εὐγνωμοσύνην εἰς τὸν Σ. Διευθυντὴν αὐτῆς, οἵτινες διὰ τῶν ἀόκνων αὐτῶν φροντίδων τοσοῦτον ἐπιμελῶς καὶ πατριῶς κήδονται ὑπὲρ τῆς συντηρήσεως, προόδου καὶ βελτιώσεως τοῦ ἱεροῦ τούτου φυτωρίου. Εὐγνωμονοῦμεν δὲ καὶ ἀπὸ μέσης καρδίας καὶ τοὺς σεβαστοὺς ἡμῶν καθηγητάς, οἵτινες καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ ἐπιμελοῦνται νὰ συνεισφέρωσι τὸ κατὰ δύναμιν ὑπὲρ τῆς ἠθικῆς καὶ διανοητικῆς ἀναπλάσεως τῆς μορφώσεως τῶν νέων τούτων, ὅπως δυνάμει ἀναδειχθῶσιν ἄνδρες σοφοὶ καὶ ἐπιστήμονες καὶ συνετοί, πρὸς δόξαν καὶ κραταίωσιν τῆς πανσέπτου μητρὸς Ἑκκλησίας, «τοῦ κοινοῦ τούτου ἐμπορείου τῆς πίστεως καὶ τῆς πηγῆς τῶν δογμάτων, ἐξ οὗ ἀναβρύνονται καὶ εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐπεκτείνονται» στηριγμὸν δὲ καὶ παραμυθίαν τοῦ πολυκαθοῦς ἡμῶν γένους· ἀποθανατίζοντες οὕτω πως τὴν μνήμην καὶ τὴν δόξαν τοῦ ὀνόματος αὐτῶν εἰς τὰς καρδίας πάντων, ἀποληψόμενοι ποτε ἑκατονταπλασίονα τὴν ἀμοιβὴν ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν, μετὰ τῶν ἰδρυτῶν τοῦ εὐεργετικωτάτου τούτου Ῥιζάρου καθιδρύματος.

Ῥιζάρου δὲ λέγων πῶς δύναμει νὰ παρέλθω σιωπῶν τοὺς ἀοιδίμους τούτους ἐπὶ πενταετείαν εὐεργέτας μου καὶ εὐεργέτας τοῦ πανελληνίου, μὴδὲν κἂν ἐμπαρόδως παρενείρας περὶ τούτων.

Ὡ Ῥιζάραι μοιριγενεῖς ὀλιγοδαίμονες. Ὑμεῖς, οἵτινες μόνον προσεφέρετε πᾶν ὀλοκαύτωμα ἐπὶ τοῦ βωμοῦ τῆς πατρίδος ἅπασαν τὴν περιουσίαν ὑμῶν πρὸς συντήρησιν τῆς φερωνύμου ταύτης Σχολῆς σας, πρὸς ἀνέγερσιν τοῦ τριεγγύους τούτου φάρου, ὅστις ὡς ἀπὸ ὑψηλῆς περιωπῆς, παρὰ τὰς ὑποβρεῖκας τοῦ Λυκαθητοῦ, καὶ παρὰ τὰ καλλιῤῥεῖθρα νάματα τοῦ Ἰλισσοῦ τῆς Ἀττικῆς, ὑπερανασταχῶς, ὑπὸ αἶθριον μαρμαίροντα οὐρανόν, ὑπὸ συνηρηφῆς καὶ κατὰ σκιον ὑψιτενῶν κυπαρίσσων ἄλλος, ὑπὸ εὐκραῆς καὶ μυροθύλον τῆς βασιλευούσης κλίμα, ἀκτινοβολεῖ ὡς λαμπρὸν μετέωρον, ῥίπτων πρὸς πᾶσαν τὴν γῆν τῶν Ἑλλήνων καὶ τὰ παράλια τῆς Ἀσίας τὴν γιγαντιαίαν σκιάν του. Δὲν εἶνε οὔτε τῆς ἡμετέρας δυνάμεως, ἀειμνηστοὶ ἄνδρες, ἵνα ἀποδώσωμεν ὑμῖν ἀξίας χάριτας, καὶ παντὸς ἐκπαιδευομένου νὰ μὴ ἀναμιμνήσκῃται μετ' εὐγνωμόνων παλμῶν, μετὰ συγκινήσεως ἰδιαζούσης, καὶ νὰ κηρύττῃ ἰσοθίως τὸ ὑψιστον τῶν εὐεργετημάτων, ὅπερ πρὸς ἡμᾶς ἐπεδαφιλεύσατε. Μόνος ὁ Θεὸς δύναται ἵνα σᾶς ἀνταμείψῃ. Ὡ! πόσον εἶθε εὐτυχεῖς, συναυλιζόμενοι μετὰ τῶν μακαρίων καὶ ὁσίων ἐκεῖνων φιλογενῶν τῆς πατρίδος πνευμάτων, εἰς τὰ πάμφωτα ἀνάκτορα τῆς αἰωνιότητος καὶ τῆς ἀθανασίας, προαπολαύοντες τῶν ἐπιγγελεμένων ἀγαθῶν! Οὔτε ὁ φθόνος, οὔτε ἡ δυσπιστία, οὔτε ὁ φόβος, οὔτε αἱ μάταιαι ἐπιθυμίαι προσπελάζουσι τὴν εὐδαίμονα ταύτην τῆς εἰρήνης κατοικίαν σας. Ἐν αὐτῇ ἡ μὲν ἡμέρα εἶνε αἰώνιος, ἡ δὲ μελανόπεπλος νύξ ἄγνωστος. Φῶς καθαρὸν καὶ γλυκὺ περιγίεται περίξ

ΑΛΦΟΝΣΟΣ ΛΑΜΑΡΤΙΝΣ

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ

ΥΠΟ

ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ Σ ΧΡΟΝΟΠΟΥΛΟΥ.

[Συνέχεια καὶ τέλος]

Ἦδη ἐρωτῶμεν, δὲν εἶχομεν δίκαιον νὰ φοβώμεθα τόσῳ διὰ τὸν ποιητὴν, βλέποντες αὐτὸν χωροῦντα πρὸς τὴν ἄβυσσον τῆς πολιτικῆς;

Τινὲς θέλουσι νὰ εἴπωσι: Ναὶ μὲν ὁ Λαμαρτίνος ἀφῆκε τὰς πολιτικὰς δάφνας του, ἀλλὰ προσέκτελλε κρείττον τι ἔκτοτε, τὸ πολιτικὸν διάδημα. Τοὺς τοιοῦτους παραπέμπομεν εἰς τὴν ῥῆσιν τοῦ Γκαίτε, ἣν ἀνωτέρω ἐπικαλούμεθα, ἂν νομίζουσιν, ὅτι ἔχουσιν ἀπολύτως δίκαιον, καὶ ἂν θέλωσι νὰ ὁμολογήσωσι παρὰ τὴν πεποιθησίν των, ὅτι οὐδὲν διάδημα ἐκόσμησεν ἐκ τῆς πολιτικῆς τὸν Λαμαρτίνον, ἂν ἴδωσι τὰς ἀνωτέρω κρίσεις τοῦ Κορμενίτοι, εἰτὸς βεβαίως ἂν ἐννοῶσιν, ὅτι τὸ διάδημα τοῦτο ἦτο διὰ τὸν Λαμαρτίνον ὅτι, ὁ ἀκάνθινος στέφανος διὰ τὸν περιβάλλοντα τὸν οὐρανὸν ἐν νεφέλαις.

Ἀρκοῦμεθα ἐπὶ τῶν ὀλίγων τούτων, ἅτινα δύναται νὰ δώσωσιν ιδέαν τινὰ τῆς ἐπιρρείας τῆς πολιτικῆς ἐπὶ τοῦ ποιητοῦ Λαμαρτίνου. Ἄλλ' ἡ ὀλβία αὕτη ἐπιβρόχῃ δὲν περιρίζεται μόνον εἰς τὴν ποίησίν του, ἀλλ' ἐλτείνεται καὶ μέχρι τοῦ ἰδιωτικοῦ βίου του. Ὁ Λαμαρτίνος, θέλων ν' ἀπαντᾷ εἰς τὰ ἔξοδα τοῦ πολιτικοῦ ἀνδρός, ἅτινα ἐμεγεθύνοντο ὑπερμέτρως ἐκ τοῦ φυσικοῦ προτερήματος ἢ ἰλαττώματος του τῆς δαφιλείας καὶ ὑποβιθιζόμενος οὕτω βαθυκλῆδὸν τῆς θέσεως ἐκείνης, εἰς τὴν θὰ εὐκρεστεῖτο καὶ ὁ πλέον ἀπληγτος νὰ περιορίζῃ τὰς ἐπιθυμίας του κατῳκτῆ εἰς τὰ τέλη τοῦ βίου του πενέστατος. Ὁ εὐδαίμων ἐκεῖνος

ὑμῶν καὶ περιβάλλει ὡς δι' ἐνδύματος διὰ τῶν ἀκτίνων του. Νεότης ἀγήρατος, εὐδαιμονία ἀνεξάντλητος, καὶ δόξα ὅπως θεία εἶνε ἐξωγραφημένη ἐπὶ τοῦ προσώπου σας. Ἦ χαρὰ ὑμῶν εἶναι γλυκεία, εὐγενὴς καὶ πλήρης μεγαλειότητος, διότι ζωογονοῦνται ὑπὸ τῆς θείας ἀπολαύσεως τῆς ἀληθείας καὶ τῆς ἀρετῆς. Ἦ καθαρὰ ψυχὴ ὑμῶν ὡς διηκεκῶς γαλήνιος καὶ φαιδρὰ, παριστᾷ τὴν ὁμαλὴν ἐπιφάνειαν λίμνης, ἐν ἣ ἀπεικονίζονται μετὰ τῶν πέριξ ὑψηλῶν δένδρων τ' ἀκτινοβολοῦντα ἄστρα, καὶ τὸ κυανοῦν τοῦ οὐρανοῦ χρῶμα μετὰ τῶν ἐπιγειῶν ἀγαθῶν καὶ τὰ οὐράνια. Ἦ ἀτάραχος συνείδησις ἡμῶν γίνεται ὡς παράδεισος τῆς καρδίας, ἄστυλον ἐν ταῖς δυστυχίαις καὶ ἀγκυρα ἀσφαλείας κατὰ τὸν πλοῦν τῆς ζωῆς ὑμῶν. Ἐφ' ὅσον οἱ ποταμοὶ θὰ τρέχωσιν εἰς τὰς θαλάσσας, ἐφ' ὅσον αἱ σκιαὶ τῶν δασῶν θὰ περιουδύσωσιν εἰς τὰ ὄρη καὶ τὰς κοιλάδας, ἐφ' ὅσον ὁ οὐρανὸς θὰ ἦνε ἑναστρως, ἐν ὅσῳ ὑπάρχει ἑλληνικὸν ἔθνος, ἐν ὅσῳ τὸ κοινωφελέστατον τοῦτο ἴδρυμα ἵσταται ὄρθιον, καὶ ἐν αὐτῷ παρασκευάζονται οἱ ἄξιοι τοῦ ἀμπελώνου τοῦ Κυρίου ἐργάται, πάντοτε θὰ διαμμένη τὸ ὄνομα ὑμῶν, ἡ τιμὴ καὶ ἡ ἀρετὴ ὑμῶν, καὶ τὸ μνημόσυνον ὑμῶν μετ' εὐφημίας καὶ σεβασμοῦ θέλει ἀκούεσθαι προφερόμενον, παρὰ πάντων τῶν μεταλαβόντων καὶ μεταδιδόντων τοῦ ἐν τῇ Σχολῇ ταύτῃ πνευματικοῦ ἄρτου, καὶ θέλει ζῆσει ἐν εὐλογίαις, ἐφ' ὅσον ζῆ Ἑλλάς, καὶ ζῆ ἐν τῇ καρδίᾳ τῶν Ἑλλήνων τὸ τῆς εὐγνωμοσύνης αἶσθημα.

Τῶν ἀοιδίμων ἰδρυτῶν τοῦ ἱεροῦ τούτου τῶν Μουσῶν ἐνδιαιτήματος, αἰωνία ἡ μνήμη.

Ἐστ' ἂν ὑδωρ τε βέει, καὶ δένδρεα μακρὰ τεθῆλη
ἘΉλιος τ' ἀνίων λάμπη λαμπρὰ τε σελένη.

θνητός, ὁ προσκησάμενος ὑπὲρ τὸ μέτρον τὴν ιδιότητα τοῦ πλουσίου, ὁ κατέχων ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ ἵππου, πύργους, μέγαρα καὶ ὅλα τὰ παρακολουθοῦντα τὴν ιδιότητα ταύτην, εὐρέθη εἰς τὴν δυσάρεστον θέσιν τοῦ νὰ ἐντύχη ἡμέραν τινὰ ἐν τῷ ταμείῳ τοῦ μετὰ τοῦ κενοῦ. Ἡ στιγμή ἐκείνη θὰ ἦτο τρομερὰ διὰ πάντα ἄλλον ἢ διὰ τὸν ποιητὴν καὶ τὸν σύζυγον τῆς συζύγου του, τῆς τόσῃ καλῆς, τῆς τόσῃ πιστῆς ἐκείνης γυναικὸς, ἣτις ὑπῆρξε συμμέτοχος ἀείποτε κατ' ἀνανάγκην τῆς τε εὐτυχίας καὶ δυστυχίας του. Ἐν τούτοις ἔφθασε τέλος εἰς τὴν ἀπαίσιον ἐκείνην ἀνάγκην, καθ' ἣν δὲν ἠδύνατο πλέον ν' ἀπαντᾷ οὐδὲ τὰ οἰκιακά του ἐξοδα. Ἡ ἀντιθεσις ἦτο σκληροτάτη καὶ ἀνωτέρα πάσης ἀνθρωπίνης φύσεως. Λέγουσιν, ὅτι φίλος τις αὐτοῦ ἀνώνυμος κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τῆς ζωῆς του, ὅτε συμπίπτει ἡ τρομερὰ ἐκείνη διὰ μίαν εὐαίσθητον καρδίαν θέσις, διέθεσεν ὑπὲρ αὐτοῦ ἐν εἶδει συντάξεως οὐχὶ ἀσήμαντον ποσόν. Δὲν δυνάμεθα νὰ ἐπιβεβαιώσωμεν τοῦτο. Γνωρίζομεν μόνον, ὅτι τὸ τελευταῖον τοῦτο κτύπημα τῆς τύχης ἐπέδρασε πολὺ ἐπὶ τῆς καρδίας τοῦ ποιητοῦ, καὶ ἐκείθεν λίαν καταστρεπτικῶς ἐπὶ τῆς ὅλης υἰγείας του.

Ἐκ τούτων καὶ ἄλλων βέβαιαι, ὅτι οὐδεμίαν τέρψιν, ἀλλ' οὔτε καὶ ὠφέλειαν θέλομεν παραγάγει, ἐκτυλίσσαντες τὰς διαφορὰς σκηνὰς τοῦ πολιτικοῦ του βίου, ὧν, ὡς συνήθως τὸ κυριώτερον χαρακτηριστικόν εἶναι τὸ θορυβῶδες, τὸ ζοφερόν, τὸ τρικυμιῶδες, ἀπαλαττόμεθα τῆς ὑποχρεώσεως ταύτης, ὅπως πραγματευθῶμεν περὶ ἑτέρου ζητήματος μᾶλλον σπουδαίου καὶ ἥπτον εὐφύκτου, ὅπως δηλ. ἀναλύσωμεν παροδικῶς τὸν χαρακτῆρα τοῦ Λαμαρτίνου.

Καὶ πρῶτον ἀρχόμεθα ἀπὸ τοῦ φυσικοῦ.

Ὁ Λαμαρτίνος φύσει ἐπροικίσθη δι' ὅλων ἐκείνων τῶν λεπτομερειῶν τῶν χαρί-

των, αἵτινες ἀναδεικνύουσι τινὰ ὠραῖον! Ἡ ὠραιότης του αὐτὴ εἶχε τι τὸ ἔλκυστικόν ἅμα καὶ ὑψηλόν. Τὸ ὑψηλὸν κυρίως ὑπῆρχεν ἐπὶ τοῦ μετώπου του, τοῦ εὐρέος ἐκείνου μετώπου, ὅπερ εἶναι πάντοτε τὸ μόνον ἀλάνθαστον μεγαλοφυΐας τεκμήριον, καὶ τὸ ἔλκυστικὸν ἐπὶ τῶν μελανῶν καὶ ζωηρῶν αὐτοῦ ὀφθαλμῶν. Ὡς πρὸς τοὺς ὀφθαλμούς τούτους ἔσχε χώραν τὸ ἐξῆς εὐτράπελον ἐπεισόδιον. Βιογράφος τις τοῦ Λαμαρτίνου ὁ συγγράψας τὴν «*Stoair τῶν συγχρόνων ἐνθόξων*», ἀσχολούμενος περὶ τὴν παιδικὴν ἡλικίαν του, ἐκφορᾶται οὕτω: «Βλέπετε τὸ ὠραῖον ἐκεῖνο παιδίον μὲ τοὺς μεγάλους κυανοὺς ὀφθαλμούς του, ὅπερ μίαν ἡμέραν θὰ ἦναι ὁ Λαμαρτίνος;» Εἶτα ἐν τῇ τρίτῃ ἐκδόσει, ἐνηθίσας τὸ λάθος του ὡς πρὸς τὸ χρῶμα τῶν ὀφθαλμῶν του δικαιολογεῖται λίαν προσφυῶς ὡς ἐξῆς: «Ἐπάρχουσιν ἄνθρωποι, ὧν εἷς καὶ ἐγὼ, οἵτινες ἔχουσι τὴν μανίαν νὰ ἀπαιτῶσιν, ὅπως πᾶς ποιητὴς ἔχη ὀφθαλμούς κυανοῦς· τὸ βέβαιον ὅμως εἶναι, ὅτι ὁ Κ. Λαμαρτίνος ἔχει ὀφθαλμούς μέλανας. Ὅθεν ἤδη σπεύδω νὰ μεταβάλω τὸ κυανὸν εἰς μέλαν, λαβὼν καλλιτέρας πληροφορίας». Τινὲς τῶν βιογράφων του, ἐν οἷς καὶ τὸ ἀνωτέρω θύμα τῆς ἀπάτης, εὐρίσκουσι μεγάλην ὁμοιότητα μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ δαιμονίου ψάλτου τῆς Ἀλβιόνας. Ἀποδίδουσιν εἰς ἀμφοτέρους τὴν αὐτὴν τοῦ προσώπου καὶ τοῦ βλέμματος καλλονήν, τὴν ἰδίαν εὐγένειαν, τὴν αὐτὴν κομψότητα τοῦ ἀναστήματος, καὶ τέλος πάντων ἐκτείνονται καὶ μέχρις αὐτῶν τῶν τοῦ φέρεσθαι καὶ ἐνδύεσθαι τρόπων, οὓς χαρακτηρισρίζουσι πολὺ διακεκριμένους. Τὸ καθ' ἡμᾶς δὲν δυνάμεθα ν' ἀποφανθῶμεν ἂν ἡ παρεμφερεια αὕτη εἶναι ἀκριβὴς ἢ εἶναι ἐκ τῶν συνήθων ἐκείνων συνεπειῶν τῆς μανίας, ἢ ἔχουσιν οἱ βιογράφοι, ὅπως συνεγγίζουσι πρὸς ἀλλήλους τοὺς διαφορῶς μεγάλους

ἄνδρα; ὡς σῦκα, ἐξ ὧν θέλουσι ν' ἀποτελέσωσιν ὄρθαθόν, διαχαράττοντες οὕτω λίαν τολμηρῶς καὶ πρὸς πείσμα ὅλων τῶν φυσιογνωμιστῶν καὶ ψυχολόγων τὸν τύπον τῆς μεγαλοφυΐας. Ἄλλ' ὅπως ποτ' ἂν ἔχοι τὸ πρᾶγμα, προσδεχόμεθα εὐχαρίστως τὴν παρομοίωσιν ταύτην, καθότι, ἔχουσα ἡ ἀξιώσιμος ἀμήγυρις πρὸ αὐτῆς τὴν εἰκόνα τοῦ ἐνὸς τούτων δύναται νὰ σχηματίσῃ μίαν ἰδέαν καὶ περὶ τοῦ ἑτέρου, ἀπαλάττουσα ἡμᾶς οὕτω νὰ ἐνδιαθρίβωμεν περισσότερον εἰς τὸν φυσικὸν χαρακτῆρα τοῦ ποιητοῦ, καὶ δίδουσα τὴν ἄδειαν, ὅπως χωρήσωμεν εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ ἠθικοῦ.

Ἡθικῶς ἐξεταζόμενος ὁ Λαμαρτίνος μᾶς παρέχει τὴν καλλιτέραν εἰκόνα. Παιδιόθεν μυνηθεὶς ὑπὸ τῆς μητρὸς του εἰς ὅλας ἐκείνας τὰς ἀρετάς, αἵτινες ἐχαρακτήριζον τὴν σπανίαν ἐκείνην γυναῖκα ἔσωζεν ἐν ἑαυτῷ ὅλα τὰ σπέρματα τῆς ἠθικῆς, ἅτινα αὐτὴν ἠδυνήθη νὰ τῷ μεταδώσῃ. Γνωρίζομεν ἐκ τῶν ποιημάτων του πόσον τὸ θρησκευτικὸν πνεῦμα εἶναι ἀνεπτυγμένον ἐν τῇ διανοίᾳ του καὶ ἀρκεῖ, ὅπως τις ἐν μόνον τῶν ποιημάτων του μελετήσῃ, ἵνα ἀντιληφθῇ ὑπὸ ποίων ἀγνῶν αἰσθημάτων κατεκλύζετο ἡ καρδία του, καὶ πόσον ἀδιστακτικῶς ἐνέδιδεν εἰς ὅλας τὰς ὁρμὰς τούτων. Ἄλλ' εἰάν τις μᾶλλον ὀπαδὸς τοῦ Πύρρωνος θελήσῃ πρακτικώτερας ἐνδείξεις τῶν αἰσθημάτων τούτων ἢ ἀνατρέξῃ μεθ' ἡμῶν εἰς τοὺς λόγους, οἵτινες συνέτεινον εἰς τὴν ὑλικὴν κατάπτωσίν του, ἢν ἀνωτέρω εἶδομεν. Τίς δὲν ἔχει ὁμολογήσει, ὅτι ἡ γενναιοδωρία καὶ τὸ φιλεύσπλαγχόν του, αἱ δύο αὐτὴ συνέπειαι τῆς πρὸς πάντα στερούμενον συμπαιδείας του τὸν ἠνάγκαζον οὐχὶ ἄπαξ, ὅπως κενώηθῃ ὅλον τὸ περιεχόμενον τοῦ βρλαντίου του εἰς τὴν παλάμην τοῦ αἰτούντος; «Ἀποθνήσκω τῆς πείνης», τῷ ἔγραφέ ποτε φίλος τις αὐτοῦ. Ὁ Λαμαρτίνος

ἀμέσως ἀπήντησεν: «Ἐχω μόνον πεντακόσια φράγκα· δέχθητι ταῦτα, καὶ σύγγνωθι ἂν ἦναι τόσον ὀλίγα». Καὶ ὅλα αὐτὰ αἱ εὐεργετικαὶ πράξεις, αἵτινες καθ' ἡμέραν ἐξήντλουν τὴν παρουσίαν του συνωδύοντο ὑπὸ τοιαύτης εὐγενείας ὥστε πᾶς εὐεργετούμενος κατενθουσιάζετο ἀπὸ τὴν ἔγεραν ταύτην ἀρετὴν, δι' ἣς καθίστα πολλῶ μείζονα τὴν ἀξίαν τῆς ἀγαθοεργίας του. Ἐκτὸς τούτου, πρᾶγμα σπάνιον! ὁ τροφερός οὗτος καὶ αἰσθηματίας ποιητὴς συνεδύαζε μετὰ τῶν ἡρέμων καὶ ἀπαλῶν τούτων αἰσθημάτων τῆς ἀγαθοεργίας, τῆς εὐγενείας καὶ τῆς αὐταπαρνήσεως, τὴν γενναϊότητα ἐκείνην, ἣν μακροὶ χρόνοι πείρας καὶ περιφρόνησις τοῦ θανάτου παρέχουσιν εἰς τοὺς στρατιωτικοὺς ἄνδρας. Ἐβλέπε πρὸ αὐτοῦ τὸν κίνδυνον καὶ ὁμως οὐδέποτε ἐδειλία, οὐδέποτε πρὸ τῆς θέας του ὠπισθοχώρει. Τὸ ἐξῆς συμβάν τοῦ βίου του, ὅπερ τιμᾷ τὸ θαρραλέον τοῦ ποιητοῦ δίδει εἰκόνα τινὰ τῆς γενναϊότητός του ταύτης.

Εἰς τὸ τελευταῖον ἄσμα τῶν παιηῶσεων (élurinage) τοῦ Τοῦλδ' Ἀρόλδου, ποιήματος περιεχομένου εἰς τὸν δεύτερον τόμον τῶν Ποιητικῶν Μελετῶν καὶ ἐπέχοντος τόπον συμπληρώσεως τῆς γνωστῆς τοῦ Βύρωνος ἐποποιΐας, ὁ ποιητὴς αἰκτεῖρει τὴν ταπεινώσιν τῆς Ἰταλίας διὰ τῶν ἐξῆς στίχων:

Χαίρει κλαῦτον τὴν τύχην σου· κλαῦτον τοὺς ἠρωάς σου,
 Ὅπου τὸ αἶμα ἔρριψτε τῶν τέκνων σου ἐκείνων,
 Ῥώμη θὰ εὐώ ἀλλαγῆ τοῦ πάλας μαχητάς σου,
 Οὐδ' ἐν εὐρίκῳ μεταξὺ κόνεων ἀθροπίνων.

Οἱ στίχοι οὗτοι ἐφάνησαν προσβλητικοὶ εἰς τὴν φιλοπατρίαν Νεαπολιτανῶν τινος ἀξιωματικοῦ, τοῦ συνταγματάρχου Πέπε· καὶ λοιπὸν ὁ πελάτης οὗτος τοῦ Ἀρεως, μὴ ἀνεχόμενος ν' ἀποκαλῶσι τοὺς συμπολί-

τας του κόριν ανθρώπων, στηριζόμενος ἄλλως τε ἐπὶ τοῦ μήκους τοῦ ξίφους του καὶ τῆς αἰγλῆς τῶν ἐπωμίδων του παρουσιάσθη πρὸς τὸν Λαμαρτίνον πρῶταν τινά, ὅτε οὗτος εἰργάζετο ἐν τῷ γραφείῳ του καὶ λίαν αὐθαδῶς ἔβηκε πρὸ αὐτοῦ τὴν διπλὴν αἵρεσιν νὰ ἀνακαλέσῃ τοὺς ἀνωτέρω στίχους, ἢ νὰ τῷ δώσῃ ἰκανοποίησιν ὑπὲρ τῆς ὑβρισθείσης πατρίδος του. Ἄλλ' ὁ ποιητής, ὅς τις, ὡς εἶπομεν, πολὺ ἀπέχετο νὰ ἦναι δειλὸς καὶ δὲν ἠσβιάνετο οὐδεμίαν ὄρεξιν νὰ κατατρέψῃ τὴν καλλιτέραν τροφὴν ἐνός τῶν καλλιτέρων ποιημάτων του διὰ νὰ εὐχαριστήσῃ τὴν αὐθάδειαν ἐνός φιλοπάτρως ὑπερήσπισε τὴν ποίησίν του διὰ τοῦ ξίφους καὶ ἔλαβε καιρίαν τινὰ πληγὴν, θέσασαν τὴν ζωὴν του ἐπὶ πολὺ εἰς κίνδυνον πρὸς ἄπειρον θλίψιν τοῦ Φλωρεντινοῦ ὄρατου φύλου, οὗ τινος ὁ κομψὸς οὗτος Γάλλος ἦν τὸ εἶδωλον τῆς λατρείας. Ἀπασα ἡ Φλωρεντία—διότι τοῦτο συνέβαινε ἐν Φλωρεντία. ὅπου ὁ Λαμαρτίνος ἐτύγγανε τότε ὡς ἐπιτετραμμένος—κατεκραύγασε καὶ ἐζήτησε τὴν αὐστηρὰν τιμώρησιν τοῦ ἀγροίκου ἐκείνου στρατιωτικοῦ, ὅστις ἐτόλμησε τόσῳ βαρβάρως νὰ χύσῃ τὸ αἷμα τοῦ τόσῳ προσφιλοῦς ἐκείνου ποιητοῦ διὰ μίαν ποιητικὴν ἀποστροφὴν. Ἄλλὰ μετὰ ἑξ ἑβδομάδων διαρκῆ κατὰ τοῦ θανάτου πάλιν οὗτος ἀναβρώσας ἠδυνήθη αὐτοῦς μὲν νὰ εὐχαριστήσῃ βλέποντας τοὺς ὑπὲρ αὐτοῦ πόθους των πληρομένους, τὸν δὲ ἀντίπαλόν του νὰ σώσῃ, μεσολαβῶν ὁ ἴδιος δι' αὐτὸν παρὰ τῷ μεγάλῳ δουκί. Ὡστε ἐκ τοῦ συμβάντος τούτου οὐ μόνον βλέπομεν τὴν γενναιότητα τοῦ Λαμαρτίνου, ἀλλὰ διορώμεν καὶ ἄλλην ἀρετὴν μείζον λαμπρὰν καὶ πλέον σπανίαν, τὴν ἀρετὴν τῆς ἀμνησικακίας.

Εἶδομεν ἀνωτέρω, ὅτι ὁ Λαμαρτίνος γενόμενος πολιτικὸς, παρημέλησε τὴν ποίησίν του· ἀλλ' ἐκ τούτου δὲν ἔπεται, ὅτι ἐγκα-

τέλιπε καὶ τὰ εὐγενῆ ταῦτα αἰσθήματα, ἅτινα, ὡς τόσοι ἀστέρες, ἐκόσμουσαν τὸν ἠθικόν του οὐρανόν. Ἄπ' ἐναντίας, προσχωρήσας εἰς τὴν πολιτικὴν, προσέθηκεν εἰς τὰς ἀρετὰς τοῦ ἰδιωτικοῦ βίου καὶ τὰ τοῦ πολιτικοῦ ἀνδρὸς ἠθικὰ προτερήματα, ἅτινα, ὡς καὶ παρὰ τοῖς σήμερον, οὕτω καὶ παρὰ τοῖς τότε πολιτικοῖς, σπανίως, ἢ μᾶλλον οὐδέποτε ἀπηντῶντο. Ὅθεν μόνον ὅτι ὡς πολιτικὸν ἐρέθησαν τὸν Λαμαρτίνον καθ' ὅλα, οὐδεὶς ἐτόλμησε νὰ ἐπιβρίψῃ μῶμον εἰς τὴν ἀνεξαρτησίαν, μεθ' ἧς ἐπρέσβευε τὰς ἀρχάς του, εἰς τὴν τελείαν ἠθικὴν, ἧτις ἐπέστερε ταύτας, καὶ εἰς τὴν ἀκρατον πρὸς ὅλας ἀγάπην, ἧτις τὰς ἐνέπνευσε εἰς τὴν ψυχὴν του. Ἐπὶ τῶν ἀρχῶν τούτων ἠδύνατό τις νὰ ἐνδιατρίψῃ πολὺ, ὅπως θαυμάσῃ τὸ ὕψος των. Ἄλλ' ἀφοῦ γνωρίζομεν ταύτας κρίνομεν περιττὸν νὰ τὰς ἀναλύωμεν, καθόσον, ὅσῳ ἐπιτυχῆς καὶ ἂν ἦναι ἀνάλυσίς τις ὑποβιάζει πάντοτε ἕνεκα τοῦ πεπερασμένου τῆς ἐκφράσεως τῶν ἀνθρωπίνων ἀντιλήψεων, τὴν ἐντύπωσιν, ἣν ὑψηλὸν τι αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ παρέχει.

Ὁ ἠθικὸς λοιπὸν τοῦ Λαμαρτίνου χαρακτὴρ προσεγγίζει οὕτω κατὰ πολλὰ εἰς τὸ τέλειον. Καὶ ἤθελεν ὄντως εἶσθαι τοιοῦτος ἂν, ὅπως ἐκπληρωθῇ τὸ ἀξίωμα οὐδεὶς γέλοιος, δὲν τὸν συνάδευεν ἀδυναμία τις, ἧς ἀποτέλεσμα ἦν τὸ τελευταῖον ἐγκλημα, ὅπερ ἔπραξε δεσμεύσας τὴν ποίησίν του χάριν τῆς πολιτικῆς. Ἄλλὰ πᾶς μέγας ἀνὴρ ἔχει καὶ τὰς ἀδυναμίας του. Καὶ ἐπειδὴ ἀνωτέρω φέροντες τὸ ἀξίωμα, ὅτι οἱ βιογράφοι ἔχουσι τὴν μανίαν νὰ προσομοιωσὶ τὰς μεγάλας διανοίας δὲν εἶχομεν, ὡς συνήθως γίνεται, τὴν ἐγωῦστικὴν πρόθεσιν νὰ φέρωμεν κανόνα, ὅπως ἀποτελέσωμεν τὴν ἐξαιρέσιν, παραδεχόμεθα ὡς πρὸς τὴν ἀδυναμίαν ταύτην τοῦ χαρακτῆρος μεγάλῃν

τινὰ ὁμοιότητα τοῦ ποιητοῦ μας μετὰ τοῦ Ἄλεξάνδρου μὲ μόνην τὴν διαφορὰν, ὅτι αὐτὸς μὲν ὤφειλεν εἰς τὸν Κλείτον, ὃν ἐφόρευσε, τὴν ζωὴν του, ὁ δὲ Λαμαρτίνος ἐθυσίασε τὴν ποίησίν του, εἰς τὴν ὤφειλε τὴν δόξαν του.

Τοιοῦτος, ἐν τῇ λατρείᾳ τῆς φύσεως καὶ τῇ θεραπείᾳ τῆς ποιήσεως, διήνησε τὸ στάδιον τοῦ βίου του ὁ Λαμαρτίνος, κατέχων ἐν τῷ ποιητικῷ ὀρίζοντι τῆς νεωτέρας ἐποχῆς τὴν θέσιν, ἣν ὁ ἀνατέλλων ἥλιος, ὅς τις διαλύει διὰ τῶν φαινοῦν ἀκτίνων του τὴν κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς νυκτὸς σχηματισθεῖσαν ὀμίχλην καὶ δίδει τὸ θέλημα εἰς τὴν ἐξεχειρομένην φύσιν. Καὶ ὅτε ἐν τῇ 1ῃ τοῦ Μαρτίου τὸ ἔτος 1869 ἐβλεπε τὴν θελητικὴν καὶ μυρῶσσαν τοῦ ἔαρος ὄψιν ἐπανερχομένην καὶ διασπείρουσαν τὴν εὐδαιμονίαν καὶ τὴν καλλονὴν ἡ μεγάλη ψυχὴ τοῦ Λαμαρτίνου ἀνεπέτασεν εἰς τὰς αἰθερίους ἐκείνας ἐκτάσεις, ἃς τοσαύκις ὠνειροπόλει, ὡς ἡ ἀγνὴ καὶ στίλβουσα δρόσος ἀνέρχεται εἰς τὰ νέφη πρὸ τῶν ἀσπασμῶν τοῦ ἀνατέλλοντος Φοίβου. Καὶ τὸ τέκνον ἐκείνο τῆς ποιήσεως, ὅπερ τόσον ἠγάπησεν ἐν τῇ ζωῇ του, τόσον κητύχησε, τόσον ἐδυστύχησε, τότῳ ἤλιπσε καὶ τόσῳ ἀπῆλπισθη ἀπῆλθεν ἐκεῖ, ὅπου αἰωνία πλέον εὐδαιμονία ἀνέπτυσσε μειδιῶσα πρὸ αὐτοῦ τοὺς κόλπους τῆς. Ὁ βίος του ὑπῆρξε διαρκῆς πείρα ὅλων τῶν φάσεων τῆς τύχης καὶ ὁ θάνατός του, ὅπως ὁ θάνατος παντὸς ποιητοῦ, ὅπως ὁ θάνατος τοῦ Τάσσου καὶ τοῦ Κάμοενς, τοῦ Γιλβέρτου καὶ τοῦ Μιλτωνος· θάνατος ἐν δυστυχίᾳ. Ἡσθάνθη ἐφ' ἑαυτοῦ ὅλας τὰς εὐνοίας τῆς τύχης, καὶ εἶδεν ὅλα τὰ χρυσοῦφῃ ὄνειρά του εὐπτέρυγα ἀφιπτάμενα πρὸ τῆς δυσμελείας τῆς. Ἐπῆρξε δυστυχῆς ἐν τῇ στοργῇ, δυστυχῆς ἐν τῷ ἔρωτι, δυστυχῆς ἐν τῇ ἀπολαύσει, καὶ ἀπέθανε φέρων ἐν τῇ καρδίᾳ του

τὸν καταβρωτικὸν σκώληκα τῆς δυστυχίας. Ἄλλ' ἐνόσω τὰ ἔτη διαδέχονται τὰ ἔτη, καὶ οἱ αἰῶνες τοὺς αἰῶνας θὰ κυκλοφορῇ αἰετοτε ὡς διηκεῖς καὶ ἀφθαρτον κληροδοτήμα ὁ θαυμασμὸς καὶ ἡ συμπάθεια τοῦ κόσμου. Καὶ αἰωνίως οὕτω ἡ ὑπαρξίς τοῦ Λαμαρτίνου θὰ ἦναι γνωστὴ εἰς ὅλα τὰ τέκνα τῶν χρόνων, συνεπτυγμένη ἐν ταῖς ὀλίγαις ταύταις λέξεσι, δι' ὧν αὐτὸς περιέγραψε τὸν βίον του:

Aimer, prier, chanter, voila toute ma vie.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 14 Μαρτίου 1878.

ΤΑ ΩΑ ΤΩΝ ENTOMΩΝ.

Πάντα σχεδὸν τὰ ἔντομα γεννῶσιν ὠὰ, ἐξ ὧν δὲν παράγονται ὄντα ὅμοια τοῖς γενήσασιν αὐτὰ, ἀλλὰ μικροὶ σκώληκες, οὗς ὀνομάζουσι κάμβας.

Οἱ σκώληκες οὗτοι εἶναι λίαν ἐνεργητικοὶ καὶ ἀθηράγοι. Μετὰ δύο δὲ ἢ τρεῖς ἀποβολὰς τοῦ δερματός των παύει ἡ ἀδικοπαγία των καὶ μεταμορφῶνται εἰς *ρύμφας* ἢ *χρυσαλίδας*. Ἐπὶ τὸ νέον τοῦτο σχῆμα, τὸ ζῶον φαίνεται βυθισμένον εἰς ἀκινήσιαν, ἧτις δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀνάπαυσις· διότι μεγάλη ἐργασία ἐκτελεῖται ἐν αὐτῷ, μέχρις οὗ ἡμέραν τινὰ τὸ *ἐντελὲς ἔντομον* ἀποβαλὸν τὸ ἄσχημον περιβάλλομα, ὑφ' ὃ ἐπροφυλάσσετο διὰ τὰς μεταμορφώσεις του, εἰσέρχεται περιχαρὲς εἰς τὴν ζωὴν διὰ νὰ ἐκπληρώσῃ τὸν προορισμὸν του.

Τὰ λαμπρὰ κολεόπτερα ἐξέρχονται τοῦ κελύφους τῆς χρυσαλίδος μετὰ τρομερᾶς πανοπλίας· ἐφωδιασμένα καὶ ἔτοιμα νὰ εἰσβάλωσι καὶ δρώσωσι τοὺς κήπους ἡμῶν καὶ τοὺς ἀγρούς. Ἀπειράριθμα σμήνη μυιῶν, κωνώπων, φαλαιῶν καὶ ψυχῶν ἀποτινάσ-

σουσι τὰ μεταξωτὰ αὐτῶν σπάργανη ἢ τὰ δερμάτινα προσωπεῖά των καὶ ὑψοῦνται εἰς τὸν ἀέρα χορεύοντα μέχρι τέλους τῆς βραχείας αὐτῶν ὑπάρξεως.

Τὰ πλείστα τῶν ἐντόμων διέρχονται διαδοχικῶς καὶ διὰ τῶν τεσσάρων μεταμορφώσεων τοῦ ὄου, τῆς κάμβης, τῆς νύμφης καὶ τοῦ τελείου ἐντόμου. Ὑπάρχουσι δὲ καὶ ἄλλα, ἅτινα δὲν ὑρίστανται τοὺς μετασχηματισμοὺς τούτους, καὶ τινα μάλιστα γεννῶνται ὑπὸ τὸ σχῆμα, ὅπερ ὀφείλουσι νὰ διακηρήτωσι καὶ νὰ μεταβιβάσωσιν ἀπ' εὐθείας.

Τὰ πτηνὰ ἐπωάζουσι μετὰ φίλτρου τὰ ὠά, ἐξ ὧν θέλουσιν ἐξέλθει ὅμοιοι αὐτοῖς νεοσσῶν· τὰ ἔντομα ὅμως δὲν ἔχουσι τὴν εὐκαιρίαν νὰ φροντίσωσι περὶ τῶν νεογνῶν των· διότι αἱ θήλειαι πολλάκις μετὰ τὸν τοκετὸν ἀποθνήσκουσιν. Ὁρεῖλουσι λοιπὸν, ὑπήκουσαι εἰς τὴν φύσιν, νὰ τοποθετήσωσι τὰ ὠά των ἐντὸς τοῦ καταλλήλου διὰ τὴν ἐκκόλαψιν αὐτῶν μέσου, οὐδέποτε δὲ σφάλουσιν εἰς τοῦτο.

Αἱ μητέρες φροντίζουσιν ἐκ τῶν προτέρων περὶ τῆς τροφῆς τῶν τέκνων των, καταθέτουσαι τὰ ὠά των ἐπὶ οὐσιῶν, αἵτινες δὲν εἶναι ἰδίᾳ αὐτῶν τροφή, ἀλλ' ἢ τῶν σκωλήκων αὐτῶν. Οὕτως ἡ ψυχὴ, ἣτις πίνει τὸ νέκταρ τῶν καλύκων τῶν διαφόρων ἀνθέων, θὰ ἀναζητήσῃ ἄρα γε τὰ αὐτὰ ἀγαθὰ διὰ τὸν ἀγαπητὸν σκώληκα, ὃν κατεδικάσθη ὑπὸ τῆς φύσεως νὰ μὴ γνωρίσῃ; οὐχί· δὲν ὀφείλει νὰ πρέσῃ τὰς ἀνάγκας ψυχῆς εἰς ἑαυτήν, ἀλλὰ τὰς ἀνάγκας ἀδηφάγου κάμβης. Προσκολλᾷ λοιπὸν ἀπλῶς τὰ ὠά της ἐπὶ τῶν φύλλων τῆς κράμβης, τῆς κνίδος, τῆς χουμέλης· διότι ἐκεῖ μόνον οἱ σκώληκες της εὐρίσκουσι τὴν τροφήν, ἣτις τοῖς χρησιμεύει ἅμα γεννηθῶσι καὶ ἦν δὲν θὰ ἔχῃσι τὴν δύναμιν νὰ ζητήσωσιν ἀλλοχοσε.

Ἄπαντα τὰ ἔντομα δὲν εἶναι ἐπίσης γόνιμα· ἡ ψυχὴ τοῦ μεταξοσκωλήκου τίκει περίπου 100 ὠά, ἡ σφήξ μέχρι 30,000, ὁ φθεῖρ 36,000, ἡ βασίλισσα τῶν μελισσῶν 40—50,000 καὶ τινες μύμηκες πλέον τῶν 100,000 κατ' ἔτος.

Τὰ ὠά ταῦτα, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ μικροσκοπικῆς σμικρότητος, ποικίλλουσι πολὺ τὸ σχῆμα καὶ τὸ χρῶμα. Καὶ σχῆμα μὲν ἔχουσι τινὰ σφικρῶν, ἄλλα δὲ δίσκων, κώνων, κυλίνδρων, φιαλῶν, μικρῶν σπέρων κτλ. Τὸ δὲ χρῶμα εἶναι ὅτε μὲν πράσινον, ὡς τὰ φυτὰ, ἐφ' ὧν εἰσὶ προσκεκολλημένα, ὅτε δὲ πολυποικίλον· ἀπαντῶνται ὠά λευκά, μελανὰ, φαιὰ, γραμμοποικίλια, κυανὰ ἢ ζωρῶς ἐρυθρά· τὸ δὲ περικάλυμμα παρουσιάζει βραδύταις ἢ αὐλακώματα μᾶλλον ἢ ἥττον βαθεά.

Τινὰ τῶν ὠαίων τούτων ὠῶν κατὰ τὴν στιγμήν τῆς ἐκκόλαψως διαρρήγνυνται διὰ νὰ ἀφήσωσιν ἐλευθέρην τὴν ἐξοδὸν εἰς τὴν κάμβην· ἄλλα δὲ εἰσι κεκλεισμένα διὰ μικροῦ τινὸς ἐπικαλύμματος, ὅπερ ὁ κάτοικος ὑπὸ τῆς φύσεως ὀδηγούμενος ἀνωθεὶ κατὰ τὴν κατάλληλον στιγμήν. Ἄλλὰ τί ἄρα γε θὰ ἐξέλθῃ ἐκ τοῦ ὄου τούτου; Ὁνδυσειδὲς καὶ φοβερόν· ἀγενῆς φθεῖρ ἢ δυσώδης κόρις· ζώφια, ἅτινα μετὰ δύο ἢ τρεῖς ἀλλαγὰς τοῦ δερματός των φθάνουσιν εἰς τὴν τελείαν αὐτῶν ἀνάπτυξιν, ὡς μὴ ὄντα ἐκ τῶν εἰς μεταμορφώσεως ὑποκειμένων ἐντόμων.

Ἄξια παρατηρήσεως εἶναι ἐπίσης ἡ πρόνοια καὶ ἡ φροντίς, ἣν ἀναπτύσσουσιν αἱ θήλειαι κατὰ τὴν στιγμήν τοῦ τοκετοῦ. Ἐὰν τὰ ὠά των μέλλουσι νὰ ἐκκολαφθῶσιν ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν, τοποθετοῦσιν αὐτὰ ἀπλῶς ἐπὶ τῶν φύλλων ἢ ἐντὸς κερατίου, ὅπερ σχηματίζουσι τυλίσσωσαι περὶ ἑαυτὸ τὸ ἔλασμα τρύλλου τινός· ἐὰν δὲ ἡ ἐκκόλαψις μέλλῃ νὰ γίνῃ μετὰ τὸν χειμῶνα δὲν

ἐμπιστεύονται αὐτὰ εἰς φύλλα, ἅτινα ὁ ἐλάχιστος τοῦ φθινοπώρου ἀνεμος διασκορπίζει, ἀλλὰ προσκολλῶσιν αὐτὰ ἐν εἰδει δακτυλῶν ἐπὶ τοῦ στελέχους ἢ ἐν εἰδει δακτυλῶν ἐπὶ τῶν κλάδων, διαθέτουσαι αὐτὰ κανονικῶς τὸ ἐν παρὰ τὸ ἕτερον, ἐπαλείφουσαι καὶ συνεννοῦσαι διὰ κολλώδους τινὸς ὕλης ἀδιαλύτου ἐν ὕδατι, ἣτις προσφυλάσσει αὐτὰ ἀπὸ τοῦ ψύχους καὶ τῆς ὑγρασίας. Τὰ ὠά ταῦτα κρέμνεται τότε τὸ ἐν ἀπὸ τοῦ ἑτέρου καὶ δύναται τις νὰ τὰ ἀποσπάσῃ ἀπὸ τοῦ κλάδου ὡς τὴν δακτύλιον ἀπὸ τοῦ δακτύλου.

Ἡ θήλεια τοῦ *Liparis chrysoorhea*, λευκὴ ψυχὴ κοινοτάτη, ἣς αἱ κάμβαι καταστρέφουσι τοὺς κερτῶν καὶ τὰ δένδρα τῶν κήπων καὶ τῶν δασῶν μας, ἀποσπᾷ τὸ πτίλον τοῦ θώρακός της διὰ νὰ κατασκευάσῃ θερμὴν καὶ μαλακὴν φωλεάν διὰ τὰ ὠά της. Ἐντομά τινα ἐνοικίζουσι τὰ ὠά αὐτῶν ἐντὸς βομβυκίου, ὅπερ ἐπὶ τούτῳ πλέκουσιν, ἄλλα δὲ, ὡς αἱ μέλισσαι, τίτις κατασκευάζουσι μικρὰς ἐκ κηροῦ θήκας.

Οἱ σείς (σάρακες) καταθέτουσιν αὐτὰ ἐντὸς τῶν μαλλίνων ὑφασμάτων καὶ τῶν μηλωτῶν ἢ κυλίουσιν αὐτὰ εἰς τὸν κοινορτόν. Οἱ δὲ σφήκες, ἀφοῦ κοινοποιήσωσι τὸ ξύλον διὰ τῶν γνάθων των, σχηματίζουσι τὴν μάζαν, ἐξ ἧς κατασκευάζουσι τοὺς κυττάρους αὐτῶν.

Διάφορα εἶδη κολεοπτέρων, φαλενῶν (*phalènes*) καὶ ὀρθοπτέρων κατασκευάζουσι διὰ τοῦ κέντρου των ὀπὴν εἰς τὸ ἔδαφος, καὶ συσσωρεύουσιν ἐν αὐτῷ πρὸ τοῦ τοκετοῦ τὰς ἀναγκαίας προμηθείας των ὡς αἱ μηλολόνηαι (κοινῶς ζῆναι) θάπτουσι τὰς προμηθείας ταύτας τοσοῦτον βαθέως, ὥστε νὰ μὴ δύναται νὰ τὰς φθάσῃ τὸ ἄροτρον.

Πολλαὶ μυῖαι τίκτουσι τὰ ὠά των ἐπὶ τῶν σαρκῶν τῶν νεκρῶν ζώων ἢ ἐπὶ τῶν ἐν ἀποσυνθέσει εὐρισκομένων οὐσιῶν· ἄλλαι

δὲ, ὡς οἱ οἰστροὶ (*oestres*), καταφεύγουσι πρὸς τοῦτο εἰς τὰ ζῶντα ζῶα. Διότι τίς ἄλλη δύναται νὰ ᾔῃαι ἡ αἰτία τοῦ αἰφνιδίου φέβου καὶ τῆς ἀνησυχίας, ἣτις καταλαμβάνει τὸν πρὸ μικροῦ ἀμερίμνος ἐπὶ τῆς χλόης ἀναπαυόμενον βουν καὶ ἀναγκάζει αὐτὸν νὰ τρέξῃ μανιώδης καὶ νὰ μυκᾶται ἢ μικρὰ τις μυῖα, ὁ οἰστρος τοῦ βοῦς, ἣτις προξενεῖ τὴν φοβερὰν ταύτην μεταβολήν. Ἡ θήλεια, διὰ νὰ τοποθετήσῃ τὰ ὠά της, κεντᾷ τὸ δέρμα τοῦ βοῦς διὰ τοῦ ἰσχυροῦ αὐτῆς κέντρου, τὸ δὲ τραῦμα οἰδαίνεται πάραυτα καὶ τὸ ζῶον μένει ἀνήσυχον καὶ τεταραγμένον μέχρις οὗ τὸ ἀπαλλάξωσι τοῦ παρασίτου τούτου, ὅπερ κατορθοῦσιν εὐκόλως πιέζοντες τὴν πληγὴν.

Ἡ ψύλλα, ὁ ἀδιάλλακτος οὗτος ἐχθρὸς τῆς ἡσυχίας τῶν ἀνθρώπων, ἀφίνει ἐπὶ τῆς γῆς συγχρόνως δώδεκα μικρὰ ὠά, οἱ δὲ ἐκ τούτων ἐξερχόμενοι μικροὶ ἀδηφάγοι σκώληκες προχωροῦσι κυλιόμενοι περὶ ἑαυτοὺς καὶ τρέφονται ἐκ ζηρῶν αἰμοσφαιρίων, ἅτινα τοῖς ἐπρομηθεύσεν ἡ πρόνοια φιλοστόργου μητρός. Μετὰ ὀκτῶ δὲ ἢ δέκα ἡμέρας ὁ μικρὸς οὗτος σκώληξ πλέκει περὶ ἑαυτὸν μεταξωτὴν θήκην, ἐξ ἧς μετ' ὀλίγον ἐξέρχεται ἐν καταστάσει τελείας ψύλλης. Τὰ κυριώτερα μέσα πρὸς καταστροφὴν τοῦ διψαλέου τούτου ἐχθροῦ τοῦ αἵματος ἡμῶν εἶναι τὸ σάρωθρον, ἡ ψήκτρα τοῦ πατώματος καὶ τὸ βραδίδιον, δι' οὗ τινάσσομεν τοὺς τὰππτας.

Ἡ θήλεια τοῦ κώνοπος φαίνεται πολὺ εὐφρεστέρα. Νηνεμίας οὐσης τίκει ἐπὶ τοῦ ὕδατος 250—300 ὠά, ἅτινα συγκολλᾷ οὕτως, ὥστε σχηματίζουσι μικρὰν σχεδίαν, ἣν διὰ λεπτοτάτου νήματος προσδένει εἰς τὰ φύλλα ἐνὸς φυτοῦ, ἐπιπλέοντος ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῶν λιμναζόντων ὑδάτων.

Ὁ ἱερός κἀνθαρος τῶν Αἰγυπτίων, περι-

καλύπτων ἕκαστον τῶν ὠδῶν του διὰ πα-
χέος στρώματος κόπρου σχηματίζει σφαί-
ρας, ἃς συναθροίζει εἰς τὸ αὐτὸ μέρος, ὠδῶν
διὰ τῶν ὀπισθίων ποδῶν. Ἐάν δὲ καθ' ὁδὸν
συναντήσῃ ὑψηλὸν τινα λόφον, εἶον φωλεᾶν
ἀσπάλκους, τὸ δυστυχὲς κολεόπτερον κα-
ταβάλλει πᾶσαν προσπάθειαν μέχρις οὗ, ὡς
ἄλλος Ἀνίβας, κατορθώσῃ νὰ ὑπερβῇ τὰς
ὑψηλὰς καὶ ἀποτόμους ταύτας Ἄλπει.
Συμβαίνει δὲ πολλάκις, φεῦ! νὰ ἀνατραπῇ
ἐν τῇ τοικύτῃ πορείᾳ καὶ τότε χάει ἀπὸ
τὰ βλέμματά του τὴν πολύτιμον σφαῖραν,
ἥτις κατακυλιέται ἀφ' ἑνὸς, ἐνφ' ἤδη ὁ
ἀνατραπεὶς κἀνθαρος εὐρίσκεται εἰς τοὺς
πρόποδας τοῦ ἀντιθέτου μέρους τοῦ ἄρου.
Ὁ ζῆλός του ὅμως δὲν μακραινεται τοσοῦτον
ταχέως· μόλις ἀνορθωθείς ἀναλαμβάνει τὴν
ἀναζήτησιν τῆς σφαίρας του, καὶ ὡς νέος
Σίσυφος καταγίνεται νὰ ἀναβιβάσῃ τὸ φορ-
τίον του, ὅπερ ἐπὶ τέλους ἐπιτευχθὲν ἀνα-
δεικνύει αὐτὸν εὐτυχέστερον τοῦ ἥρωος τῆς
ἀρχιαιότητος. Πολλάκις ὅμως μὴ ἐπαρκῶν
μόνος εἰς τὸ κοπιῶδες τοῦτο ἔργον προσκα-
λεῖ εἰς βοήθειαν καὶ ἄλλους φίλους καὶ τό-
τε πάντες ἑμοῦ ὠθοῦντες ἢ σύροντες τὴν
σφαῖραν μεταφέρουσιν αὐτὴν θριαμβευτικῶς
διὰ τῶν προσκομμάτων καὶ καταθέτουσιν
ἐν τῇ ὀπῃ, ἐνθα ἤδη ἔχουσι κατατεθῆ καὶ
οἱ ἄλλοι.

A. A. KANTAKIΩΣ.

ΛΟΓΟΣ ΒΙΚΤΩΡΣ ΟΥΓΙΩ.

[Συνέχεια καὶ τέλος]

Κύριοι! Μυστηριώδης ὑφίσταται σχέσις
μεταξὺ δύο θεραπόντων τῆς ἀνθρωπότητος,
ἀπεχόντων δεκαοκτῶ ἑκατονταετηρίδας ἀλ-
λήλων.

Καταπολέμησις τοῦ φαρισαϊσμοῦ, ἀφαι-

ρεσις τοῦ τρωσωπείου τῆς φενάκης, ἀνατρο-
πῇ τῆς τυραννίας, τοῦ σφετερισμοῦ, τῶν
προλήψεων, τῶν δεισιδαιμονιῶν, τοῦ ψεύ-
δους, κατεδάφισις τοῦ ναοῦ καὶ ἀνοικοδόμη-
σις αὐτοῦ, δηλαδή ἀντικατάστασις τοῦ ψεύ-
δους διὰ τῆς ἀληθείας, προσβολὴ κατὰ τῆς
ἀγρίας ἀριστοκρατίας, ἐπιθέσις κατὰ τοῦ
αἰμοχαροῦς ἱερατείου, διὰ μάλιστα ἀπο-
διώξις τῶν πωλούντων ἐν τῷ ναφ, ἀπαι-
τήσις τῆς κληρονομίας τῶν ἀποκληρωθέν-
των, προστασία τῶν ἀσθενῶν, τῶν πτωχῶν,
τῶν πασχόντων, τῶν καταβεβλημένων,
ἀγὼν ὑπὲρ τῶν καταδικωμένων καὶ πιε-
ζομένων, ἰδοὺ ὁ ἀγὼν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ·
τίς ἐκ τῶν ἀνθρώπων ἐπεχείρησε τοιοῦτον
πόλεμον; ὁ Βολταῖρος. (Κῦγε).

Τὸ ἔργον τοῦ Εὐαγγελίου ὡς συμπλήρω-
μα ἔχει τὸ φιλοσοφικὸν ἔργον· τὸ πνεῦμα
τῆς πραότητος ἤρξατο, τὸ πνεῦμα τῆς ἀνε-
ξικακίας ἐξήκολούθησεν. Εἶπωμεν τοῦτο
μετ' αἰσθήματος βαθεῖος σεβασμοῦ, ὁ Ἰη-
σοῦς ἐκλαυσεν, ὁ Βολταῖρος ἐμειδιάσεν· ἐκ
τοῦ θείου ἐκείνου δακρύου καὶ ἐκ τοῦ ἀν-
θρωπίνου τούτου μειδιάματος παρήχθη ἡ
πραότης τοῦ σημερινοῦ πολιτισμοῦ. (Παρα-
τεταμέναι χειροκροτήσεις).

Ὁ Βολταῖρος ἐμειδία πάντοτε; Ὁχι.
Συχνάκις ὄργισθη. Εἶδετε αὐτὸν εἰς τοὺς
προηγούμενους μου λόγους.

Βεβαίως, κύριοι, τὸ μέτρον, ἡ ἐπιφύλα-
ξις, ἡ ἀναλογία εἶναι ὁ ὑπέρτατος νόμος
τοῦ λογικοῦ. Δύναται τις εἰπεῖν, ὅτι ἡ με-
τριότης εἶναι ἡ διακρονὴ τοῦ φιλοσόφου. Ὁ
φιλόσοφος δέον νὰ προσπαθῇ, ὅπως συμπτυ-
κνῇ εἰς εἶδος τι γαληνίου βεβαιότητος ἄ-
παντα τὰ ὡς ἐγγιστα, ἐξ ὧν συνίσταται ἡ
φιλοσοφία. Εἰς διαφόρους ὅμως στιγμὰς τὸ
πάθος τοῦ ἀληθοῦς ἐγείρεται ἰσχυρὸν καὶ
βίαιον καὶ καθίσταται ἐπάναγκες, ὡς οἱ
ἰσχυροὶ ἄνεμοι, οἱ συντείνοντες εἰς τὴν ὑ-
γείαν. Οὐδέποτε σοφός, καὶ ἐπιμένει εἰς

τοῦτο, θὰ κλονίσῃ τὰ δύο κυριώτατα στη-
ρίγματα τῆς κοινωνίας, τὴν δικαιοσύνην
καὶ τὴν ἐλπίδα, καὶ ἅπαντες θὰ σεβασθῶσι
τὸν ἐνσαρκούμενον τὴν δικαιοσύνην δικαστὴν
καὶ ἅπαντες θὰ σεβασθῶσι τὸν ἀντιπροσω-
ποῦντα τὴν ἐλπίδα ἱερέα.

Ἄλλ' ἐὰν οἱ δικασταὶ ὀνομάζονται βα-
σανιστήρια, καὶ ἡ Ἐκκλησία ἱερά ἐξέτασις,
τότε ἡ ἀνθρωπότης, θεωροῦσα τούτους κατὰ
πρόσωπον, λέγει εἰς τὸν δικαστὴν: Δὲν θέ-
λω τὸν νόμον σου! καὶ λέγει εἰς τὸν ἱερέα:
Δὲν θέλω τὸ δόγμα σου! δὲν θέλω τὴν πυ-
ρὰν σου ἐπὶ τῆς γῆς καὶ τὴν κόλασίν σου ἐν
τῷ οὐρανῷ. (Ζωηρὰ συγκίνησις. Παρατετα-
μέναι χειροκροτήσεις). Τότε ὁ φιλόσοφος
ἐξαγριούμενος ὀρθοῦται καὶ καταγγέλλει
τὸν δικαστὴν εἰς τὴν δικαιοσύνην καὶ τὸν
ἱερέα εἰς τὸν Θεόν (αἱ χειροκροτήσεις ἐπα-
ναλαμβάνονται).

Τοῦτο ἔκαμεν ὁ Βολταῖρος. Εἶναι μέγας.

Εἶπον τί ἦτον ὁ Βολταῖρος· ἦδη θὰ εἶπω
τί ἦτον ὁ αἰὼν καθ' ὃν ἐζη.

Κύριοι! Οἱ μεγάλοι ἄνδρες σπανίως εἰσὶ
μόνοι. Τὰ μεγαλείτερα δένδρα φαίνονται
ἔτι μεγαλείτερα ὅταν δεσπόζωσι δάσους·
εὐρίσκονται τότε εἰς τὸ στοιχεῖόν των· πέ-
ριξ τοῦ Βολταίρου ὑπῆρχε δάσος πνεύματος
καὶ τὸ δάσος πνεύματος ἦτον ὁ δέκατος
ὄγδος αἰὼν. Μεταξὺ τῶν πνευμάτων τού-
των ὑπάρχουσι κορυφαί, ὁ Μοντεσκιού, ὁ
Βυφφὼν, ὁ Μπωμαρσαὶ καὶ δύο μεταξὺ τού-
των αἱ ὑψηλότεραι μετὰ τὸν Βολταῖρον, ὁ
Ῥουσσώ καὶ ὁ Διδερώ. Οἱ σκεπτικολόγοι
οὔτοι ἐδίδαξαν τοὺς ἀνθρώπους τὸ σκέπτε-
σθαι ὀρθῶς· τὸ σκέπτεσθαι ὀρθῶς ἄγει εἰς
τὸ ἐνεργεῖν ὀρθῶς· ἡ ἀκρίβεια τοῦ νοῦς με-
ταβάλλεται εἰς δικαιοσύνην τῆς καρδίας.
Οἱ ἐργάται οὔτοι τοῦ καλοῦ εἰργάσθησαν
ἐπωφελῶς.

Ὁ Βυφφὼν ἐθεμελίωσε τὴν φυσιοδοξίαν·
ὁ Μπωμαρσαὶ ἐφεῦρεν ἄγνωστον κωμωδίαν,

σχεδὸν τὴν κοινωνικὴν κωμωδίαν. Ὁ Μον-
τεσκιού ἐποίησατο ἐν τῷ νόμῳ τοσοῦτον
βαθείας ἀνασκαφῆς ὥστε κατώρθωσε νὰ
ἐξορύξῃ τὸ δίκαιον. Ὅσον ἀφορᾷ τὸν Ῥου-
σώ, ὅσον ἀφορᾷ τὸν Διδερώ, θὰ ὀμιλήσωμεν
περὶ τῶν δύο τούτων ὀνομάτων ἰδιαιτέρως·
ὁ Διδερώ μέγας καὶ περιέργος νοῦς, τρυφερὰ
καρδιά διψῶσα δικαιοσύνην, ἠθέλησε νὰ
δώσῃ σημειώσεις τινὰς ὡς βάσεις τῶν ἀλη-
θῶν ἰδεῶν καὶ ἐδημιούργησε τὴν Ἐγκυκλο-
παιδεῖαν· ὁ Ῥουσσώ προσέφερον εἰς τὴν γυ-
ναῖκα θαυμασίαν ἐκδούλευσιν, συνεπλήρωσε
τὴν μητέρα διὰ τῆς τροφῆς καὶ ἔθετο τὴν
μίαν παρά τὴν ἄλλην τὰς δύο ταύτας με-
γαλειότητος τῆς κοιτίδος· ὁ Ῥουσσώ, εὐ-
φραδῆς καὶ παθητικὸς συγγραφεὺς, ἐμβρι-
θῆς καὶ βεβωδῆς ῥήτωρ, συχνάκις ἐμάν-
τευσε καὶ προσεκήρυξε τὴν πολιτικὴν ἀλή-
θειαν· τὸ ἰδεῶδες αὐτοῦ προσεγγίζει εἰς τὸ
πραγματικὸν καὶ εἶχε τὴν δόξαν πρῶτος νὰ
ὀνομασθῇ ἐν Γαλλίᾳ πολίτης· δύναται τις
εἰπεῖν, ὅτι ἐν τῷ γονίμῳ δεκάτῳ ὀγδόῳ
αἰῶνι ὁ Ῥουσσώ ἀντιπροσωπεύει τὸν λαόν,
ὁ δὲ Βολταῖρος, πλεῖον τούτου, τὸν ἄνθρω-
πον. Οἱ μεγάλοι οὔτοι συγγραφεῖς ἐξέλειψαν·
ἐκληροδότησαν ὅμως ἡμῖν τὴν ψυχὴν των,
τὴν Ἐπαναστάσιν. (Χειροκροτήσεις).

Ναί, ἡ γαλλικὴ Ἐπαναστάσις εἶναι ἡ
ψυχὴ των, εἶναι ἡ ἀκτινοβόλος ἀναθυμίασις
αὐτῶν. Αὕτη παρήλθεν ἐξ ἐκείνων, ἀνευρί-
σκει δὲ ἕκαστος αὐτοὺς πανταχοῦ ἐν τῇ
εὐλογημένῃ καὶ μεγαλοπρεπεῖ ταύτῃ κατα-
στροφῇ, ἥτις ἐπέφερε τὴν λῆξιν τοῦ παρελ-
θόντος καὶ τὴν ἐναρξίν τοῦ μέλλοντος. Εἰς
τὴν διαύγειαν ταύτην, ἥτις παρατηρεῖται
κατὰ τὰς ἐπαναστάσεις καὶ δι' ἧς ὀπισθεν
τῶν αἰτιῶν φαίνονται τὰ ἀποτελέσματα καὶ
ὀπισθεν τοῦ πρώτου σχεδίου τὸ δεύτερον,
βλέπει ἕκαστος ὀπισθεν τοῦ Διδερώ τὸν
Δαντῶν, ὀπισθεν τοῦ Ῥουσσώ τὸν Ῥοβε-
σπιέρον καὶ ὀπισθεν τοῦ Βολταίρου τὸν

Μιραβώ. Ἐξ ἐκείνων παρήχθησαν οὗτοι.

Κύριοι! Τὸ συνοφίζειν τὰς ἐποχὰς εἰς ἀνθρώπινα ὀνόματα, τὸ ὀνομάζειν τοὺς αἰῶνας καὶ τρόπον τινὰ τὸ προσωποποιεῖν αὐτοὺς δὲν ἐδόθη ἢ εἰς τρεῖς μόνον λαοὺς, τὴν Ἑλλάδα, τὴν Ἰταλίαν καὶ Γαλλίαν. Λέγουσιν ὁ αἰὼν τοῦ Περικλέους, ὁ αἰὼν τοῦ Αὐγούστου, ὁ αἰὼν τοῦ Λέοντος Ι', ὁ αἰὼν τοῦ Λουδοβίκου ΙΔ', ὁ αἰὼν τοῦ Βολταίρου. Αἱ ὀνομασίαι αὗται ἔχουσι μεγάλην ἔννοιαν. Τὸ προνόμιον τῆς ὀνομασίας τῶν αἰώνων, ἀνῆκον ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν Ἑλλάδα, τὴν Ἰταλίαν καὶ τὴν Γαλλίαν εἶναι τὸ ὑψίστον σημεῖον τοῦ πολιτισμοῦ. Μέχρι τοῦ Βολταίρου ἐδίδοντο εἰς τοὺς αἰῶνας ὀνόματα ἀρχηγῶν Κράτους· ὁ Βολταίρος εἶναι μᾶλλον ἢ ἀρχηγὸς Κράτους, εἶναι ἀρχηγὸς ιδεῶν.

Ἀπὸ τοῦ Βολταίρου ἀρχεται νέος κύκλος, ἕκαστος δὲ ἐννοεῖ, ὅτι ἀπὸ τοῦδε ἡ ἀνωτάτη διευθύνουσα τὸ ἀνθρώπινον γένος δύναμις ἔσεται ἡ σκέψις. Ὁ πολιτισμὸς ὑπῆκουσεν εἰς τὴν δύναμιν, αὕτη θὰ ὑπακούσῃ εἰς τὸ ιδεῶδες. Τοῦτο σημαίνει τὴν θραύσιν τοῦ σκήπτρου καὶ τῆς ῥομφαίας καὶ τὴν ἀντικατάστασιν αὐτῶν διὰ τῆς ἀκτίως, δηλαδὴ τὴν ἐξουσίαν μεταμορφουμένην εἰς ἐλευθερίαν. Δὲν θὰ ὑφίσταται ἐτέρα κυριαρχία εἰ μὴ ὁ νόμος διὰ τὸν λαὸν καὶ ἡ συνείδησις διὰ τὸ ἄτομον. Δι' ἕκαστον ἡμῶν, αἱ δύο προσόψεις τῆς προόδου ἐξηγουῦνται καθαρῶς ἕξ ἑξῆς: «Ἐξασκεῖν τὸ δικαίωμα του, δηλαδὴ εἶναι ἄνθρωπον, ἐκπληροῦν τὰ καθήκοντά του, δηλαδὴ εἶναι πολίτην».

Τοιαύτη εἶναι ἡ σημασία τῆς λέξεως, Αἰὼν τοῦ Βολταίρου· τοιαύτη εἶναι ἡ ἔννοια τοῦ μεγίστου τούτου γεγονότος, τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως.

Οἱ προηγηθέντες τοῦ δεκάτου ὀγδόου ἀξιωματικῶν δύο αἰῶνες προπαρεσκευάσαν αὐτήν· ὁ Ῥαβελλαῖ εἰδοποίησε τὴν βασι-

λείαν διὰ τῆς «Γαργαντούας» καὶ ὁ Μολιέρρος εἰδοποίησε τὴν Ἐκκλησίαν διὰ τοῦ «Ταρτούρου». Τὸ μῖσος πρὸς τὴν δύναμιν καὶ τὸ πρὸς τὸ δικαίωμα σέβας εἰσὶ θεατὰ εἰς τοὺς δύο ἐκείνους μεγάλους νόμους.

Ὁ λέγων σήμερον, ὅτι ἡ ἰσχύς εἶναι ὑπερτέρα, τοῦ δικαίου λαμβάνει ὑπ' ὄψιν τὸν μεσαιῶνα καὶ ὁμιλεῖ εἰς ἀνθρώπους πρὸ τριακοσίων ἐτῶν. (Ἐπανειλημμένοι χειροκροτήσεις).

Κύριοι! Ὁ δέκατος ἔνατος αἰὼν δοξάζει τὸν δέκατον ὀγδόον. Ὁ δέκατος ὀγδόος αἰὼν προτείνει, ὁ δέκατος ἔνατος φέρει εἰς πέρας καὶ ἡ τελευταία μου λέξις ἔσεται ἡ ἥσυχος ἀλλ' ἀκλόνητος βεβαίωσις τῆς προόδου.

Οἱ καιροὶ ἐπέστησαν. Τὸ δίκαιον εὔρε τὸν ὄρον του: τὴν ἀνθρωπίνην δημοσπονδίαν.

Σήμερον ἡ ἰσχύς καλεῖται βία καὶ ἀρχεται καταδικαζομένη, ὁ πόλεμος ἐτέθη ὑπὸ κατηγορίαν ἡδῆ, ὁ πολιτισμὸς, πρὸς χαρὰν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, ἀνακρίνει τὴν ὑπόθεσιν καὶ συντάττει τὸ καταδικαστικὸν ἔγγραφο τῶν κατακτητῶν καὶ τῶν ὀπλαρχηγῶν. (Κίνησις). Ὁ μάρτυς οὗτος ἀποκαλεῖται ἱστορία, ἡ αὐστηρὰ πραγματικότης παρίσταται, αἱ τεχνηταὶ λάμψεις διαλύονται καὶ εἰς πολλὰς περιστάσεις ὁ ἥρωες εἶναι εἶδος δολοφόνου.

Οἱ λαοὶ ἀρχονται ἐννοοῦντες, ὅτι ἡ αὐξήσις ἐνὸς μεγάλου ἐγκαλήματος δὲν σμικρύνει αὐτό· ὅτι, ἐὰν τὸ φονεύειν ἦναι ἐγκλημα, τὸ φονεύειν πολλοὺς δὲν εἶναι ἐλαφρυντικὴ περίστασις. (Γέλωτες καὶ ἐπευφημίαι). Ὅτι, ἐὰν τὸ κλέπτειν ἦναι αἰσχρὸν, τὸ λεηλατεῖν δὲν εἶναι δόξα. (Ἐπανειλημμένοι χειροκροτήσεις). Ὅτι τῶν δοξολογιῶν τὰ ἀποτελέσματα δὲν εἶναι μεγάλα, ὅτι ἡ ἀνθρωποκτονία εἶναι ἀνθρωποκτονία καὶ ὅτι τὸ χυνόμενον αἷμα εἶναι χυνόμενον αἷμα· ὅτι τὸ πρᾶγμα δὲν ἔχει ἄλλως ὅταν ὀνομά-

ζηταί τις Καῖσαρ ἢ Ναπολέον καὶ ὅτι εἰς τὰ βλέμματα τοῦ αἰωνίου Θεοῦ δὲν μεταβάλλεται ἡ μορφή τοῦ φανεῶς, διότι, ἀντὶ τοῦ σκούφου τοῦ καταδίκου, φέρει ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ αὐτοκρατορικὸν διάδημα. (Παρατεταμένοι ἐπευφημίαι. Τριπλοῦς διὰ χειροκροτημάτων χαιρετισμός).

Ἄς κηρύξωμεν τὰς ἀπολύτους ἀληθείας, ἃς κατασχύνωμεν τὸν πόλεμον. Οὐχί, αἱματώδης δόξα δὲν ὑφίσταται. Οὐχί, οὔτε καλὴ εἶναι, οὔτε ὠφέλιμος ἡ κατασκευὴ πτωμάτων. Οὐχί, ἡ ζωὴ δὲν πρέπει νὰ ἐργάζεται διὰ τὸν θάνατον. Οὐχί, μητέρες, αἵτινες μὲ περικυκλοῦτε, δὲν πρέπει ὁ πόλεμος νὰ σὰς ἀρπάξῃ τὰ τέκνα. Οὐχί, δὲν πρέπει ἡ γυνὴ νὰ τίκτῃ ἐν ὀδύναϊς, νὰ γενῶνται ἄνθρωποι, νὰ σπείρωσι καὶ θερίζωσιν οἱ λαοὶ, νὰ καλλιεργῶσι τοὺς ἀγρούς, οἱ ἐργάται νὰ γονιμοποιῶσι τὰς πόλεις, οἱ σοφοὶ νὰ σκέπτονται, ἡ βιομηχανία καὶ τὸ πνεῦμα νὰ θαυματουργῶσιν, ἡ μεγάλη ἀνθρωπίνη ἐργασία νὰ πολλαπλασιάσῃ ὑπὸ τὸν ἀστερόεντα οὐρανὸν τὰς προσπαθείας καὶ τὰ πλάσματα, ὅπως καταλήξωσιν εἰς τὴν ἀποτρόπαιον διεθνῆ ἐκείνην Ἐκθεσιν, ἥτις ὀνομάζεται πεδίον τῆς μάχης. (Βαθεῖα συγκίνησις). Ἄπαντες οἱ ἐν τῇ αἰθούσῃ ἐπευφημοῦσι τὸν ῥήτορα).

Ἴδου τὸ ἀληθὲς πεδίον τῆς μάχης. Εἶναι ἡ συλλογὴ τῶν ἀριστουργημάτων τῆς ἀνθρωπίνης ἐργασίας, τὴν ὁποίαν οἱ Παρίσιοι ἐκθέτουσι τὴν σιγὴν ταύτην εἰς τὸν κόσμον.

Ἡ ἀληθὴς νίκη, εἶναι ἡ νίκη τῶν Παρισίων. (Χειροκροτήσεις). Ἀλλοίμονον! δὲν δύναται τις νὰ τὸ ἀποκρύψῃ, ἡ ὥρα αὕτη ὅσοι ἀξία θαυμασμοῦ τυγχάνει, ἔχει καὶ τὰς πειθίμους στιγμὰς τῆς. Ὑπάρχουσιν εἰσέτι σκόπη εἰς τὸν ὀρίζοντα, ἡ τραγωδία τῶν λαῶν δὲν ἔληξεν ἔτι· ὁ πόλεμος, ὁ κακοῦργος πόλεμος ὑφίσταται ἔτι, ἔχων τὴν θρασυτητα νὰ ἐγείρῃ τὴν κεφαλὴν ὅ-

πισθεν τῆς μεγίστης ἐροτῆς τῆς εἰρήνης. Οἱ ἡγεμόνες ἀπὸ δύο ἐτῶν ἐπιμένουσι πεισματωδῶς εἰς ὀλεθρίας παρεξηγήσεις, ἡ διχόνοια αὐτῶν παρακωλύει τὴν ἡμετέραν σύμπνοιαν καὶ ἔχουσι τὴν κακὴν θέλησιν νὰ καταδικάζωσιν ἡμᾶς εἰς τὴν λύσιν τῆς τοιαύτης ἢ τοιαύτης διαφορᾶς.

Ἡ ἀντίθεσις αὕτη ἃς ἐπαναφέρῃ ἡμᾶς εἰς τὸν Βολταίρον. Ἀπέναντι τῶν ἀπειλούντων ἡμᾶς κακῶν διαμεινόμεν εἰρηνικώτεροι ἢ ἄλλοτε. Ἄς στρέψωμεν πρὸς τὸν μέγαν τοῦτον νεκρὸν, πρὸς τὸν μέγαν τοῦτον ζῶντα, πρὸς τὸν μέγαν τοῦτον νοῦν καὶ κλίνωμεν τὸ γόνυ ἐνώπιον τῶν σεΐαστῶν τάφων. Συμβουλευθῶμεν ἐκεῖνον, οὗ τις ἢ ὠφέλιμος τοῖς ἀνθρώποις ζωὴ ἐσθέσθη πρὸ ἑκατονταετηρίδος, ἀλλ' οὐ τις τὸ ἔργον εἶναι ἀθάνατον. Συμβουλευθῶμεν τοὺς ἄλλους ἰσχυροὺς νόμους, τοὺς βοηθοὺς τοῦ ἐνδόξου Βολταίρου, τὸν Ζὰν-Ζὰκ, τὸν Διδερό, τὸν Μοντεσκιού. Χορηγήσωμεν τὸν λόγον εἰς αὐτούς.

Σταματήσωμεν τὴν ῥοήν τοῦ ἀνθρωπίνου αἵματος. Ἄρκει, ἄρκει, δεσπόται. Ἄ, ἡ βαρβαρότης ἐπιμένει, τότε ἃς διαμαρτυρηθῇ ἡ φιλοσοφία. Ἡ ῥομφαία μαίνεται, ἃς ὀργισθῇ ὁ πολιτισμὸς.

Εἶθε ὁ δέκατος ὀγδόος αἰὼν νὰ δράμῃ ἐπίκουρος τοῦ δεκάτου ἐνάτου· οἱ πρῶτοι ἡμῶν φιλόσοφοι ἦσαν οἱ ἀπόστολοι τοῦ ἀληθοῦς· ἐπικαλεσθῶμεν τὰ περιφανῆ ἐκεῖνα φατάσματα· εἶθε ἐνώπιον τῶν ὀνειρευομένων πολέμων μοναρχιῶν κηρυχθῇ τὸ ἐπὶ τῆς ζωῆς δικαίωμα τοῦ ἀνθρώπου, τὸ ἐπὶ τῆς ἐλευθερίας δικαίωμα τῆς συνειδήσεως, ἡ κυριαρχία τοῦ ὀρθοῦ λόγου, ἡ ἀγιότης τῆς ἐργασίας, ἡ ἀγαθότης τῆς εἰρήνης· καὶ, ἀφοῦ ἡ νύξ ἀνατέλλει ἐκ τῶν θρόνων, ἃς ἀνατείλωσι τὰ φῶτα ἐκ τῶν τάφων! (Ὁμόθυμοι καὶ παρατεταμένοι ἐπευφημίαι. Κραυγαί, ζῆτω ὁ Βίκτωρ Οὐγγώ).

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑ.

ΑΙΜΑΤΟΥΡΙΑ ἢ ΑΙΜΑΤΟΣΦΑΙΡΙΝΟΥΡΙΑ ΕΚ ΚΙΝΙΝΗΣ ὑπὸ Γεωργίου Καραμήτσα. Διατριβή, ἀναγνωσθεῖσα τῇ 18 Νοεμβρίου 1878 ἐν συνεδριάσει τῆς ἐν Ἀθήναις Ἱατρικῆς ἐταιρίας κλπ.

Τοιαύτην φέρει τὴν ἐπιγραφὴν φυλλάδιόν τι νεωστὶ ἐκδοθὲν ὑπὸ τοῦ φιλοπόου ἰατροῦ καὶ καθηγητοῦ τοῦ ἡμετέρου ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου κυρίου Γεωργίου Καραμήτσα. Ἀποτελεῖται δὲ τὸ ὅλον τοῦτο φυλλάδιον ἐκ 19 μόνον σελίδων· αἱ δέκα καὶ ἑνέα ὅμως αὐταὶ σελίδες, δύνανται τις νὰ εἴπῃ πρὸς ἔπαινον τοῦ κ. Καραμήτσα, ὅτι εἰσὶ προτιμητέαι ὀγκωδῶν τινῶν περιττῶν τόμων, πλημμυρούτων ἐκάστοτε τὰς βιβλιοθήκας τῶν ἐν Ἑλλάδι ἰατρῶν.

Πολλάκις ὁ κ. Καραμήτσας ἐν τῷ α' Ἀσκληπιῷ διὰ τῶν γλαφυρῶν αὐτοῦ διατριβῶν ἐπέστησε τὴν προσοχὴν τῶν ἐν Ἑλλάδι ἰατρῶν ἐπὶ τοῦ αἱματουρικοῦ πυρετοῦ, δυνάμεθα δὲ νὰ εἴπωμεν, ὅτι θεωρεῖται ὡς εἷς τῶν πρώτων ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου φιλοσοφησάντων ἐν Ἑλλάδι ἰατρῶν, ὁ μόνος δὲ, ὅστις ἐκάστοτε τὸ ζήτημα τοῦτο φέρει ὑπὸ συζήτησιν, ἐπιθυμῶν οὕτω καὶ τὴν φιλοτιμίαν νὰ ὑποδαυλίσῃ τῶν συναδέλφων αὐτοῦ πρὸς περαιτέρω καὶ εὐρυτέραν ἐπιστημονικὴν ἔρευναν, καὶ τοῦ ζητήματος τούτου νὰ ἐπιφέρῃ τὴν ὀριστικὴν λύσιν, ἣτις βεβαίως δὲν θέλει ἀποβῆ ἀπαρατήρητος καὶ ἀναξία λόγου καὶ ὑπὸ τῶν ἐν Εὐρώπῃ ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου ἀσχολουμένων ἰατρῶν.

Διὰ τῆς μονογραφίας ταύτης ὁ κ. Καραμήτσας σκοπεῖ ν' ἀποδείξῃ, καὶ ἀποδεικνύει διὰ πειστικῶν λόγων, ὅτι ἡ αἱματουρία, ἣτις παρατηρεῖται κατὰ τὴν πορείαν τῶν διαλειπόντων πυρετῶν δὲν εἶναι πάντοτε ἀπότοκος τῶν παροξυσμῶν τοῦ πυρετοῦ, ὡς οἱ γράψαντες ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου

ἐπειράθησαν ν' ἀποδείξωσιν, ἀλλ' ὅτι αὕτη δύναται νὰ γεννηθῇ καὶ πλειστάκις μάλιστα γεννᾶται ἐκ τῆς χρήσεως τῆς κινίνης. α' Ὅτι ὑπάρχουσι διαλείποντες αἱματουρικοί, λέγει ὁ κ. Καραμήτσας, τούτεστι διαλείποντες, ὧν οἱ παροξυσμοὶ συνεπάγονται αἱματουρίαν, τούτο εἶναι γνωστὸν καὶ ἀδιαφιλονείκητον· καὶ ἡμεῖς δὲ εἶδομεν καὶ ἐθεραπεύσαμεν διὰ κινίνης τοιοῦτους πυρετούς. Ἐρχόμεθα δὲ ἤδη ν' ἀποδείξωμεν, ὅτι ὑπάρχουσι καὶ ἐκ κινίνης αἱματουρίαι, αἵτινες δὲν πρέπει νὰ συγγέωνται πρὸς τοὺς αἱματουρικούς πυρετούς, οὐδὲ νὰ ὑπολαμβάνωνται ὡς ἀπότοκοι διαλείποντος, οὐ τυχαιῶς προηγήθη ἡ λήψις κινίνης. Ἀφ' ὅτου παρετηρήσαμεν τὸ πρῶτον αἱματουρίαν ἐκ κινίνης εἰς κοράσιον δωδεκαετῆς, ὅπερ καὶ ἐπιτριβόμενον κατὰ τὸ δέρμα διὰ διαλύσεως κινίνης οὖρει αἱματηρά, ἐντύπωσιν ἐπροξένησεν εἰς ἡμᾶς τοῦτο μάλιστα, ὅτι ἡ ἀρρωστος ἐπανελημμένως προσεβάλλετο ὑπὸ παροξυσμοῦ ἀνευ αἱματουρίας, εὐθὺς δ' ὡς ἐλάμβανε κινίνην οὖρει αἱματηρά· τούτο δὲ συνέβη, οὐχὶ ἅπαξ, ἀλλὰ πλειονάκις, τούτεστιν ἡ πάσχουσα ἐπὶ μακρὸν χρόνον ταλαιπωρουμένη ὑπὸ διαλείποντος καὶ καχεκτοῦσα προσέφευγε κατὰ καιροῦς εἰς διαφόρους ἰατροὺς, ὧν πολλοὶ δυσπιστοῦντες εἰς τὴν ἐκ κινίνης αἱματουρίαν ἐπειθον τοὺς γονεῖς νὰ χορηγήσωσιν εἰς αὐτὴν κινίνην· πάντοτε δὲ μετὰ τὴν λήψιν τοῦ φαρμάκου ἐπῆρχετο ἡ αἱματουρία.

Μετὰ τοῦτο ὁ κ. Καραμήτσας παρατίθησι τὴν ἱστορίαν φοιτητοῦ τινος τῆς Ἱατρικῆς, προσβαλλομένου ὑπὸ αἱματουρίας ὁσάκις ἂν οὗτος λάβῃ, ἐν ἐντελεῖ εὐριακόμενος ἀπυρεξία καὶ ἐλαχίστην δόσιν κινίνης, ὡς ἐπίσης καὶ τὴν ἱστορίαν ἰατροῦ τινος, παιδιοῦθεν διατεθειμένου πρὸς τὴν ἐκ κινίνης αἱματουρίαν. Ἐκ τῶν ἱστοριῶν δὲ τούτων ἐναργῶς καταδείκνυται ἡ ἀλήθεια τῆς

ὑπὸ τοῦ κ. Καραμήτσα ὑπὸ συζήτησιν τεθείσης ἰδέας τοῦ ἐκ κινίνης αἱματουρικοῦ πυρετοῦ.

Δὲν περιορίζεται ὅμως ὁ κ. Καραμήτσας εἰς τὴν ἀπλὴν μόνον ἀπόδειξιν τοῦ ἐκ κινίνης αἱματουρικοῦ πυρετοῦ, ἀλλ' ἐμβαθύνει ἔτι μᾶλλον ἐπὶ τοῦ ὑπὸ συζήτησιν τούτου θέματος, φέρει δηλαδή καὶ συζητεῖ ἂν ἡ αἱματουρία αὕτη ἢ ἐκ κινίνης ἦναι καθαρὰ αἱματουρία ἢ αἱματοσφαιρινοῦρία, ἢ ὅτε μὲν αὕτη, ὅτε δὲ ἐκείνη. Δυστυχῶς αἱ μέχρι σήμερον ὑπ' αὐτοῦ παρατηρηθεῖσαι ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου περιπτώσεις εἰσὶ τοσοῦτον εὐαριθμοί, ὥστε δὲν ἐπιτρέπουσιν αὐτῷ νὰ ἐπενέγκῃ ὀριστικὴν ἐπὶ τούτου γνώμην. «Πρὶν ἢ ἀποφανθῇ τις, λέγει ὁ κ. Καραμήτσας, ὅτι ἡ ἐκ κινίνης αἱματουρία εἶναι μόνον αἱματοσφαιρινοῦρία πρέπει νὰ ἐξετασθῶσι πολλῶν τοιούτων περιπτώσεων τὰ οὖρα, διότι ἐνδεχόμενον νὰ ἐπέρχηται ποτε καὶ ἀληθὴς αἱματουρία» διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς, καίπερ πεισθέντες, ὅτι κατὰ τὰς δύο προμνημονευθείσας περιστάσεις ἐπρόκειτο περὶ αἱματοσφαιρινοῦρίας, μεταχειριζόμεθα εἰσέτι τὸν γενικὸν ὄρον αἱματουρία. Ὡσαύτως καὶ ἐπὶ τῶν λεγομένων αἱματουρικῶν πυρετῶν ἀνάγκη νὰ ἐξετασθῶσιν ἀκριβῶς τὰ οὖρα, ὅπως βεβαιωθῇ ἂν οἱ πυρετοὶ οὗτοι ἦναι ἀληθῶς αἱματουρικοί ἢ αἱματοσφαιρινοῦρικοί, ἢ ὅτε μὲν τὸ ἐν, ὅτε δὲ τὸ ἄλλο, ὅπως ἐπέισθημεν, ὅτι γίνεται ἐπὶ τοῦ ἰκτερώδους αἱματουρικοῦ πυρετοῦ.»

Ἐπὶ τὰ ἄτομα πάσχοντα αἱματουρίαν ἐκ κινίνης παρετήρησεν ὁ κ. Καραμήτσας, ἅπαντα δὲ ταῦτα ἔπασχον ἐπὶ μακρὸν διαλείποντας πυρετούς, ἕνεκα τῶν ὁποίων μεγίστην ἐπαιήσαντο χρῆσιν τῆς κινίνης, ἐν ᾧ τὸναντίον οὐδεμίαν παρετήρησε περιπτώσιν αἱματουρίας, ἀναπτυσθείσης συνεπεῖα χρήσεως κινίνης ἕνεκα ἄλλης τινὸς νόσου καὶ οὐχὶ πυρετοῦ ἐλειογενοῦς, δὲν ἀποδίδει ὁ-

μως τὴν αἱματουρίαν ταύτην οὔτε εἰς τὴν ἐκ τῆς κινίνης κατάχρησιν, οὔτε εἰς τὴν ἐπίδρασιν τοῦ ἐλώδους μιάσματος, ἀλλ' εἰς τὴν ἰδιοσυγκρασίαν τοῦ λαμβάνοντος αὐτὴν ἀτόμου. α' Ἄν τὸ πρᾶγμα εἶχεν οὕτω, λέγει ὁ κ. Καραμήτσας, ἢ ἐκ κινίνης αἱματουρία ἤθελεν εἶναι συκνή, διότι ἀναρίθμητοι εἶναι παρ' ἡμῖν οἱ παθόντες καὶ πάσχοντες χρόνιους διαλείποντας, οἱ καταναλώσαντες καὶ καταναλίσκοντες μεγάλα ποσὰ κινίνης, καὶ ὅμως ἡ τοιαύτη αἱματουρία εἶναι σπανία».

Εἷς τινὰ ἄτομα παρετήρησεν ὁ κ. Καραμήτσας, ὅτι ὅτε μὲν ἐπέρχεται ἡ αἱματουρία μετὰ τὴν λήψιν κινίνης, ὅτε δὲ οὐχὶ, ἀναφέρει μάλιστα λεπτομερῶς καὶ τὴν ἱστορίαν φοιτητοῦ τινος τῆς Ἱατρικῆς, ὅστις, ὅτε μὲν μετὰ χρῆσιν κινίνης προσβάλλεται ὑπὸ αἱματουρίας, ὅτε δὲ οὐχὶ, ὅπερ οὐχὶ τόσον εὐεξήγητον, εἰς ἡμᾶς τοῦλάχιστον, καὶ δὲν εἶναι τόσον εὐεξήγητον, διότι δὲν δυνάμεθα νὰ ἐννοήσωμεν τὴν διάθεσιν τοῦ ἀτόμου ἢ τὴν κατάστασιν τοῦ αἵματος, εἰς ἣν εὐρίσκεται, ὅποτε προσβάλλεται ὑπὸ τῆς αἱματουρίας συνεπεῖα λήψεως κινίνης, ὡς ἐπίσης καὶ τὴν διάθεσιν, εἰς ἣν εὐρίσκεται ὁσάκις δὲν προσβάλλεται ὑπὸ τῆς αἱματουρίας. Νὰ ὑποθέσωμεν ἄρα γε, ὅτι ἐν μὲν τῇ πρώτῃ περιπτώσει ὑποβοηθεῖται ἡ ἐνέργεια τῆς κινίνης πρὸς αἱματουρίαν ὑπὸ τῆς διατριβῆς τοῦ ἀρρώστου ἐν ἐλώδει τόπῳ, ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ, ὅτι καταστρέφεται αὕτη ἐκ τῆς μακρᾶν τοῦ ἐλώδους τόπου διατριβῆς τοῦ ἀρρώστου; Βεβαίως τοιαύτην ὑπόθεσιν δὲν δυνάμεθα νὰ συλλάβωμεν, διότι αὕτη τότε ἀναιρεῖται ὑπ' αὐτῶν τῶν πραγμάτων, ἀφ' οὗ ὁ ὑπὸ τοῦ κ. Καραμήτσα ἀναφερόμενος φοιτητὴς τῆς Νομικῆς ὅτε μὲν ἔπασχεν αἱματουρίαν, ἐν ἐλώδει τόπῳ διατριβῶν καὶ λαμβάνων κινίνην, ὅτε δὲ οὐχὶ, καὶ ἄλλοτε πάλιν, ὅτε μὲν ἔπασχεν

αιματοουρίαν, μακρὰν ἐλώδους τόπου δια-
τρίβων καὶ λαμβάνων κινίνην, ὅτε δὲ οὐχί.

Ἡ ἐξήγησις τούτου βεβαίως καὶ εὐκολοῦ
καὶ λίαν πρόχειρος εἶναι εἰς τὸν κ. Καρα-
μήτσας, εἰς ἡμᾶς ὅμως τοὺς πρῶτον ἤδη
εἰσαγομένους ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου καὶ
δύσκολος καὶ ἀνεξήγητος ἀποβαίνει. Ἴσως
ἡ ὥρα τοῦ ἔτους ὑποβοηθεῖ τὴν ἐνέργειαν
τῆς κινίνης ὥστε νὰ ἐπιφέρῃ αιματοουρίαν ἢ
αἱματοσφαιριουρίαν, ἀφ' οὗ μάλιστα ὁ ὑπ'
αὐτοῦ ἀναφερόμενος, ἐν ᾧ κατὰ διαφόρους
τοῦ ἔτους ἐποχὰς ἐπάσχε διαλείποντας πυ-
ρετοὺς, ἕνεκα τῶν ὁποίων ἐχρᾶτο γενναίαις
δόσεσι κινίνης, μόνον κατὰ τὸ φθινόπωρον
δυσάκις ἐλάμβανε κινίνην, συνεπεῖα διαλεί-
ποντος πυρετοῦ ἐπάσχε τὴν ἐκ κινίνης αἰ-
ματοουρίαν ἢ αἱματοσφαιριουρίαν. Ἄλλ' ἡ
ὑπόθεσις αὕτη καὶ ἄγαν βεβιασμένη καὶ
λίαν τολμηρὰ ἐστίν. Ἐλπίζομεν, ὅτι ὁ κ.
Καραμήτσας ἐν δευτέρᾳ τινὶ ἐπὶ τοῦ ζη-
τήματος τούτου πραγματεία θέλει διαλύσει
τὴν ἀπορίαν ἡμῶν ταύτην, καὶ ἐλπίζομεν
τοῦτο, διότι γινώσκομεν, ὅτι ὁ κ. Καρα-
μήτσας καὶ πρόχειρος καὶ πρόθυμος εὐρί-
σκειται ἀείποτε πρὸς ἐπίλυσιν τῶν ἐκάστο-
τε ἀναφυομένων ἀποριῶν.

Ἐν γένει ἡ μὲν μονογραφία αὕτη τοῦ κ.
Καραμήτσα δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς μία τῶν
πολυτίμων ἐκείνων μονογραφιῶν, τῶν θεω-
ρουμένων ὡς ἀφετηρία πρὸς περαιτέρω ἐπι-
στημονικὴν ἔρευναν καὶ ἀνακάλυψιν, αὐτὸς
δὲ ὁ κ. Καραμήτσας ὡς ἐν τῶν κυρίων προ-
σώπων, τῶν πρῶτον ἀσχοληθέντων ἐπὶ τοῦ
ζητήματος τούτου. Τὸ ἔργον ὅμως, νομίζο-
μεν, ὅτι δὲν ἐπερατώθη μέχρις ἐνταῦθα,
ἀλλ' ὅτι μόνον τὰ θεμέλια αὐτοῦ ἐτέθησαν,
ἀνάγκη δὲ, ὅπως τὸ λοιπὸν τῆς οἰκοδομῆς
μὴ ἀφεθῇ εἰς μόνον τὸν θεμελιωτὴν κ. Κα-
ραμήτσας, ἀλλ' ὅπως πολλοὶ ἐπὶ τούτου
ἐργασθῶσι· καὶ τοῦτο οὐχὶ διότι αἱ χεῖρες
αὐτοῦ δὲν ἐπαρκοῦσιν, ἀλλὰ, καὶ κυρίως,

διότι δέεται παρατηρήσεων οὐχὶ εὐαρίθμων
πρὸς πλήρη καὶ ἐντελῆ ἐπίλυσιν τοῦ σπου-
δαίου τούτου ζητήματος, ὅπερ τοσοῦτον
λαμπρῶς προήγαγεν ὁ κ. Καραμήτσας,
πρὸς ἃν στηρίζομεν καὶ τὰς πλειοτέρας ἡ-
μῶν ἐλπίδας πρὸς περαιτέρω καὶ στερεω-
τέραν αὐτοῦ θεμελίωσιν.

Ἀθήναι, τῆ 6 Δεκεμβρίου 1878.

Κ. Κ.

ΛΕΥΚΟΙ
ΚΑΙ
ΕΡΥΘΡΟΙ ΜΥΡΜΗΚΕΣ
ΤΩΝ ΙΝΔΙΩΝ.

Οἱ λευκοὶ μύρμηκες εἰσὶν ἐπιφοβώτεροι
ἀπὸ τὸ καταστρεπτικὸν στοιχεῖον τοῦ πυ-
ρός. Οὗτοι οἱ ἐπιτήδειοι τρυπανισταὶ ἐργά-
ζονται θαυμασίως ἐν βραχεῖ χρόνῳ δια-
στήματι, καὶ ἐὰν εἰσχωρήσωσιν ἄπαξ ἐντὸς
τῆς ξυλείας οἰκοδομῆς τινος ἐπιφέρουσιν
ἀναπόφευκτον καταστροφὴν. Ἐπειδὴ, ὅπως
οὔτοι ἐργάζονται ἐντὸς τοῦ ξύλου, ἢ βλάβη
εἶναι τετελεσμένη πρὸ τοῦ νὰ ὑποπεύσῃ τις
τὴν παρουσίαν αὐτῶν. Ἡθέλησα ἡμέραν
τινὰ νὰ ἐξέλθω ἐπὶ τινος ἐξώστου εἰς Γού-
σεραχ, καὶ εἶχον θέσει τὸν πόδα μου ἐπὶ
τοῦ πατώματος, ἀφ' ὅπου ἡ δοκὸς κατέπε-
σεν εἰς θρίμματα καὶ μ' ἔρριψε χαμαὶ ὁμοῦ
μὲ τὰς κεράμους καὶ τινὰ ἐπιχρίσματα
(σοβατίσματα) κλπ. εἰς ἀπόστασιν δέκα
βημάτων. Εὐτυχῶς ἐκρατήθη ἀπ' ἄλλην
δοκὸν, ἄλλως δι' ἐμὲ τὰ ἀποτελέσματα θά-
ῆσαν ὀλέθρια. Γενομένης ἐξετάσεως, ὅλαι
αἱ δοκὸν τινος δοκοὶ εὐρέθησαν ἐντελῶς κου-
φαλωμένοι, ἐπειδὴ οἱ λευκοὶ μύρμηκες
εἶχον καταφάγει αὐτάς καθ' ὅλοκληρίαν.
Τοιοῦτοτρόπως οἱ μικροὶ οὔτοι λεηλάται κα-
ταστρέφουσι τὸ πᾶν, ὥστε τίποτε δὲν εἶναι
ἀσφαλές· οὐχ ἕττον, τιθεμένου ὕδατος δι'

ἀγγείων, φράττεται τὸ μέρος τῆς διαβά-
σεώς των, ἀλλ' ἀφοῦ ἐξαταισθῇ, οἱ πολιορ-
κηταὶ ἐπιπίπτουσι κατὰ τῶν ἐρμαρίων, κι-
θωτίων κ.λ. Νέος τις ἦλθεν εἰς τὴν οἰκίαν
μου ἐσπέραν τινὰ ἄργα, καὶ οἱ ὑπηρέται
ἔφερον μαζί καὶ ἀφῆκαν εἰς τὴν εἴσοδον τὰ
κιθώτιά του, ἐν οἷς ἐμπεριείχοντο ὅλα τὰ
ἐνδύματά του· ἐκεῖ ἔμειναν δι' ὅλης τῆς
νυκτός. Τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν ἠνεώχθησαν
τὰ κιθώτια, καὶ τὸ πᾶν εὐρέθη μεταβεβλη-
μένον εἰς κόνιν, καὶ ὁμοῦ ἄπειροι χιλιάδες
τῶν ἐντόμων τούτων. Ἐκαστον ἐντομον
ἐργαζόμενον ὑπὲρ ἑαυτοῦ εἶχεν ἀνοίξει δρό-
μον καὶ μετέφερε τὴν κατακεραματισθεῖσαν
λείαν ἐξω διὰ μονοπατίου εἰς τὴν φωλεάν,
ἐκτισμένην εἰς τι μέρος ὑψηλόν· τὴ μεγα-
λείτερον τεμάχιον τῶν ἐνδυμάτων ἦν ἴσον
μὲ ἐν δίλεπτον. Ἡ τάξις, δι' ἧς οἱ μικροὶ
οὔτοι σκαπανεῖς καὶ ὑπονομοποιοὶ κινοῦνται
εἶναι ἀξιοπαρατήρητος. Ἀναμφιβόλως, τὸ
ἐνστικτον αὐτῶν εἰς τὸν ἀρμόδιον χρόνον
σχεδὸν ὀδηγεῖ τινὰ νὰ ὑποθέτῃ, ὅτι εἰσὶ
πεπρωκισμένοι μὲ λογικὴν.

Τὸ μικρότερον εἶδος ἢ οἱ ἐρυθροὶ μύρμη-
κὲς εἰσὶ λησταὶ τῶν κελλαρίων ἢ ὑπογείων,
κατατρώγοντες ζάχαριν, βούτυρον, ἄρτον,
τυρόν καὶ ζυμαρικά δι' ἀκορέστου ἀδδιφα-
γίας. Ἡ γῆ γεννᾷ τούτους καὶ χρειάζεται
μεγίστη προφύλαξις καὶ κόπος νὰ προφυ-
λάξῃ τις τὰ τρόφιμά του ἀπὸ τοὺς κατα-
στρεπτικούς τούτων σιαγόνας (1).

Συχνάκις ἐπετήρησα τὰς κινήσεις των
μετ' ἐκπλήξεως. Κάποτε ἔθεσα τεμάχιον
γλυκίσματος ἐπὶ τραπέζης καὶ ἐπ' αὐτῆς
ἐφυλάκισα ἓνα μύρμηκα. Ἀφοῦ δὲ οὔτος

(1) Εἰς τὴν Ἀγγλίαν προξενεὶ ἐντύπωσιν ἡ
περιγραφή αὕτη, ἐπειδὴ ἐκεῖ ἕνεκα τοῦ κλίμα-
τός εἰσι σπάνια τὰ ἐντομα ταῦτα, ἐνῶ εἰς τὰς
Ἰνδίας, ὡς ἐκ τοῦ θερμοῦ κλίματος, γίνονται
ἐπιφοβώτεροι παρὰ καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα.

ἐγνώρισεν τὴν θέσιν, κατέβη δι' ἐνὸς τῶν
σκελῶν, καὶ εὐθέως, ἐνῶ ἀνεζήτει τοὺς συν-
τρόφους του, οὔτοι ἐφάνησαν, ὅτι ἐνόησαν
τὴν πληροφορίαν του, ἢ δρομῶς ἐσφάφησαν
ὀπίσω, καὶ συναντήσαντες ἄλλοι ἄλλους,
οὔτοι διέσπειραν ἐπίσης τοὺς νέους, μέχρις
οὐ τελευταῖον οἱ κήρυκες τῶν εἰδήσεων ἐ-
πέστρεψαν εἰς τὴν τράπεζαν, ἀκολουθούμε-
νοι ὑπὸ μακρᾶς σειρᾶς ἀπὸ τοὺς φίλους
συμπολίτας των, οἵτινες ἀπλήστως ἀρπά-
ζοντες ὅσον μέρος ἕκαστος ἠδύνατο ἀσφα-
λῶς νὰ φέρῃ, διὰ μιᾶς συνεχοῦς γραμμῆς
κατέβησαν διὰ τοῦ ἄλλου σκέλους τῆς τρα-
πέζης οὕτως, ὥστε νὰ μὴ διακοπῇ ἡ προσ-
έγγισις τῆς στήλης, ἥτις ἐφθάνεν εἰς τὸν
τόπον τῆς λείας. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον
ὄλον τὸ πλῆθος ἐπέστρεψε, καὶ ὅτε πλέον
δὲν ἔμεινε τίποτε, οἱ ἀναζητηταὶ διεσπάρη-
σαν ὀπίσω πρὸς τὴν προάγουσαν φάλαγγα,
οἵτινες ἀνευ ἀναβολῆς ἀλλάξαντες βήματα
ἐτράπησαν εἰς ἄλλας πηγὰς προμηθείας.
Πολλάκις ἐξεπλάγην διὰ τὰ ἄπειρα φορτία,
ἅτινα μετέφερον εἰς τὰς ἀποθήκας των.
Ἐβλεπον ἐνίοτε μεγάλην στρατιάν σταθε-
ρῶς ἀναβαίνουσαν καθέτως ἐπὶ τοῦ τοίχου,
καὶ ἐπιτηρῶν ἀνεκάλυφα ἑκατοντάδας τού-
των τῶν μικρῶν προνοητικῶν ἐντόμων μ'
ὄλην τὴν δραστηριότητα μεταχειριζομένων
ὑπὸ τὸ σῶμα, καθενὸς σκέλους ὄντος στα-
θερῶς προσκεκολλημένου ὅσον ἦτο δυνατόν
νὰ κρατῇ, ἐνῶ τὴν προβοσκίδα ἐπίσης με-
τεχειριζέτο ὡς σχοινίον διὰ νὰ σύρῃ μεθ'
ἑαυτοῦ τὸ πελώριον θῦμα. Ἀπὸ καιρὸν εἰς
καιρὸν ἀλλαγὴ τις ἐλάμβανε χώραν, καὶ οἱ
κεκοπιακότες μύρμηκες ἀντικαθιστῶντο
δι' ἄλλων, καὶ τινες ἐβάδιζον ὀπισθεν, ἐ-
πίσης δὲ καὶ ἐμπροσθεν, ὅτε δὲ ἐφθάνον εἰς
τὴν τρύπαν καὶ εὕρισκον τὴν ἄγραν πολὺ
μεγάλην διὰ νὰ χωρήσῃ, ταχέως διεμέλιζον
αὐτήν, μέχρις οὐ τὸ ὄλον ἐνουποθηκεῦτο
ἀσφαλῶς. Κατὰ τὰς στιγμὰς ἐκείνας οἱ λό-

γοι του Σολομώντος ισχυρῶς ἐπέδραμον εἰς τὸν νοῦν μου: «Οἱ μύρμηκες εἰσι λαὸς ἀνίσχυρος· ἐτοιμάζουσι δ' αὐτοὶ τὴν τροφήν των τὸ καλοκαίριον». «Ὑπαγε εἰς τὸν μύρμηκα, σὺ ὀκνηρῆ, παρατήρησον τὸν τρόπον καὶ τὴν σοφίαν του».

ENTOMA

ΚΑΙ

ΕΞΕΙΣ ΑΥΤΩΝ.

Ἡ ὀνομασία *ἔντομον* συχνὰ ἀποδίδεται ὄχι μόνον εἰς τὸν τέττιγα, εἰς τὴν μυῖαν καὶ τὸν κύνθρον, ἀλλὰ καὶ εἰς ἄλλα μικρὰ ζῶα ὡς ὁ κοχλίας καὶ οἱ σκόλληκες. Μόλα ταῦτα, ἐὰν ἐξετασθῇ ἐν ἀπὸ τὰ προειρημένα, τὸ σῶμα αὐτοῦ θέλει φανῆ ἐγκεκομμένον, διαιρούμενον, ὡς ἂν ἦν, εἰς τρία κύρια κομμάτια, τὴν κεφαλὴν, τὸν κορμὸν καὶ τὸ ὑπογάστριον, καὶ ὑπάρχει μόνον ἐν αὐτῷ τοιαύτη τις διαίρεσις κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον φανερόν, ὅτι τὸ ὄνομα τοῦτο δύναται ἰδίως νὰ τῷ δοθῇ.

Ἐνῶ τὸ μέρος τοῦτο τῶν ἐμφύχων ὄντων εἶναι λίαν ἐνδιαφέρον, ἐξάγεται ἡ σκέψις, ὅτι πρέπει ν' ἀπευθύνωμεν τὴν προσοχήν μας εἰς τὸν μέγαν πλάστην τῶν ὄντων. Ἄβαν, λέγει ὁ Βασιλεὺς, ὁμιλήτε περὶ μυίας, μύρμηκος ἢ μελίσης, ἡ ὁμιλία σας ἔσται εἶδος ἐπιδείξεως περὶ Ἐκεῖνου, τοῦ οὐοῦ ἢ δύνამις ἐδημιούργησε ταῦτα, περὶ τῆς σοφίας τοῦ ἐργάτου, ὅστις εἰσέδυσεν εἰς ἐν τόσον μικρὸν ἀνάστημα. Ἐκεῖνος, ὅστις ἐξετάθη πέραν τῶν οὐρανῶν καὶ εἰσδύει εἰς τὴν πυθμένα τῆς θαλάσσης, εἶναι ὁ αὐτὸς, ὅστις διέβη διὰ τῆς δυσωδίας τῆς μελίσης, διὰ τὴν ἐξακόντισιν τοῦ δηλητηρίου αὐτῆς».

Προτιθέμεθα ὅθεν νὰ κάμωμεν παρατηρήσεις τινὰς ἐπὶ τῶν μᾶλλον ἀξιοπαρατη-

ρήτων αὐτῶν ὀργάνων, τὰ ὁποῖα θέλουσι τείνει εἰς τὸ δεικνῦναι, ὅτι οἱ γιγαντιαῖοι ὄγκοι ἄλλων πλασμάτων δὲν ἐμπεριλαμβάνουσι τελειοτέραν μηχανὴν παρὰ τὴν τῶν ἐλαχίστων σχημάτων, ἅτινα, καίτοι συνελθὼς ἀπαρατήρητα, εἰσὶν οὐχ ἥττον ἀξιοθαύμαστα. «Ἐχω, λέγει ὁ Κίρβυς, ἕνα ἀπερίγραπτον κύνθρον, ὅστις κατέχει πᾶν ὄργανον χρησιμοποιοῦμενον εἰς ὃν ἀνήκει σκοπὸν, ὅστις ἀπολύτως δὲν εἶναι ἀνώτερος τοῦ ἀναγκαιοῦντος ὥστε νὰ κλείῃ τὴν περίοδον. Ἐπίσης ἐντελὲς εἰς τὸ εἶδός του εἶναι πᾶν πλάσμα ὅσον καὶ ἂν ἦ λεπτόν.

Αἰ σιαγόνες. Ἡ οὐσία τῶν μερῶν τούτων εἶναι τραχεῖα, κερατώδης καὶ θαυμασίας ἰσχύος καὶ ἡ κατασκευὴ των θαυμασίως προσηρμοσμένη διὰ τὰς ὀρισθείσας ὑπηρεσίας. Τινὰ εἰσὶν ὠπλισμένα μὲ φολίδας, λεπία καὶ κλάδους διὰ νὰ σχιζῶσι σάρκας, ἄλλα δι' ἀγκιστροειδῶν ἀρπαγῶν καὶ συγχρόνως κοίλων πρὸς ἐκμύζην, τινὰ προωρισμένα ὡς ψαλίδες διὰ ῥοκάνισμα φύλλων, καὶ ἄλλα ὁμοιάζοντα μᾶλλον ὡς μυλόπετρι, ἱκανὰ νὰ χωνεύουσι τὰ σκληρότερα ξύλα. Τὸ πλεῖστον μέρος τῶν βιβρωσκότων ἐντόμων ἔχουσιν εὐλόγως ζεύγος ἄνω καὶ κάτω σιαγόνων, ἀμρότερα τεθειμένα ὀριζοντίως, τὰ μὲν πρῶτα μὲ σκοπὸν νὰ ἀρπάξωσι καὶ μασσῶσι τὴν λείαν, τὰ δὲ δευτέρα, ὅταν ἀρπάξωσι, διὰ νὰ κρατῶσι καὶ σχιζῶσι, ἐνῶ τὰ ἄνω τρίβουσιν αὐτὴν εἰς κόβιν πρὶν καταποθῇ.

Εἰς τινὰ ἔντομα αἰ σιαγόνες παριστάνουσιν ἢ ὁμοιάζουσι τὰ παραξυστρα (μυστριὰ), τὰς δικέλλας καὶ ἀξίνας, εἰς ἄλλα, τοὺς πρίονας, τὰς ψαλίδας, τὰ μαχαίρια καὶ διάφορα ἐργαλεῖα. Ὁ ξυλομύρμηξ π. χ. ἐργάζεται πάντοτε εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῶν δένδρων καὶ εἰς ἐν μέρος θέλουσιν εὐρεθῆ ὀριζόντιοι πρόδρομοι, οἵτινες ἀκολουθοῦσι τὴν κυκλικὴν διεύθυνσιν τῶν στρωμνῶν τοῦ ξύ-

λου καὶ εἰς ἄλλους παραλλήλους προδόμεους, κεχωρισμένους διὰ λίαν λεπτῶν διαίρεσεων, μὴ ἔχουσῶν συγκοινωνίαν, ἐκτὸς διὰ τινῶν ἐλικοειδῶν ἀνοιγμάτων. Ἐντὸς τῶν προδόμεων εἰσὶ κατεσκευασμένα χωριστὰ δωμάτια. Κίονες πολλοὶ φαίνονται πρωτοτύπως ὡς θολωτοί, σχηματιζόμενοι εἰς ἀμρότερα τὰ ἄκρα καὶ κατειργασμένοι εἰς κανονικὰς στηλάς, κιονοστοιχία δὲ ὑποστηρίζει τὰς ἄνω ἀποθήκας καὶ ἀφίνει ἐλευθέραν συγκοινωνίαν καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν. Ὁ ἐνδοξος Χούβερ (1), ὅστις παρατήρησε τὰ πράγματα ταῦτα λέγει: «Εἶδον συντρίμματα τούτων ὀκτὼ ἕως δέκα Ἴντσῶν (0,40 μ.) τὸ μήκος, κατεσκευασμένα ἐκ ξύλου λεπτοῦ ὡς τοῦ χάρτου, περιλαμβάοντα μέγαν ἀριθμὸν κατοικιῶν καὶ παριστῶντα μοναδικὴν ὄψιν. Εἰς τὴν εἴσοδον τῶν κατοικιῶν τούτων, εἰργασμένων μὲ τόσην μεγάλην ἐπιμέλειαν ὑπάρχουσιν ἀξιοθέατοι εἰσοδοὶ, πλὴν εἰς τὴν θέσιν τῶν θαλάμων καὶ τῶν ἐκτεταμένων προδόμεων τὰ στρώματα τοῦ ξύλου εἰσὶ λελαξευμένα (πελεκημένα) εἰς στοὰς, ἐπιτρεπούσας τὴν διόδον εἰς τοὺς μύρμηκας κατὰ πᾶσαν διεύθυνσιν. Αὗται δύνανται νὰ θεωρηθῶσι ὡς οἱ πυλῶνες ἢ πρόθυρα, ὀδηγοῦντα εἰς διαφόρους οἰκίστους».

Μὲ τὰ αὐτὰ ἐργαλεῖα ἡ κόπτρια τοῦ ῥοδοφύλλου μέλισσα κατασκευάζει φωλεὰν ἐκ τεμαχίων τῶν φύλλων, ἧτις ἐνίοτε εἶναι μήκους 0,40 μ. Τὰ κομμάτια, ἅτινα αὐτὴ ῥίπτει λίαν ἐπιμελῶς, σχηματίζοντα ὅ,τι ὁμοιάζει σειρὰν δακτυλιθρῶν, τιθεῖσι τὴν μίαν ἐπὶ τῆς ἄλλης ἐγκλινομένης ἐντὸς θήκης, καὶ κατόπιν προετοιμάζει περίξ

(1) Ὁ Χούβερ, γεννηθεὶς τὸ 1750 ἀπέθανε τὸ 1831. Μολονότι τυφλὸς ἔκαμε σπουδαίας ἀνακαλύψεις περὶ τῶν ἔξσεων καὶ τῆς φύσεως τῶν μελισσῶν καὶ ἐδημοσίευσεν πῶνημα περὶ τούτων, ἀξίον λόγου.

κομμάτιον διὰ νὰ τὴν περικλείῃ, καὶ οὕτω πληρουμένης μέλιτος, καὶ τιθεμένης ὀριζοντίως, οὐδὲ σταλαγματία δύναται νὰ διαφύγῃ. Ἄλληθως, ὡς ὁ Ῥεώμυρος (1) παρατήρησεν, ὅπου-ταν τοῦτο κατορθοῦται ἀπὸ ὀρμέφυτον πνεῦμα, ἡ δόξα ἀνήκει εἰς ἐκείνην τὴν ἀγχίνον, ἧτις ἐπλασε ταύτην καὶ ἡμᾶς».

Τὰ κεράτια ἢ κέντρα ὄλων τῶν ὀργάνων τῶν ἐντόμων κατ' οὐδὲν φαίνονται μᾶλλον ἐνδιαφέροντα πρὸς ἐκεῖνα παρὰ πρὸς ταῦτα, καὶ κατ' οὐδὲν εἰσι βεβαίως μᾶλλον θαυμαστά ἢ διάφορα εἰς τὴν κατασκευὴν των· κανὲν ἔντομον δὲν ἔχει πλείοτερα τῶν δύο, ἅτινά εἰσιν ἐντεθειμένα εἰς τὸν φλοιὸν τῆς κεφαλῆς μετὰ προσηρμοσμένων σειρῶν τῶν μύων καὶ νεύρων. Ὡς ἀπαιτεῖται, ταῦτα κείνται ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τῶν ὀφθαλμῶν, εἰσὶ πάντοτε τοποθετημένα μετὰ τούτων ἢ ὑπὸ ταῦτα. Διαφέρουσι κατὰ μήκος, ὄντα ἐνίοτε βραχέα, καὶ κατὰ τινὰ περίπτωσιν, τετράκις μακρότερα τοῦ σώματος.

Συνίστανται γενικῶς ἀπὸ ἠνωμένους σωλήνας, ἐκάστου ἔχοντος χωριστὴν κίνησιν καὶ καθιστῶντος ἱκανὸν τὸ ζῶον νὰ τὸ λυγίξῃ κατ' ἀρέσκειαν. Γενικῶς ἢ μερικῶς εἰσὶ κεκαλυμμένα μὲ πτίλα ἢ τρίχας, καὶ εἰς τινὰς ὑδροβίους κανθάρους ὑπάρχουσιν ὡς ἐπίθημα κιβωτίου, βουθεία τοῦ οὐοῦ βυθίζονται καὶ προστατεύονται ὑπὸ τοῦ ὕδατος.

Ἡ μεγάλη πλειονότης μεταχειρίζεται τὰ ἔντομα ὡς ἀρμόδια διὰ νὰ ἐξετάξωσι τὰς περιέργους ἔξεις των. Ὄταν τινὰ αὐτῶν, καὶ ἰδίως μάλιστα οἱ κολεόπτεροι, θέλωσι νὰ κινηθῶσιν ἀπὸ τι μέρος τῆς διαμονῆς, κατὰ πρῶτον, ἀντὶ νὰ κάμωσιν βῆμα

(1) Ὁ Ῥεώμυρος, γεννηθεὶς τὸ 1683 καὶ ἀποθανὼν τὸ 1757 ἐπενόησε τὸ θερμόμετρον, ὅπερ φέρει τὸ ὄνομα του καὶ ἔγραψε πραγματεῖαν περὶ ἐντόμων.

ἐκτείνουσι τὸ κέρασ των (τὸ ὁποῖον κεῖται ἐπιτηδεῖως ἐφ' ἑνὸς κοιλωμάτος, ὠρισμένου νὰ περιέχῃ ταῦτα ἢ ἐπὶ τοῦ σώματος ἐπισθεν), πιθανῶς διὰ νὰ προσδιορίσῃ τὴν κατάσταση τῆς ἀτμοσφαιρας. Καθὼς τὸ ζῶον ἀρχεται νὰ κινῆται, ταῦτα εἰς πολλὰς περιπτώσεις κάμνουσι τὸ αὐτὸ καὶ ἐξακολουθοῦσι τὴν ἐνέργειάν των, μέχρις οὗ σταματήσῃ καὶ ἐπιστρέψῃ εἰς θέσιν ἀναπαύσεως. Εἰς τινὰς τάξεις ὁ κλονισμὸς εἶναι μολίς σταθερὸς· ἄλλων, ὅταν τὸ ἐν κέρασ ὑψούται τὸ ἄλλο χαμηλοῦται, ὡς εἰ ταῦτα ἰσοσταθμίζοντο διὰ τῶν σημείων τούτων.

Φυσιολογοὶ τινες παρατήρησαν τὰ ὄργανα τούτων ἐξ ἀκοῆς. «Μικρὸς τις σῦς (σκῶρος), λέγει ὁ Κίρβυς⁽¹⁾, ἀνεπαύετο ἐπὶ τοῦ παραθύρου μου· ἔκαμον βροντώδη ἀλλ' ἐντελῶς διακεκριμένον κρότον· τὰ κέρατα πλησιέστατα πρὸς ἐμὲ ἀμέσως ἐκινήθησαν κατ' ἐμοῦ. Ἐπανέλαβον τὸν κρότον τοῦλάχιστον δωδεκάκις, καὶ ἐκάστοτε ἐκινεῖτο τὸ ὄργανον ἐκεῖνο, μέχρις οὗ μετὰ πολλὰ τὸ ἔντομον ἐκφοδισθὲν κατέστη μᾶλλον ὀργίλον καὶ βίαιον εἰς τὰς κινήσεις του. Εἰς περιστάσιν, καθ' ἣν δὲν ἠνωχλεῖτο, ἔκτοτε τὸ κέρασ δὲν ἐχρησιμοποιοῦτο ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας, ἀλλὰ διευθύνετο κατὰ τοῦ μέρους ὅθεν ὁ ἦχος ἤρχετο, ὡς διὰ ν' ἀκροάζηται».

Ταῦτα φαίνονται ἔτι ὄντα μέσον συγκοινωνίας. Ὅταν λόγου χάριν αἱ μέλισσαι χάσωσι τὴν βασιλίαν των τὸ πλῆθος ἄγει ἡσυχίαν διὰ μίαν σχεδὸν ὥραν, ἔπειτὰ τινες τῶν ἐργατίδων φαίνονται πολὺ τεταραγμένοι, παραιτοῦσι τὰ νεογνά, ἐγκαταλείπουσι τὴν ἐργασίαν των καὶ ἀρχοῦνται βαδίζουσαι μετὰ τρόπον μακρόδου. Ὅταν ἐνταμῶσιν μετ' ἄλλου συνεταιρίζου, διασταυροῦσι τὰ κέντρα, καὶ τὸ φανερὸν

(1) Ὁ Γουλιέλμος Κίρβυς, κληρικὸς ἀπεδείχθη ὡς πρῶτος ἐντομολογιστὴς τοῦ κληροῦ του. Ἐγεννήθη τὸ 1759 καὶ ἀπέθανε τὸ 1850.

πρῶτον ὡς παρατήρησαν τὴν ἐθνικὴν ἀπώλειαν διηγεῖται τὰ θλιβερὰ νέα εἰς τὸν γείτονά του, διδοῦς αὐτῷ ἐλαφρὸν κτύπημα μετὰ τὰ ὄργανα ταῦτα. Αὕτη τεταραγμένη κατὰ σειράν, τρέχει πρὸς τοὺς οἰκίσκους (κηρήθρας), ἐνταμόνει καὶ τύπτει ἄλλας, καὶ οὕτως, ἐν βραχεῖ διαστήματι, ὀλόκληρος ἢ κυψέλη εὐρίσκεται εἰς σύγχυσιν. Ἐνομίσθη παρά τινων, ὅτι τὰ κέντρα εἰσὶν ἐπίσης ὄργανα ὁσφραντικὰ, καὶ ἴσως πολλαὶ τῶν χρήσεων αὐτῶν μέλλουσι ν' ἀνακαλυφθῶσιν.

Οἱ ὀφθαλμοί. Οὗτοι περικλείουσιν, ὡς καλῶς ἐλέγχθη, «ἓνα κόσμον θαυμάτων». Ὅφθαλμοὶ τινες ὠνομάσθησαν ἀπλοῖ, καὶ ποικίλλοντες κατ' ἀριθ. δύο μέχρι δεκαῆξ. Ἐν πολλοῖς κατακλίνονται ὡς χρήσιμοι εἰς τὴν κεφαλὴν, πλὴν εἰς ἓν μικρὸν ἐρυθρὸν ἔντομον τὸ ἄκαρι ἴστανται ἐπὶ τοῦ μικροῦ κορμοῦ, ὥστε ἡ δασύτης τοῦ ζώου τούτου δὲν διακωλύει τὴν ὄρασιν· ἄλλοι ὀφθαλμοὶ ὠνομάζονται *συνεσφαιρωμένοι*, διότι εἰσὶ συνειλεγμένοι εἰς ἓν σῶμα. Τοιοῦτοτρόπως εἰς τὴν κοινὴν μυριόποδα ὑπάρχουσιν εἴκοσι εἰς, τεθειμένοι εἰς ἑπτὰ σειράς, καὶ σχηματίζοντες τρίγωνον, ἔχον ἑπτὰ εἰς τὸ ὀπισθεν μέρος καὶ ἓν εἰς τὴν κορυφήν. Ἄλλα ὠνομάζονται *σύνθετα*, καὶ ὅτε διὰ τινος μικροσκοπίου φαίνονται, ὅτι συνίστανται ἀπὸ ἄπειρον ἀριθμὸν ἐξαγόνων, ἢ ἐξαμέρη κομμάτια. Οἱ ὀφθαλμοὶ πολλῶν ἱππομυῶν ἔχουσι ζωηροὺς ἐπιδέσμους, πορφυροὺς καὶ πρασσίνους. Ἄλλοι ἔχουσι κηλίδας, καὶ εἰς ἔχει τὸ σχῆμα ἀνθους ἐζωγραφισμένου μετ' ἐρυθρὸν ἐπὶ μελανοῦ ἐδάφους. Τὰ χρώματα ταῦτα καὶ σημειὰ εἰσὶν ὅλα ζωηρὰ καὶ λάμποντα εἰς τὰ ζῶα ἐντομα, καὶ συνεχῶς διδοῦσιν ἐκείνην τὴν ἔκφρασιν καὶ τὸ πῦρ εἰς τοὺς ὀφθαλμούς, διὰ τὰ ὁποῖα τὰ τῶν μεγαλειτέρων ζῶων εἰσὶν ἀξιοθέατα.

Τὰ ἐντομα ἔχουσιν ἐπίσης διαφανεῖς κηλίδας, καλουμένας *στέμματα*, συνήθως

διευθετημένα εἰς τρίγωνον, καὶ τὰ ὁποῖα εἰσὶν ὄργανα ὄρασεως ὡς ἐπίσης οἱ σύνθετοι ὀφθαλμοί. Τοῦτο ἐδοκιμάσθη διὰ πειράματος μετὰ τῆς κοινῆς κυψέλης, ἐκ τῆς ὁποίας ἐπίσης φαίνεται, ὅτι οἱ σύνθετοι ὀφθαλμοὶ εἰσὶν ὀρίζοντιοι, καὶ τὰ στέμματα κάθετον ὄψιν. Ὁ ὀφθαλμὸς τοῦ ἐντόμου τούτου εἶναι πολὺ πεοίεργος. Τὸ ἐξωτερικὸν κάλυμμα εἶναι σκληρὸν, εὐλύγιστον καὶ διαπεραστικόν, ὅμοιον μετὰ πολὺ λεπτὴν πλάκα ἐκ κέρατος. Δὲν εἶναι λεῖος ὡς ὁ τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν ἄλλων ζῶων, ἀλλ' ἔχει ποικιλίας καὶ πολλαπλᾶς διαιρέσεις, ὁμοιοζούσας περίπου μετὰ σφαιρίδια, καὶ ἐντεῦθεν ὑπετέθη, ὅτι ἦν ἀπειράριθμος πληθὺς μικρῶν ὀφθαλμῶν. Αἱ διαιρέσεις, μόλα ταῦτα, εἰσὶ μᾶλλον ἐξ μερῶν, ἀκριβῶς ὡς τὰ κλειστὰ χωρίσματα τοῦ κτενός, ἢ τινος μικροῦ δικτύου. Ὁ ὀφθαλμὸς εἶναι ἐπίσης πολὺ πυκνὰ κεκαλυμμένος διὰ τριχῶς, χρησιμεύουσας (νομίζεται) ὡς ὄφρυς ἢ βλεφαρίς, τῶν τριχῶν οὐσῶν χονδρῶν, πέριξ, καὶ κωνοειδῶν ἀπὸ τῆς ρίζης πρὸς λεπτὴν ἄκραν. Ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν εἶναι πολὺ μέγας. Φαίνονται τὸσον πλησίον τοποθετημένοι ὥστε σχηματίζουσι πυκνὸν δάσος, καὶ πιθανῶς εἰσὶ προωρισμένοι νὰ τὸν προσφυλάττωσιν ἀπὸ προσβολᾶς.

Οἱ ὀφθαλμοὶ τῶν ἐντόμων εἰσὶν ὄχι κινητοὶ ὡς οἱ τῶν λοιπῶν μεγάλων ζῶων, ἀλλ' εἰσὶν οὕτω κατεσκευασμένοι, ὥστε, ἐνῶ ἄλλοι ἔχουσι δύο ἄκρα ὄρασεως, ἐκεῖνοι ἔχουσι μυριάδας!

Βραχίονες, σκέλη καὶ πόδες.

Πτερά. Ὠοθήκαι.

Βραχίονες, σκέλη καὶ πόδες. Πᾶν πλάσμα «ἔπεσεν ἐντὸς τοῦ σηκοῦ, ὅπου ἦν διωρισμένον νὰ πίπτῃ», καὶ διὰ τὸ ὁποῖον εἶναι ἐπίτηδες προσηρμοσμένον. Τοιοῦτο-

τρόπως ὁ σπάλαξ κάμνει τὴν φουλεάν του ὑπὸ τὸ ἔδαφος, καὶ σχηματίζει ἐκτεταμένους προδόμους, ὁμοίους ἐκείνοις τοῦ συνωνύμου του, καίτοι μικρότερος, καὶ ἐντεῦθεν ἔχει, ἐὰν δύνανται οὕτω νὰ ὠνομασθῶσι, βραχίονας καὶ χεῖρας πολὺ ἰσχυράς, κινουμένας δι' ἰδίων ὀργανικῶν μύων. Αἱ πρότερά εἰσιν εὐρείαι, καὶ αἱ ὕστεραι προμηθεύονται διὰ πέντε μακρῶν ὀξέων ὀνύχων, διευθυνομένων τριπλῶν τινα πλαγίως πρὸς τὰ ἐξω, οὕσης ταύτης τῆς διευθύνσεως ἐπιτηδεῖας διὰ νὰ σκάπτῃ στρωννύων τὴν γῆν εἰς πᾶν μέρος τῆς διαβάσεώς του. Ἡ ὄλη αὐτοῦ κατασκευὴ ἐπίσης προκύπτει ἐκ τῆς ἐργασίας του.

Αἱ μέλισσαι μεταχειρίζονται εἰς τὰ κντάριά των μίαν φαῖαν, εὐοσμὸν καὶ ῥητινώδη οὐσίαν, καλουμένην πρόπολιν, συλλεγμένην ἀπὸ διάφορα δένδρα, διὰ συγκόλλησιν καὶ ἐπίχρισμα. Ὅταν ἦναι ἐγγὺς νὰ ἐναποταμειωθῇ, πρῶτον ζυμοῦται μέχρις οὗ, οὕτως εἰπεῖν, ξηρανθῇ καὶ κολληθῇ, καὶ τότε ἡ μέλισσα μεταφέρει αὐτὸ εἰς ἓν μικρὸν δοχεῖον, τὸ ὁποῖον θαυμασίως προητοίμασε. Τὸ σκέλος ἢ τὸ ἦμισυ μέρος τοῦ ὀπισθίου ζεύγους τῶν ποδῶν εἶναι ἀκριβῶς ἐσχηματισμένον ἐντὸς τριγωνικοῦ καλάθου, ὁ πυθμὴν τοῦ ὁποῖου εἶναι συντεθειμένος ἀπὸ λείαν, στιλπνὴν καὶ κερατίνην οὐσίαν, τρυπημένην ἐξωθεν ἐν τῇ ἀπαλῇ οὐσίᾳ, καὶ περικυκλωμένον δι' ἑνὸς χεῖλους ἐξ ἰσχυροῦ καὶ παχέος περιζώματος, ἐξασφαλίζοντος τὸ ἐμπεριεχόμενον ἐντὸς τοῦ καλάθου, καὶ περιπλέον ἐπιτρέποντος νὰ συναθροισθῇ τὸ φορτίον πέραν τῶν ἄκρων, χωρὶς νὰ τὸ ἀφίνη νὰ πίπτῃ.

Ἡ κοινὴ μυῖα πετᾷ ἐπὶ τῶν παραθύρων καὶ τοίχων, καὶ συνεχῶς φαίνεται εἰς τὰς ὀροφάς. Τινὲς ἐνόμισαν, ὅτι τὰ πλάσματα ταῦτα ἔχουσι σπόγγους εἰς τοὺς πόδας των προσηρμοσμένους μετὰ κολλητικὴν οὐσίαν, ἢ-

τις κἀνει ταῦτα ἱκανὰ νὰ προσκολλῶνται ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας, καὶ ἄλλοι, ὅτι τοῦτο εἶναι πεπεραμένον διὰ τῶν ποδῶν, ὄντων περιβεβλημένων διὰ μικρᾶς τριγῆς. Ὁ κ. Ἐβεράρδος Χόμ (1) εὗρε μὲν ταῦτα, ὅτι ἔχουσι πλατείας ἐπιδερμίδας ἢ πτερυγία ὡς οἱ πόδες τῶν νησῶν καὶ ἄλλων νηξিপύδων ζώων, καὶ πρὸς τὸ ὄπισθεν μέρος ἤτοι τὰς πτέρνας, πλὴν εἰς τὴν ἐπιδερμίδα, δύο πολὺ μικρᾶς πτέρυγας, οὕτω συνεχομένας μετὰ τοῦ πτερυγίου ὥστε νὰ τὸ στρέφῃ ἐγγύτατα κάτω, ἐπὶ τῆς ὑέλου ἢ τοίχου, ὅπου ἡ μυῖα περιπατεῖ, καὶ διὰ νὰ πιέζῃ πρὸς τὰ ἐξω τὸν ἀέρα μετὰ τοῦ ποδὸς καὶ τῆς ὑέλου ἢ τοίχου. Ἡ πίεσις τοῦ ἐξωτερικοῦ ἀέρος, ὅθεν, λαμβάνει αὐτὸ ταχέως πρὸς στιγμὴν ὡς θήλασμα παιδὸς, ἢ δέριμα κολλᾶται ἐπὶ πέτρας καὶ ὡς οὗτος ἀφίνει εἰς τὸν ἀέρα, ὅπερ μέλλει ν' ἀποσπασθῆ, οὕτω πράττει ἡ μυῖα ὁπόταν ἐπιθυμῆ νὰ ἀποσπάσῃ τοὺς πόδας.

Αἱ πτέρυγες. Ἐκάστη πτέρυξ συνίσταται ἀπὸ δύο μεμβράνας, κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον διαφανεῖς, ἐπιτεθειμένης ἄλλης ἐφ' ἑκατέρας. Ἐνῶ δὲ ἡ ἀνωτέρω εἶναι λίαν ἰσχυρῶς προσκεκολλημένη ἐπὶ τῶν νεύρων ἢ φλεβῶν, ἡ κατωτέρα εἶναι προσηρμοσμένη μᾶλλον χαλαρῶς, ὥστε νὰ χωρίζεται ἀπὸ ταῦτα. Τὰ νεύρα εἰσὶν ἐν εἴδει κοίλου σωλήνος, ὅστις πηγάζει ἐν τῷ στελέχει, καὶ ἐλαττοῦται βαθμηδόν, ἐκτὸς τῶν περιθωρίων, πρὸς τὸ τέλος των, καὶ φαίνονται,

(1) Ἐβεράρδος, διάσημος ἰατρός, γαμβρὸς ἐξ ἀδελφῆς τοῦ ἐνδόξου Ἰωάννου Χόντερ, ὅστις ἔγραψε πολλὰ ἱατρικῆς συγγράμματα καὶ ἀνατομίας, καὶ ἐξέδωκε τὰς ἐρεῦνας αὐτοῦ περὶ οἰκοδομικῆς ἀνατομίας τῶν ἐντόμων. Οὗτος διέτριψεν εἰς Λονδίον ἐπὶ τεσσαράκοντα ἔτη, καὶ κατέβη ἐφ' ἱκανὸν χρόνον τὴν προεδρίαν τῆς Βασιλικῆς Ἱατρικῆς Σχολῆς. Ἐγεννήθη τὸ 1751 καὶ ἀπέθανε τὸ 1832.

ὅτι περιλαμβάνουσιν ἀεροδοχεῖα. Ἡ ἐξάπλωσις τῆς πτέρυγος ὑποτίθεται, ὅτι σηκόνεται ἀπὸ λεπτὸν ῥευστὸν, εὐρισκόμενον ἐντὸς τούτων τῶν ἀγγείων, καὶ τοιοῦτοτρόπως δίδεται κινήσεις εἰς πᾶν μέρος τοῦ ἀξιοσημειώτου τούτου ὄργανου οὕτως ὥστε στηρίζεται εἰς τὴν πτῆσιν ὡς πανίον διὰ τῶν σχοινίων. Βοηθεῖται ἐπίσης δι' ἄλλων μέσων, τὰ ὅποια δὲν ἔχομεν χωρὸν νὰ περιγράψωμεν.

Αἱ πτέρυγες τῆς ψυχῆς (πεταλούδας), τῆς σφιγγὸς καὶ τοῦ σπητός καλύπτονται διὰ πολὺ λεπτῶν λεπίων καὶ περιβάλλονται διὰ λεπτοτάτης κόνωσης, θεθειμένης εἰς ἐντελεστάτην τάξιν καὶ σχηματίζει μεγάλην ποικιλίαν ὠραιολόγων χρωμάτων. Δύνανται νὰ παραβληθῶσι μὲ μωσαϊκὸν ἔργον, προκῦπτον ἐκ μικρῶν τεμαχίων κεχρωματισμένου ὑέλου ποικίλως, ἐζυμωμένης κόλλας καὶ τόσον λεπτῆς, ὥστε δυσκόλως παρατηρεῖται, φαινομένη μᾶλλον ὡς τις εἰκὼν, τῆς ὁποίας τὰ μέρη εἰσὶν ἄρμονικῶς συντεθειμένα. Ἄλλ' ἐδῶ ἡ τέχνη εἶναι ἀπείρως ὑπερτέρα. Τεμαχίον τῆς πτέρυγος τῆς ὡς ταῶς ψυχῆς τετραγώνου εἰς ἑκατοστὸν μέτρον, ἐτέθη εἰς μικροσκόπιον, ὁπότε ἐβδομήκοντα στίχοι, καὶ ἕκαστος περιελάμβανεν ἐννεήκοντα λέπια ὡς ἠριθμήθησαν. Ὑπῆρχον λοιπὸν ἑξ ἑκατῶν τριακοσίων λέπια εἰς ἓν μέρος τοῦ τοῦ μικροῦ μέρους τῆς πτέρυγος, καὶ ἐν τετραγώνον δύο ἑκατοστῶν μέτρον περιῶν πρέπει νὰ περιέχῃ τὸν ἐκπλακτικὸν ἀριθμὸν ἑκατὸν χιλιάδων ἑπτακοσίων τριάκοντα ἑξ ἑκατῶν. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ὑαλίνων καρφίδων εἰς τετραγωνικὴν ἔντασιν λεπτοῦ μωσαϊκοῦ εἶναι μόνον ὀκτακοσίων ἐβδομήκοντα, ὥστε εἶναι ἑκατοντάκις καὶ πενηκοντάκις παχύτερος παρὰ τὴν πτέρυγα τῆς ψυχῆς, ἥτις εἶναι ἡμίσειος μεγέθους, καὶ τῆς ὁποίας τὰ λέπια εἰσὶ τοῦ προβλήματος. Λοιπὸν ὅποια ἔσται ἡ σύγκριστις πρὸς τινὰ

τῶν μικροτέρων φυλῶν, τῶν ὁποίων ἡ ὅλη διάστασις εἶναι τὸ τέταρτον τῆς ἔντασς;

Ἡ πτέρυξ μιᾶς ψυχῆς, πρωτῶς ἀναπτάσσης χρυσαλίδος, ἀποδειχθεῖσης, ὅτι εἶναι τετράκις καὶ ἡμισυ λεπτοτέρα; τῆς τοῦ ἐντελοῦς ἐντόμου, ὥστε ἦν δεκαχιλιᾶκις καὶ ἐβδομηκοντάκις παρὰ τὸν λίαν μεγαλυθέντα μωσαϊκόν.

Ἡ περιφημότερα ὄλων τῶν ψυχῶν εἶναι ὁ αὐτοκράτωρ *Τραϊαρός*. Εἶναι αὐτογενῆς τῆς Ἀμβουᾶνης (1), χρώματος ὑπερμέτρως πρασσίνου, ἔχουσα ἐξαίρετον χρυσοῦν χρωματισμὸν, διακεχυμένον ἐν ἑαυτῇ, καὶ, «Ἀμφιβάλλεται», λέγει ὁ Διναῖος (2), «ἐὰν ἡ φύσις παρήγαγεν ἄλλο τι ἀντικείμενον ὠραιότερον μετὰ τῶν ἐντόμων». Τοῦτο ὑπολογίζει ἄνω τῶν ἐπτά ἔντασιν καὶ ἡμίσειος ἀπὸ τὴν ἄκρην μιᾶς πτέρυγος μέχρι τῆς ἄλλης. Πολλὰ ἔντομα δύνανται νὰ πετώσι καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις ἄνευ ἐπιστροφῆς.

Ὡσθήκαι. Πλείστα ἔντομα ἔχουσιν ἐργαλεῖον, καλούμενον *ὠσθήκη*, δι' οὗ ἐναποθέτουσι τὰ ὠά των εἰς ἐπιτηθείας θέσεις, καὶ ὅπου ὁ σκόληξ εὐρίσκει τροφήν ἅμα τῇ γεννήσει του. Τοῦτο εἶναι ἢ ἀπὸ τὰ ἀξιοσημειώτα δῶρα, ἅτινα ὁ Θεὸς ἐχορήγησεν εἰς ταῦτα τὰ μικρὰ πλάσματα κατ' ἄμφω, εἰς τὴν δημιουργίαν καὶ τὴν ἐργασίαν. Ἐνίοτε ἓν μέρος ὑπάρχει ἐντὸς ἄλλου, ὡς τὰ κομμάτια τηλεσκοπίου, καὶ ἄλλα εἰσὶ κυλινδρικά, λήγοντα εἰς ζεύγος ἀρθρώσεων, φαινομένων, ὅτι ἐνεργοῦσιν ὡς λα-

(1) Ἡ Ἀμβουᾶνη εἰς τὸ Ἰνδοκὸν ἀρχιπέλαγος εἶναι ἡ πρώτη ἀξιόλογος τῶν Μαλούκων νήσων, ἀνήκουσα εἰς τὴν Δανίαν.

(2) Ὁ Σουῖδος Λινναῖος, ὁ ἐνδοξότατος τοῦ κειροῦ του ἐγεννήθη τὸ 1707 καὶ ἀπέθανε τὸ 1778. Ὑπῆρξεν ἰδίως διάσημος ὡς βοτανιστῆς, καὶ ἐπενόησε τὸ περιφημὸν σύστημα τῆς βοτανικῆς, τὸ ὁποῖον φέρει τὸ ὄνομα του.

βίδες, περιλαμβάνοντα σωλήνα (πιθανῶς διὰ νὰ μεταφέρῃ τὸ ὠόν, ὥστε νὰ ἐντίθεται ὑπὸ τῶν λαβίδων), καὶ εἰς ἄλλα κυρτώματα ὡς τι ξίφος.

Τὸ τρύπανον, ὡς τὸ ὀνομάζει ὁ Ρεώμυρος, τὸ ὁποῖον ἀναρμοδίως ὀνομάζουσι τέτιγα, συνίσταται ἀπὸ τινὰ κερατώδη οὐσίαν, καὶ τοποθεθειμένον εἰς θήκην, κειμένην εἰς κοίλωμα τοῦ ἐσχάτου κύκλου τοῦ ὑπογαστρίου. Ἐλαφρὰ πίεσις φέρει αὐτὸ εἰς τὰ πρόσω, ὅταν φαίνεται, ὅτι εἶναι τῆς αὐτῆς παχύτητος πέρυξ, ἐκτὸς τῆς ἄκρας, ὅπου μεγαθύνεται κάπως καὶ γίνεται γωνιώδες, καὶ ἔχει λεπτοὺς ὀδόντας εἰς τὰ δύο μέρη. Ἡ θήκη συντίθεται ἀπὸ δύο κερατώδη κομμάτια ἐλαφρῶς κυρτωμένα, καὶ λήγοντα εἰς τὸ σχῆμα μακροῦ κοχλιαρίου οὕτως, ὥστε τὸ κοίλον ἢ τετραπυκνόμενον μέρος νὰ δέχεται τὴν καμπύλην ἢ κυκλωμένην ἄκρην τῆς ὠσθήκης.

Ἐὰν ἐξετάσωμεν τὸ ὄργανον τοῦτο μὲ μικροσκόπιον, θὰ φαίνονται ἐκεῖ ἐννέα ἰσχυροὶ ὀδόντες, εἰς κάθε μέρος τοποθετημένοι λίαν κανονικῶς, καὶ καθιστάμενοι ὀξύτεροι πρὸς τὴν ἄκρην, ὅπου ὑπάρχουσι τρεῖς ἢ τέσσαρες πολλὰ μικροί. Ἀπλοῦν, ὡς φαίνεται, συντίθεται ἀπὸ τρία κομμάτια, ὧν δύο ἐξωθεν ὠπλισμένοι μὲ ὀδόντας, οὓς προηγουμένως ἀνεφέρομεν, τοὺς ὁποίους ὁ Ρεώμυρος ὀνομάζει *ρίτρας*, καὶ ἄλλος τις θεθειμένος ὡς φλεβοτόμιον (νιστέρι), καὶ οὐχὶ ὀδοντωτόν. Ὁ πρότερος δύναται νὰ κινῆται ἐμπρὸς καὶ ὀπίσω, ἐνῶ ὁ δεύτερος μένει προσκεκολλημένος, καὶ ὁ τρόπος, δι' οὗ τὰ τρία κομμάτια κρατοῦνται ἠνωμένα, ἐνῶ αἱ ρίτρας δύναται εὐκόλως νὰ τίθενται εἰς κίνησιν, εἰσὶν ἐξαίρετα ἐφευρημένα. Ἐκτὸς τῶν μυῶν, ἀναγκαίων διὰ τὴν κίνησιν τῶν προΐων, ἡ λαβὴ ἐκάστης λήγει εἰς ἓν κύρτωμα τῆς αὐτῆς σκληρᾶς οὐσίας ὡς αὐτῇ, ἥτις ὄχι μόνον μεταχειρίζεται τοὺς

μυῶνας δι' ἑνὸς εἴδους ἐλατηρίου, ἀλλὰ χρησιμεύει εἰς τὸ νὰ πιέζη, ὡς ἐλαστικὸν τὰς δύο ῥίνας, κλεισμένας εἰς τὸ κεντρικὸν τεμάχιον.

Ἰδιαιτάτη τις ὠσθήκη εἰς τὸ σῶμα μικροῦ τινος τετραπτερύγου πλάσματος ἐπωνομάσθη διὰ τοῦτο *πριονομυία*. Ἡ κάμπη (σκόληξ), ἥτις συχνὰ ἀφαίρει τὰ φύλλα τῆς ῥοδονιας, τῆς βάτου καὶ ἀγριουσταφυλῆς, καὶ φθείρει τὴν σπυρίδα (φυτὸν) τοῦ αἰγείρου, τῆς ἰτέας γνωρίζεται ὡς ἔχουσα δεκαεξὶ εἰς εἰκοσιονκτὴ πόδας, δι' ὧν αὐταὶ συνήθως κρέμονται ἐπὶ τῶν φύλλων ἐπὶ τροφή, ἐνῶ τὸ ὀπισθεν μέρος τοῦ σώματος περιτυλίσσεται ὡς ἐλατήριον ὠρολογίου. Τινὲς τῶν κοινοτάτων μυιῶν ἔχουσι λεῖον σῶμα κίτρινου ἢ πορτοκαλίου χρώματος, ἐνῶ ἡ κεφαλή καὶ οἱ ὄμοι εἰσι λευκοί.

Τὰ ἔντομα ταῦτα ἔχουσι ἐντὸς θήκης πρίονα κερατίνης οὐσίας, διὰ τῆς ὁποίας διαπερῶσι τοὺς κλάδους καὶ ἄλλα μέρη τῶν φυτῶν, μὲ τὸν σκοπὸν νὰ ἐναποθέτωσι τὰ ὠά των. Ὑπὸ τινος ἐπόψεως εἶναι ὅμοιον, καὶ ἀίλας ἰσόμοιον μὲ τὸν ὡς ἔμβολον πρίονα τοῦ ἐπιπλοποιοῦ, πεποιημένον ἐκ λεπτῆς πλακῆς χαλύδου, προσηρμοσμένου ὀπισθεν ἐντὸς σιδήρου. Τοῦ ἐντόμου ὁ πρίων ἔχει βράτιν, ἀλλ' ἐνῶ ὁ πρότερος ἔχει στενὸν κοίλωμα κεκομμένον διὰ νὰ δέχεται τὴν προσκεκυλλημένην πλάκα, τὸ κοίλωμα τοῦ δευτέρου εὐρίσκεται ἐντὸς τῆς πλακῆς καὶ δέχεται μίαν ῥάχην ἀπὸ τὸ ὀπισθεν μέρος, ἥτις δὲν εἶναι προσηρμοσμένη, ἀλλ' ἐπιτρέπει εἰς τὸν πρίονα νὰ ὀλισθαίνῃ ἐμπρὸς καὶ ὀπίσω, ὡς ῥιπτόμενον ἐξω ἢ ἔσω. Ὁ ἐμβολικὸς πρίων εἶναι μονός, ἀλλ' ὁ τοῦ ἐντόμου διπλοῦς, ὄντων πράγματι δύο διακεκρμένων πρίωνων, ὧν ὁ εἰς μεταχειριζόμενος ῥίπτεται ἐξω, καὶ, ὡς οὗτος ἐπιστρέφει, ὁ ἕτερος ὠθεῖ πρὸς τὰ ἐξω, καὶ ἡ κίνησις αὕτη προχωρεῖ μέχρι τῆς γενομένης

τομῆς, ὁπότεν ὁ πρίων ὑποχωρῶν ὁ εἰς εἰς τὸν ἕτερον, ὀδηγεῖ τὸ ὦν μεταξύ τούτων ἐντὸς τοῦ πινακίου. Εἰς τὸν ἐμβολικὸν πρίονα οἱ ὀδόντες εἰσὶν ἀλληλοδιαδόχως κυρτοὶ πρὸς ἀλλήλους, ὥστε ἡ κοπή ἐπιτρέπει εἰς τὴν λεπίδα νὰ κινῆται εὐκόλως, καὶ διὰ νὰ ἀνταποκρίνηται εἰς τινὰ βαθμὸν, οἱ ὀδόντες τοῦ πρίονος τοῦ ἐντόμου εἰσὶν ὀλίγον ἐστραμμένοι πρὸς τὸ ἐξω μέρος ἐκάστου μικροῦ ὀδόντος καὶ εἰσι τοποθετημένοι διὰ νὰ ἐνεργῶσι ὡς ῥίνη. Ὅποτεν διὰ τοῦ παραδόξου τούτου ὄργάνου γίνῃ κοιλώματι, καὶ ἐν ὧν τοποθετεῖται ἐντὸς τοῦ κοιλώματος, σχεδὸν τρία τέταρτα τοῦ πρίονος σύρεται ἐντὸς τῆς θήκης του, καὶ ἐν ὑγρὸν ὅμοιον κατὰ τι μὲ τὸν ἀφρὸν σάπυρος χέεται ἐπὶ τοῦ ὡοῦ, διὰ νὰ κολλήσῃ τοῦτο ἐπὶ τῆς κηλίδος, ἢ νὰ τὸ προστατεύσῃ ἀπὸ τοὺς χυμοὺς τοῦ δένδρου. Μία μυία παρατηρήθη, ὅτι ἔκαμνεν ἐξ κοιλώματα ἀλληλοδιαδόχως, δι' ἃ ἐνησχολεῖτο ἐπὶ σχεδὸν δέκα καὶ ἡμίσειαν ὥρας.

Ὅργανα αἰσθήσεως. Τρίχες καὶ λέπια, ὄργανα ἀναπνοῆς.

Αἰσθητικὰ ὄργανα. Δὲν παραδέχονται τὴν ὑπαρξίν ἐγκεφάλου εἰς τὰ ἔντομα, πλην ταῦτα ἔχουσι βεβαίως μέρος ἀνάλογον αὐτοῦ τοῦ ἐνδιαφέροντος ὄργάνου, ἐν τῇ θέσει του καὶ ἐν τῇ ἀποστολῇ πρὸς τὰ πρόσω τῶν νεύρων εἰς τὰ κύρια ὄργανα τῶν αἰσθήσεων. Ἐξ ἐκείνου, τὸ ὁποῖον συνίσταται ἀπὸ δύο λοβοὺς προέρχεται ὁ ῥαχητικὸς μυελὸς (χορδή τις οὔσα ἐνίοτε μονή, συνήθως δὲ διπλή, ἐνούμενη εἰς διαλείμματα, ἐκτεινόμενα ἐντὸς διαφόρων δεσμῶν, ἐκάστη τῶν ὁποίων θεωρεῖται κατὰ τινὰ βαθμὸν ὡς κέντρον ζωϊκότητος, ἢ μικρὸς μυελός). Τὰ νεῦρα τῶν ἐντόμων, ὡς καὶ ἄλλων ζώων εἰσι λευκαὶ κλωσταὶ, ἀρχόμενα ἀπὸ τὸν ἐγκέφαλον καὶ

τὸν μυελὸν τῆς ῥάχης πρὸς πᾶν μέρος τοῦ σώματος. Εἰς τὸ νευρικὸν σύστημα τῶν ἐντόμων ὑπάρχει, μολαταῦτα, μεγάλη ποικιλία, καὶ τινὲς βαθμιαία μεταβολὴ λαμβάνει χώραν ἐν αὐτῷ ὁπότεν τὰ ἔντομα ὑφίστανται τὰς μεταμορφώσεις, ἀναμφιβόλως προσαρμύζεται εἰς τὰς ἀλλοιωθεῖσας λειτουργίας τοῦ ζώου, εἰς τὴν νέαν κατάστασιν τῆς ὑπάρξεως. Ἐν τοῖς ζώοις μετ' αἰσθήσεως θερμοῦ αἵματος μετακινεῖται διὰ μέσου τῶν νεύρων καὶ τοῦ νωτίου ὀστού πρὸς τὸν ἐγκέφαλον, ὅπου ἐπίσης ὄλαι αἱ νοητικαὶ δυνάμεις καταλήγουσι, καὶ ἀν διακοπῇ ἢ συγκοινωνίᾳ εἰς τὸν τένοντα, ὅλος ὁ κορμὸς καθίσταται παραλυτικὸς. Ἄλλ' ἂν αἱ κεφαλαὶ τῶν ἐντόμων ἀποκοπῶσι, τὸ ἐπίλοιπον μέρος τοῦ σώματος ἐξακολουθεῖ νὰ διδῇ σημεῖα ζωῆς καὶ αἰσθήσεως εἰς πλείοτερον χρόνον παρὰ τὴν κεφαλὴν. Ἀμφότερα τὰ μέρη θὰ ζῶσιν, ἀλλ' ἐπὶ μῆκιστον θὰ ζῇ τὸ μακρότερον, καὶ θὰ κινῆται, θὰ περιπατῇ, καὶ τυχούσης περιστάσεως πετᾷ, κατὰ πρῶτον ἀκριβῶς ἀνευ τῆς κεφαλῆς ὡς πρότερον ἦν ἠνωμένον μετ' αὐτοῦ. Ἐὰν ἐν ἔντομον κοπῇ εἰς δύο, τὰ ἡμίσεια μέρη θὰ ζῶσι καὶ φαίνονται ζωντὰ ἐπὶ ἡμεροῦντιον μετὰ ταῦτα, καὶ ὅ,τι μᾶλλον ἀξιοπαρατήρητον, τὸ μέρος τῆς οὐρᾶς πάντοτε ἐπιζῇ τῆς κεφαλῆς δύο ἢ τρεῖς ἡμέρας. Τοιοῦτοτρόπως ὁ νωτίος μυελός, ὡς ἐπίσης ὁ ἐγκέφαλος τῶν ἐντόμων, δεικνύσι σημεῖα αἰσθήσεως.

Εἰς τὰς κινήσεις των παρατηροῦμεν τὴν ἔνωσιν τοῦ ἐνστικτοῦ καὶ τῶν αἰσθήσεων. Ὅταν μέλισσα πετᾷ ἐν ἀγρῷ ἢ κήπῳ, τὸ ἐνστικτον τὴν διευθύνει ἐπὶ τῶν ἀνθέων, καὶ τὴν κάμνει ἱκανὴν νὰ ἀνακαλύπτῃ τοὺς θησαυροὺς, οὓς ἀνιχνεύει, καὶ λοιπὸν τὸ ἐνστικτον διδάσκει αὐτὸ νὰ ἀπορροφᾷ τὸ νέκταρ, καὶ νὰ φορτόνη τὰ ὀπίσθια σκέλη μετὰ κόνεως, καὶ κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν του, ἢ ὕλη αὕτη ἔσται μετεπεξεργαστέα. Τὰ

ὄργανα τῶν αἰσθήσεων δηλοῦνται εἰς τὴν ἀνατομίαν· πλην, τίς ἡ δύναμις, ἢ διευθύνουσα τὴν ἀσχολίαν των;

Τρίχες καὶ λέπια. Πολλοὶ ἀπὸ τοὺς ἐντομοσκόληκας ἢ νάνιους εἰσὶν ἐντελῶς γυμνοὶ, ἀλλ' ἱκανὸς ἀριθμὸς εἰσὶν ἐνδεδυμένοι μὲ τρίχας, καὶ τινὲς ἔχουσι τὸ δέρμα περιβεβλημένον μὲ λέπια, ἢ ἀνάμικτον μὲ λέπια καὶ τρίχας. Αἱ τρίχες τῆς κάμπης καὶ τοῦ μεγάλου σπητῆ (σκόληκος) εἰσι κοίλαι, ἀν ὅχι εἰς τὴν ἀκρὰν, καὶ τινὲς εἰσι καὶ ἐκεῖ. Εἰσι τοποθετημένοι κιλυδρικοὶ, ἢ γούμενοι ὀλίγον ἐπὶ τῆς ἐπιδερμίδος. Ἡ θριξ περᾶ διὰ τοῦ κύκλου, καὶ φαίνεται, ὅτι εἶναι ἐρριζωμένη ἐπὶ λίαν ἀπαλῆς (μαλακῆς) οὐσίας, ἥτις περιβάλλει τὴν ἐπιδερμίδα ἐντὸς, καὶ ἐπὶ τῆς ὁποίας τὰ νεῦρα σχηματίζουσι ὑφασμα ὡς μικρὸν δίκτυον.

Ἡ ποικιλία τῶν τριχῶν τῶν ἐντόμων βεβαίως πολὺ θαυμαστὴ. Τινὰ ἔχουσι ἀπλῶς ὀλίγας, βραχεῖας, διεσπαρμένας, καὶ μόλις φαινόμενα, ἐκτὸς δι' ὑέλου, ἀλλὰ εἶδη εἰσι κεκαλυμμένα μὲ πτίλα (χυοῦδι) κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον πυκνά. Ἐνίοτε αἱ τρίχες φαίνονται ἐξερχόμενα ἀπὸ ἐξανθήματα ὡς ῥεύματα ἀπὸ ῥοῆν ὑδατίνου ἀγγείου, καὶ μερικῶς ἢ ὀλιγῶς καλύπτοντος τὸ σῶμα καὶ κατὰ τινὰ περίπτωσιν ἕκαστον ἐξόγκωμα ἔχει ἐξ τρίχας κεχωρισμένας ὡς ἀστερίσκους, ἐνῶ τὸ κύριον μέρος τοῦ σώματος εἶναι γυμνόν. Ἀκρατικὴ ἐπὶ τῆς οὐρᾶς ὡς τὰ ἀγκυλώματα τοῦ ἀκανθοχοίρου παρατηρεῖται, ἀλλὰ διευθύνονται πρὸς τὰ κάτω, τινὰ δὲ κατὰ τὰς δύο διευθύνσεις, καὶ τινὲς ἄλλη μεταβολὴ διακρίνεται, ὅτι αἱ τρίχες τοῦ ἡμίσεος ἐγκυλώματος εἰσι μακρᾶι. ἐνῶ αἱ τοῦ ἄλλου ἡμίσεος εἰσι λίαν βραχεῖαι καὶ διαφόρου χρώματος. Εἰς τοὺς σκόληκας τῶν σπητῶν (σκόρων), αἱ τρίχες τοῦ ἑνὸς μέρους τοῦ ὀπισθίου ὀμοιάζουσι οὕτω μὲ πολλὰς

ψήκτρας, ἐνῶ ἐν ἄλλοις εἰσὶν ὡς κόνδυλοι τριχῶν καμῆλου.

Διάφορα ἔντομα εἰσι πτερωτὰ ὡς πτηνά. Ἐν ἔχει ἐξογκώματα εἰς ἕκαστον μέρος τοῦ σώματος, ὡς πολλά μικράς πυκνάς χάνδρας κομβολογίου, ἀφ' ἑκάστου τῶν ὀποίων ἐξέχει μακρὸς ὀπίσθιος λόφος. Ἄλλ' ὁ πλέον ἀξιοθέατος ἔντομοσκώληξ διὰ τὸ σχῆμα τοῦ μαλλοῦ τοῦ ἔχει τοῦτον ὅλον ἀνώμαλον μὲ μικράς ἄκρας καὶ περιπλέον ἐξ μικροῦς λόφους, ὅστις, ὅταν φοβίζεται, τὸ ὑψώνει ὡς ὁ ἀκανθόχοιρος τὰ ἀγκυλώματα του. Ἐκάστης τριχὸς οὐσῆς ἐσχηματισμένης ἐκ σειρᾶς μικροῦ κωνικοῦ ὡς κεφαλῆς ζακχάρως καταληγούσης, τὰ ἄκρα τῶν ὀποίων διευθύνονται πρὸς τὴν ῥίζαν ἑκάστης τριχὸς, ἥτις περατοῦται εἰς τὴν ἄλλην ἄκραν διὰ τινος μεγάλης ἄκρας καὶ μακρᾶς κωνικοῦ ὄγκου, ὡς ἡ κεφαλὴ δόρατος.

Τινὰ τούτων τῶν μικρῶν πλασμάτων εἰσὶν ὠπλισμένα διὰ λεπίων ἢ μακρῶν ὀξέων ἄκρων, ἅτινά εἰσι δασέα καὶ τραχέα, καὶ τοσοῦτον ἀλύγιστα, ὥστε εὐθέως διαπερῶσι τὴν ἐπιδερμίδα, καὶ εἰς τινὰ εἶδη λέγεται, ὅτι εἰσι σκληρὰ ὡς σῦμα σιδηροῦν. Ἐνίοτε ταῦτά εἰσι περιβεβλημένα μὲ τρίχας ἢ βραχυτέρα λέπια, ἅτινα τοῖς διδοῦσι τὴν ὄψιν τῶν πτίλων, καὶ ὑπάρχουσι περιστάσεις, καθ' ἃς τὰ λέπια τῆς βράχης ὁμοιάζουσι τοὺς κλάδους δένδρου. Οὕτω τὸ σῶμα μικρᾶς τινος κάμπης, μετενεχθείσης ἐκ Βρασιλίας φέρει τὴν ὄψιν δάσους ἢ θάμνου ἐν μικροσκοπίῳ. Ἀπὸ τὰ λέπια τῶν εἰδῶν τούτων γεννᾶται εἰς πολλὰς περιπτώσεις σμικρὰ τις καὶ πολὺ λεπτὴ θρίξ ὡς λέπιον, ὅμοιον κεντρίῳ, τὸ ὅποιον δύναται νὰ σηκῶν μικρὰν λευκὴν φυσκαλίδα ἐπὶ τῆς ἐπιδερμίδος, ὅταν ἐλαφρὰ ἐγγίξωνται. Ἡ κάμπη ἐνὸς ἔντομοσκώληκος, εὐρεθέντος εἰς τὴν Αὐστραλίαν ἀνοκτίζει, λέγεται, ὡς διὰ πολῶν ἀποστημάτων (ρόζων) εἰς τὸ ὀπισθεν

αὐτοῦ μέρος, ὁκτὼ οἰδήματα μικρῶν φυσκαλίδων, μεθ' ὧν προξενεῖ ὀδυνηρὰς καὶ φαρμακερὰς πληγὰς.

Ὁργανα ἀναπνοῆς. Ὁ ἀήρ εἶναι ἀναγκαῖος εἰς τὰ ἔντομα, ἀλλ' ὁ τρόπος τῆς ἀναπνοῆς του εἶναι διάφορος τῆς τῶν ὑψηλοτέρων τάξεως ζῶων. Δὲν ἔχουσι πνεύμονας κεκλεισμένους εἰς ἰδιαίτερον μέρος, δι' οὗ ἡ ὀλότης τοῦ αἵματος ἐκτίθεται κανονικῶς εἰς τὸ στόμα, πλὴν διὰ φεγγιτῶν καὶ ἀγγείων, συγκοινωνούντες μετὰ τούτων, διαμερίζονται εἰς πᾶν μέρος τοῦ σώματος. Ἡ κατασκευὴ τούτων εἶναι λίαν ἀξιοθαύμαστος.

Τὰ μικρὰ ταραττοντα (σπαρταρίζοντα) σκωληκοειδῆ ζῶα ἐνίοτε εἰς κλάδους βροχίου ὕδατος, ἀναβαίνοντα ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας, ἐνῶ διέμενον εἰς τὸν πυθμένα, εἰσὶν οἱ σκώληκες τινῶν εἰδῶν κωνόπων, οἵτινές εἰσιν ὠπλισμένοι μὲ ἐν ἴδιον ὄργανον. Ὁ σκώληξ εἶναι τετραπυρηνόν σχῆμα καὶ λήγει εἰς πέντε ἄκρα ὡς ἀστὴρ, καὶ διὰ τούτου συνήθως κρέμαται εἰς τὴν ἐπιφανείαν τοῦ ὕδατος, καὶ ἐπιτελεῖ τὴν συγκοινωνίαν μετὰ τῆς ἀτμοσφαιρας. Ὅποταν τὸ ζῶον εἶναι διατεθειμένον νὰ βυθισθῆ διακόπτει τὴν συγκοινωνίαν ταύτην. Ὅταν βυθίζεται, σφαιρίδιον ἀέρος διαμένει προσκεκολλημένον εἰς τὸ τέλος τοῦ σύριγκος, ὥστε καθίσταται ἐλαφρότερος τοῦ ὕδατος, καὶ καταβάλλει προσπάθειαν νὰ φθάσῃ εἰς τὸν πυθμένα· ἀλλ' ὅταν θέλει νὰ ὑψωθῆ κλείει μόνον τὸν σύριγκα, καὶ τότε εὐκόλως ἀναβαίνει ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας, καὶ διαμένει ἐκεῖ δι' ἄρκυτον χρόνον. Ὁ σκώληξ τοῦ χαμαιλέοντος (εἶδος μυίας) ἔχει ἀναπνευστικὸν ὄργανον, ὁμοιάζον, κατὰ τινὰ βαθμὸν, τοὺς βραχίονας, δι' οὓς ὀνομάζονται *θαλάσσιοι ἀρεμῶναι*. Ἡ τελευταία ἀρθρωσις τοῦ σώματος εἶναι λίαν μακρὰ, καὶ καταλήγει εἰς ἄνοιγμα (διὰ νὰ δέχηται τὸν ἀέρα), κυκλοῦμενον διὰ κύκλου

τριάκοντα σχεδὸν ἀκτίων, συνισταμένων ἐκ τριχῶν ἢ πτίλων, ὠραία συνηρμοσμένων. Αὐταὶ εἰσὶν οὕτως ἠτοιμασμένοι ὥστε νὰ ἀπωθῶσι τὸ ὕδωρ, μὲ σκοπὸν νὰ ἀναρτᾶ τὸ ζῶον διὰ τῆς οὐρᾶς του εἰς τὴν ἐπιφανείαν, καὶ ἐξασφαλίσῃ σταθερὰν εἰσοδὸν τοῦ ἀέρος. Ὅταν βυθίζεται στρέφει ἐντὸς τὰς τρίχας ταύτας καὶ κλείει τὸ ἄνοιγμα, καταβιβάζον μὲ τοῦτο ἀέριον φυσκαλίδα, ὥστε λάμπει ὡς ὑδράργυρος, καὶ τὸ ὅποιον, ὑποτίθεται, κάμνει ἱκανὸν νὰ ἐπαναλαμβάνηται ὅταν θέλῃ νὰ ἀναπνεύσῃ.

Ἐντομὰ τινὰ φαίνονται, ὅτι ἐξάγουσιν ἀέρα ἀπὸ τὸ ὕδωρ, καὶ ἐπειδὴ πράττουσιν οὕτω εἰσὶν ἐφωδιασμένα μὲ ὄργανα ἀνάλογα τῶν βρογγίων τῶν ἰχθύων, πλὴν ἡ πορεία εἰς ταῦτα πρέπει νὰ ᾖ διάφορος, διότι δὲν ἔχουσι κυκλοφορίαν. Ἡ πρώτη προσέγγισις εἰς τὴν κατασκευὴν ταύτην παρουσιάζεται διὰ τῆς χρυσαλίδος κώνωπος, ἐπειδὴ εἰς ἕκαστον μέρος τοῦ κορμοῦ ἔχει κόνδυλον, συνιστάμενον ἀπὸ πέντε τρίχας κομψῶς ἐμπεπηγμένας, αἵτινες, ὁπόταν λάμπουσι, σχηματίζουσι ὠραῖον ἀστέρκ. Εἶναι ἐπίσης ἐφωδιασμένον μὲ ἑνὸς ἐκ λαμπουσῶν τριχῶν προεξέχοντος ἠκονισμένου κόνδυλου.

Περὶ τὸν μῆνα Ἀπρίλιον, ἐάν ὁ καιρὸς ᾖ ἀνεκτῶς γλυκὺς, μικρόν τι πλάσμα φαίνεται σκιρτῶν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας ἀκινήτου ὕδατος. Ἀποσυρόμενον δὲ τὸ φθινόπωρον καὶ ἀναπαύμενον ἐν τῇ ἰλῇ εἰς τὸν πυθμένα ἐξεγείρεται τὴν ἀνοιξὶν καὶ ἄρχεται τῶν παιγνίων. Ὑπεραγαπῶν τὴν κοινωνίαν, μικρὸν μέρος ἐκ δέκα ἢ δώδεκα ἀναφανήσεται ὁπόταν τὸ ὕδωρ ἰδίως ᾖ ἡσυχον, καὶ ἐνταῦθα ταῦτα ἁρμονικῶς κυκλοῦσι τὸ ἐν τῷ ἄλλο, καὶ φυλάττει καθὲν τὴν θέσιν του, κινούμενον ἐλαφρὰ ὡς νὰ σχηματίζῃ ἀσθενεῖς καὶ ἐφημέρους κύκλους ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας. Ἐὰν χωρισθῶσιν ἐξ ἀπρόοπτου, πάλιν ταχέως συναθροίζονται, καὶ

φαίνονται εἰς ἐν τέλμα πολυάριθμοι μικραὶ οἰκογένειαι, οὔτε ἐνούμεναι, οὔτε ἐρίζουσαι· καὶ, ὡς ὁ Κίρδαῦς λέγει, «κεκαλυμμένοι μὲ φωτεινὰ ὄπλα, καὶ διὰ τῶν ἀκτίων τοῦ ἡλίου φαίνονται ὡς μικρὰ ἀθροίσματα ἀργύρου, ἢ λαμπρῶν μαργαριτῶν». Παρατηρεῖται, ὅτι ἔχουσι διάφορα μακρὰ, τριχῶδη, καὶ λεπτὰ ὄργανα, δι' ὧν ἑκάστου διέρχεται ἀεροσίφων· κατὰ τινὰς στιγμὰς τὰ ὄργανα ἔχουσι πολλὴν τὴν ὁμοιότητα τῶν βρογγίων, ποικίλων κατ' ἀριθμὸν, ἰδίως δὲ κατὰ σχῆμα, καθ' ὃ ἐνιότη εἰσὶν ὠραϊότατοι.

Τὰ ἐσωτερικὰ ὄργανα, διὰ τῶν ὀποίων δεχόμενος ὁ ἀήρ διαμερίζεται, εἰσὶν ἀξιοθαύμαστα. Ἡ κατασκευὴ τοῦ φάριγκος (φυσπητῆρος) π. χ. εἶναι θαυμασιῶς ἐφηρμοσμένη διὰ τὸν σκοπὸν του. Ἐχοντα τὰ ἀγγεῖα συντεθειμένα ἐκ μεμβράνης ἐξυφασμένων ἰσῶν, δὲν θὰ ἠδύναντο νὰ προφυλαχθῶσιν ἀπὸ τὴν σύγκλεισιν, ἀλλ' ἀπ' ἐναντίας προφυλάττεται κατὰ τούτου, καὶ ἡ ἀναγκαία τάσις ἢ τάνυσις τῶν σωλῶνων προβλέπεται ἀπὸ τὴν παρέμβασιν ἐνὸς τρυπάνου χονδροῦ ἢ ὀστεώδους κλωστής. Οὕτω, μολοντί μικρὰ τὰ ἀγγεῖα τοῦ ἐντόμου καὶ εὐλύγιστα πάντοτε βεβαίως διαμένουσιν ἀνοικτά. Οἱ δύο φάριγκες μόλα ταῦτα διδοῦσι γένεσιν εἰς διακοσίους τριάκοντα ἐξ σωλῶνας, καὶ προστιθεμένων τινῶν μικροτέρων, ἐντὸς τῶν ὀποίων διακλιδοῦνται, ἔχουσι πράγματι 100½ κλάδους. Οὗτοί εἰσιν ἀναγκαῖοι, ἐπειδὴ ὄχι μόνον διέρχονται τῶν ἐντοσθίων καὶ τοῦ βραχνητικοῦ μυελοῦ, εἰσχωροῦντες καὶ ἀναπληροῦντες πάντα δεσμὸν, ἀλλ' εἰσὶν ἐπίσης διαμεμερισμένοι ἐπὶ τοῦ δέρματος καὶ παντὸς ὄργανου τοῦ σώματος, καὶ συνοδεύουσι τὰ ἐλάχιστα νεῦρα καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις! Ὅποια τις ἐνδειξις ὑπάρχει ἐδῶ τῆς δυνάμεως καὶ ἀγαθότητος τοῦ Θεοῦ!

Πέψις καὶ σύναξις. Αἰμικὰ ἀγγεῖα.

"Ὀργανα κινήσεως. Κίνησις.

Πέψις καὶ σύναξις. Ἡ κατασκευὴ καὶ ὁ τροφοδοτικὸς ὁχετὸς τῶν ἐντόμων εἶναι θαυμασίως ποικίλος. Ὅχι μόνον ὑπάρχουσι διαφοραὶ δυσνόητοι καθ' ὅσον διαβαίνουεν ἀπὸ οἰκογένειαν εἰς οἰκογένειαν καὶ ἀπὸ εἶδη εἰς εἶδη, ἀλλ' αὐτὴ αὐτὴ ἢ ἀτομικὴ εὐρεθίσηται συχνὰ ἔχουσα ὁχετὸν ἐντελῶς διάφορον, ἐνῶ ἐξετάζεται εἰς τὴν αὐτῆς σίλην (βλάστησιν) ἢ ἐντελῆ κατάστασιν.

Ὅλαι αὐταὶ αἱ ποικιλίαι συμφωνοῦσιν ἀκριβῶς μὲ τὴν πρόσκαιρον ἢ μόνιμον κατάστασιν τῆς ζωῆς τῶν πλασμάτων, ἐν οἷς αὐταὶ φαίνονται. «Τοιοῦτοτρόπως», λέγει ὁ Κυβιέρως, «οἱ λαίμαργοι φάριγκες ἢ σίλφαι τῶν βοτορομυιῶν ἔχουσι ἐντόσθια δεκάκις μείζονα ἢ τὰ περωτὰ καὶ σώφρονα ἔντομα, ἐὰν πρόπη νὰ ἐκφρασθῶμεν οὕτω, ἐπ' ἃ ταῦτα διδοῦσιν ὑπαρξίν».

Εἰς δύο κανθάρους, οὔτινες ἐξετάστησαν, ἐπαισθητὴ διαφορὰ παρατηρήθη. Εἰς τὸν ἕνα δὲν ὑπάρχει λήϊον (σακκοῦλα), ἀλλ' ὁ στόμαχος εἶναι κροσσωτὸς εἰς καθὲν μέρος, καὶ εὐρίσκονται τρία ζεύγη ἀγγείων χολῆς, ἐνῶ εἰς τὸν ἕτερον ὁ οἰσφάγος μικύνεται ἐντὸς λήϊου, περιλαμβάνοντος σακκοῦλαν, ἐν ἧ ἢ θεία σφία ἰδίως καταφαίνεται· ἐπειδὴ μολονότι τοσοῦτον ἐλάχιστον διὰ νὰ ἐξέχη μεγάλη τις κεφαλὴ περόνης κατὰ μέγεθος, λέγεται, ὅτι ἐφωδιάθη ἐσωτερικῶς διὰ πλείω τῶν τετρακοσίων ζευγῶν ὀδόντων, κινουμένων δι' ἀμέτρως πολυαριθμοτέρων μυῶνων· ὁ σκοπὸς τῆς παραδόξου ταύτης κατασκευῆς εἶναι ἢ σύντριψις εἰς κόνην τοῦ ξύλου, τὸ ὁποῖον ὁ κάνθαρος ἔχει νὰ τρυπήσῃ καὶ πιθανῶς νὰ καταφάγη. Ὁ στόμαχος αὐτοῦ ἔχει μόνον δύο ζεύγη ἀγγείων χολῆς.

Τὰ ἔντομά εἰσιν ἐπίσης ἐφωδιασμένα μὲ

ὄργανα συλλεκτικὰ, ἅτινα ἐν γένει εἰσὶ μεμβρανώδη ἀγγεῖα, ἐπιπλάζοντα εἰς τὸ αἷμα ἢ τὰ θρεπτικὰ ὑγρά, ἐν οἷς ἐγκρούπτουσι μέταξαν, σίελον, ζυμὸν, βερνίκιον, ὄσμην καὶ φάρμακον. Ἄρκει σύντομός τις περιγραφὴ ἐνὸς τούτων.

Οἱ χρυσοχοὶ ἔχουσι σιδηρᾶς πλάκας, τετραπλημένας μὲ τρύπας διαφόρων μεγεθῶν, καὶ σύρουσιν ἀργυρᾶ καὶ χρυσᾶ σύρματα πρῶτον διὰ τῶν μειζόνων καὶ ἀκολουθῶς διὰ πᾶν ἐλαχίστων κατὰ τὴν ἀπαιτουμένην λεπτότητα. Τώρα ὁ μεταξοσκώληξ ἔχει ὑπὸ τὸ στόμα του ἀκριβῶς τοιοῦτό τι ἐργαλεῖον, ἔχον δύο ὀπὰς, αἵτινες ἐνοῦνται εἰς μίαν ἐξωθεν. Αὕτη συνέχεται μὲ τὸ μέρος, τὸ παράγον τὴν μέταξαν, τὸ ὅποιον σχηματίζεται ἐκ δύο μακρῶν κυματιζόντων πλεκτῶν σωλήνων, αὐξανόντων λεπτῶς πρὸς τὴν κεφαλὴν τοῦ ἐντόμου, ὅπου ταῦτα ἐνοῦνται διὰ νὰ σχηματίσωσι τὴν ὑφανσιν, ἣτις ἀποτελεῖ τὴν μέταξαν. Τὸ μῆκος τῶν ἀγγείων τούτων ἀποβλέπει εἰς τὴν ποιότητα τῆς μετάξης, τῆς κατασκευαζομένης ὑπὸ τοῦ ἐντόμου. Οἱ τῶν μεταξοσκώληκων εἰσὶ σχεδὸν δέκα ἰντσῶν μήκους, ἐνῶ οἱ τῶν σιτηῶν (σαρικήων) ὀλίγον ὑπερβαίνουσι τὰς τρεῖς ἴντσας. Ὁ μεταξοσκώληξ κολλᾷ σταλαγματίαν γόμας, ἣτις ἐξάγεται ἀπὸ τὰ ἀγγεῖα ταῦτα, διὰ τῶν ἤδη μνημονευθεισῶν ὀπῶν, ὅπου ἀρέσκειται, καὶ ἀκολουθῶς στρέφει ὀπίσω τὴν κεφαλὴν του ἢ ἀρίνει νὰ πῆσῃ μόνον του, ἐνῶ ἡ γόμα, ἐξακολουθοῦσα τὴν ῥοὴν χεῖται ἐξω καὶ μικύνεται. Ἐκτιθεμένη εἰς τὸν ἀέρα ἀμέσως ξηραίνεται καὶ κτᾶται σύστασιν καὶ στερεότητα. Καὶ τὸ μᾶλλον θαυμαστὸν εἶναι, ὅτι οὐδέποτε ἀπαιτᾶται εἰς τὴν κατάρτισιν τῶν ἀνοιγμάτων τούτων, ἢ τὸν προσδιορισμὸν τοῦ καταλλήλου χόνδρου τῆς κλωστῆς, ἀλλὰ πάντοτε ποιεῖ τὴν στερεότητα ἀνάλογον μὲ τὸν ὄγκον τοῦ σώματός του.

Ἡ κλωστὴ ποικίλλεται ἐξαίρετα εἰς τὸ χρῶμα καὶ τὴν ὑφὴν, καὶ ἐνίοτε ὁμοιάζει τὸν βάμβυκα ἢ τὸν μαλλόν. Ἡ τῶν ἀράχων εἶναι πολὺ πλεον μαλακὴ παρὰ τῶν ἄλλων ὑφαντικῶν ἐντόμων.

Ἀξιοπαρατήρητός τις κώνωψ στρώνουσιν ἀκριβῶς τὴν ὁδὸν καὶ τὸ μέρος του ἐνίοτε κατὰ τινὰ τρόπον μεταξὺ μετάξης καὶ βερνίκης, καὶ τὸ ὑφαίνει οὐχὶ ὡς κλωστὴν, καθῶς ἡ ἀράχνη καὶ ὁ μεταξοσκώληξ, ἀλλ' εἰς πλάτος ταινίας.

Αἰμικὰ ἀγγεῖα. Ἐπειδὴ «τὸ αἷμα εἶναι ἡ ζωὴ», προσδοκᾶται, ὅτι ὑὰ φαίνεται κατὰ τινὰ τρόπον ἢ ἄλλον, τρόπον τινὰ ἔμφυχος φύσις. Δὲν ὑπάρχει, μὴ ταῦτα, καθ' ὅλας τὰς περιπτώσεις ἀληθῆς κυκλοφορίας. Ἐν, πρὸς στιγμὴν, τὸ ὅπισθεν λείας τινὸς κάμπης, μὲ διαφανὲς δέρμα ἐξετασθῆ ἀκριβῶς, θέλει παρατηρηθῆ διακεκριμένος τις παλμὸς, ὡς τις κύμανσις ὠθεῖτο πρὸς στενὸν τινὰ σωλήνα κατὰ τακτικὰ διαλείμματα πρὸς τὴν κεφαλὴν. Ἡ ἀνατομία ἀπέδειξε σαφῶς πλείστα ὅσα ἔντομα, ἔχοντα τοιοῦτόν τινα σωλήνα τοποθετημένον ἀμέσως ὑπὸ τὸ δέρμα, καὶ ἐφωδιασμένον μὲ ἄπειρα ἀραγγεῖα, καὶ ὅτι οὗτος περιλαμβάνει ὑγρὸν, ὠθούμενον κατὰ τακτικούς παλμούς ἀπὸ εἴκοσις ἕως ἑκατὸν κατὰ λεπτόν, ποικιλλομένους ἀναλόγως τοῦ καιροῦ, ἐὰν ἢ ψυχρότερος ἢ θερμότερος. Εἰς τὸν θρίπα (ζυλοσκώληκα) παρατηρήθη, ὅτι οἱ παλμοὶ οὗτοι ἔρχονται ἀπὸ τοῦ ἐνδεκάτου τμήματος καὶ διέρχονται ἀπὸ τμήματος εἰς τμήμα, μέχρις οὗ οὗτοι φθάσωσιν εἰς τὸ τέταρτον, ὅπου περατοῦνται. Τὸ ἀγγεῖον τοῦτο ὁ Κίρβαῦς περιγράφει ὡς «τὸ πρῶτον βῆμα πρὸς τὴν καρδίαν». Τὸ ὑγρὸν, ὅπερ περιλαμβάνει εἶναι ἄφθονον. Εἰς τὸ ζῶον ὁμοιάζει μὲ τὸ ὕδωρ, ἀλλ' ὅταν ἀθροίζεται εἰς σταλαγματίαν γίνεται κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον κίτρινον, καὶ ὡς πορ-

τοκάλλιον· καὶ ὅταν ἐξετάζηται διὰ μικροσκοπίου φαίνεται πληρούμενον ἀπὸ μέγαν ἀριθμὸν διαφανῶν σφαιριδίων ἀπιστεῦτου μικρότητος. Ἡ διασπορὰ τοῦ ὑγροῦ τούτου φαίνεται οὔσα γενικὴ, οὔτως ὥστε ὅλα τὰ μέρη καὶ ὄργανα περιλαμβάνουσι τοῦτο κατὰ μείζονα ἢ ἐλάσσονα βαθμοὺς, καὶ εἰς πολλὰ ἔντομα ἐὰν φάριγξ τις ἢ σκέλος θραυσθῆ, σταγῶν ὑγροῦ ἐκρέει ἐπὶ τῆς πληγῆς, καὶ ὡς ἀποδείξις τῆς σοφίας καὶ ἀγαθότητος τοῦ δημιουργοῦ εἶναι ἔργον, παρατηρηθὲν ὑπὸ τοῦ Χόρβεῦ (1), ὅτι, ὡς τὸ αἷμα δι' ἔλλειψιν κυκλοφορικῆς συστήματος δὲν δύναται νὰ ἀναζητήσῃ τὸν ἀέρα, ὁ ἀὴρ ὑπάγει εἰς ἀναζήτησιν τοῦ αἵματος!

Αἱ ἀράχναι, μὴ ταῦτα, καὶ οἱ σκορπιοὶ ἔχουσι κυκλοφορικὰ ἀγγεῖα. Ἡ καρδία τοῦ προτέρου εἶναι μακρὸν τι νωτιαῖον ἀγγεῖον ὡς εἰς τὰ ἔντομα, ἀλλ' ὑποτίθεται, ὅτι κωλύεται εἰς τὸ ὑπογάστριον. Εἰς καθὲν μέρος τοῦ ὑστέρου ὑπάρχουσι ἀγγεῖα ὁμοιάζοντα τὰς φλέβας, ἐνῶ ἄλλα πλησιάζουσι ταῦτα, καὶ εἰσὶν αἱ ἀρτηρίαι.

Κατασκευὴ. Κίνησις. Οἱ μυῶνές εἰσι

(1) Κυκλοφορία τοῦ αἵματος. Τὸ ἐνδιαφέρον τοῦτο γινόμενον ἀνεκαλύφθη περὶ τὸ ἔτος 1620 ὑπὸ τοῦ ἱατροῦ Χόρβεῦ, ἐνδύξου Ἀγγλοφουκῆ. Οὗτος παρετήρησεν εἰς τὴν πορείαν τῶν ἀνατομικῶν μελετῶν του, ὅτι αἱ θυρίδες τῶν φλεβῶν ὅλαι ἠνοίγοντο πρὸς τὴν καρδίαν, ἀλλ' ἐκλείοντο πάλιν διὰ νὰ κωλύσωσι τὴν ἐπιστροφὴν τῆς ῥοῆς, ἢ ἄλλως τοῦ ἀέρος.

Τοιαύτας πολυεπεὶς παρατηρήσεις καὶ πειράματα ἔκαμεν ἐπὶ ζῶων, καὶ μὲ χριστιανικὴν ταπεινοφροσύνην ἤνωσε τὸ φιλοσοφικὸν πνεῦμα ὁ Χόρβεῦ, καὶ ἐξηκολούθησε τὰς ἐξετάσεις του ἐπὶ τοῦ σώματος ζῶου, καὶ αἱ ἀνακαλύψεις ἠλλαξαν τὴν ὅλην ἐπιστήμην τῆς ἱατρικῆς.

τὰ ὄργανα τῆς κινήσεως, οὔσης πεπρωκισμένης μὲ ἀξιοπαράτητον, καὶ τοι ἀνεξήγητον δύναμιν συστολῆς. Ἐκαστος τούτων συνίσταται ἐκ μικρῶν νεύρων ἢ κλωστῶν, πεποιημένων ὡς ἂν ἦσαν ἐν δέμα. Ἡ ἀρχὴ αὐτῶν εἰς τὰ ἀνώτερα ζῶα εἶναι ἐκ τοῦ αἵματος, ἀλλ' εἰς τὰ ἔντομα παράγονται ἐκ τινος βεβαίας συμφορήσεως εἰς τὸν φάριγκα ὡς μιᾶς ἀποθήκης τροφῆς διὰ τὴν ἀνάπτυξιν καὶ αὐξησιν τῶν ὀργάνων τοῦ ἐντελοῦς ἐντόμου, ὡς περὶ χρυσαλίδος λέγουσι. Τὸ αἷμα, ἐν ᾧ τὰ διάφορα ὄργανα ἐπιπολάζουσι, δὲν ἀπαιτεῖται διὰ τὴν τροφήν καὶ ὑποτίθεται, ὅτι δαπανᾶται εἰς τὸν σχηματισμὸν τῆς. Εἰς τὴν χρυσαλίδα τῆς κραμβομυίας, φυσιολόγος τις παρατήρησεν, ὅτι ἡ οὐσία αὐτῆ πρῶτον ἤθροισε λεπτὴν τινα συρορὴν ὕλης καὶ τι κιτρινοχρῶν χρωμα, καὶ ὅτι ἐκ τούτου προήχθησαν τρυφερὰ ἀθροίσματα νεύρων, ἐκτεινόμενα εἰς διαφόρους διευθύνσεις, ἐνῶ αὐτὴ ἡ οὐσία ἐμειοῦτο κατ' ἀναλογίαν ἀφοῦ ἐσχηματίζοντο.

Οἱ μυῶνες τῶν ἐντόμων ἀπολήγουσιν εἰς ὀξύ· τὸ σύνθετος αὐτῶν χρῶμα εἶναι λευκόν, ἀλλὰ λέγεται, ὅτι ἡ τῶν πετώντων διαφέρει ἀπὸ τὰ λοιπὰ, ὡς οὔσα βαθέος ὑπεύθρου χρώματος. Ἐν γένει παρατηροῦνται ὡς διαιρούμενα εἰς πρωτεύοντα καὶ δευτερεύοντα· τὰ πρωτεύοντα εἰσιν οἱ μυῶνες, δι' ὧν αἱ ἀρχικαὶ κινήσεις ὀργάνων τινῶν ἐπιτελοῦνται, καὶ δευτερεύοντα ἡ αἰτία τῶν ὑπηρετικῶν κινήματων. Σχεδὸν πᾶς μυὼν ἔχει ἀνταγωνιστήν, ἡ ἐνέργεια τοῦ ὁποίου ὑπάρχει εἰς ἐναντίαν διεύθυνσιν οὕτως, ὥστε, ἐνῶ ὁμοιάζει τὸ ὄργανον, εἰς τὸ ὁποῖον εἶναι προσκεκολλημένος, στερεῖται τῆς κινήσεως· ἀλλ' ὅταν τὸ ἐν ἐκείνῳ ὑπερσχύῃ, σύμμετρόν τι κίνημα λαμβάνει χώραν.

Ὁ Λυόννετ (1) ἀριθμεῖ τοὺς μυῶνας, τοὺς

(1) Ὁ Πέτρος Λυόννετ δούξ φυσιολόγος ἐ

περιλαμβανομένους εἰς τὸ σῶμα τῆς κάμβης τοῦ ξυλοσκώληκος (θριππου). Οὗτος εὑρεν εἰς τὴν κεφαλὴν 228, εἰς τὸ σῶμα 1,647, καὶ περιβάλλοντα τὰ ἐντόσθια οὐχὶ ἐλάσσονας τῶν 2,186, οἷτινες μετὰ τὴν προσθήκην τῶν ὄντων κοινῶν εἰς τὸν οἶσφάγον καὶ τὴν κεφαλὴν, δίδωσιν ἐν ὅλον 4,061. Μόνον 529 ἀριθμοῦνται εἰς τὸν ἀνθρώπον· ὥστε τοῦτο τὸ μικρὸν πλάσμα ἔχει 3,532 μυῶνας πλείους ἢ μῶν αὐτῶν! πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον εἶναι οὐχ ἥττον περιεργον παρά ἐκπληκτικόν.

Ἡ νευρικὴ δύναμις τῶν ἐντόμων εἶναι ἀληθῶς παράδοξος. Τινὰ δύνανται νὰ πηδῶσι διακοσιᾶκις ὑπὲρ τὸ μῆκος των. Ὁ Βράνδλεῦ (1) βεβαιεῖ, ὅτι εἶδεν ἐλαφοκάνθαρον, κομίζοντα ῥάβδον μῆκους 46 ἑκατοστομέτρου καὶ ἐνὸς χόνδρου, καὶ νὰ πετᾷ μετ' αὐτοῦ ἰκανῶν μέτρων ἀπόστασιν· ἄλλα δύνανται νὰ ἀνθέξωσιν εἰς πίεσιν μεγάλου βαθμοῦ. Ἐν, παραδ. χάριν, οἰκοῦν εἰς βελτῶδες μέρος, τυχαίως ἐσηκώθη μὲ τὸ πρὸς χρῆσιν τῆς κατασκευῆς τοῦ χάρτου ὕδωρ, κατὰ τὸν Λιναῖον, καὶ ἀντέστη ἄνευ βλάβης εἰς τὴν μεγίστην πίεσιν, δοθεῖσαν εἰς τὸν κυκλοῦντα πόλτον (χυλόν).

Παρατήρησις τῆς πολυτίμου πραγματείας τοῦ κυρίου Κόρβεῦ περιλαμβάνει ἐπιτηδεῖως τὸ ἐξῆς ἄρθρον: «Εἶναι εὐτύχημα, λέγει, ὅτι ζῶα μείζονος μεγέθους, ἰδίως τῶν ἐπιβλαβῶν, δὲν περιβάλλονται μὲ νευρώδη δύγεννήθη εἰς τὰ 1707 καὶ ἀπέθανε τὸ 1789. Οὗτος ἔγραψε διαφόρους ἀξιολόγους πραγματείας περὶ ἐντομολογίας, ὧν αἱ πλείους ἐνδιαφέρουσιν, καὶ ἰδίως ἡ τῆς ἀναιμίας τοῦ ξυλοσκώληκος (θριπός).

(1) Ὁ Βράνδλεῦ, ἔνδοξος φυσιολόγος καὶ βοτανικός ἐκτέτατο φήμην διὰ τὰς ἐρεῖνας του εἰς τὰς ιδιότητες τῶν ἐντόμων. Ἐγεννήθη περὶ τὰ τέλη τῆς δεκάτης ἐβδόμης ἑκατονταετηρίδος καὶ ἀπέθανε τὸ 1732.

ναμιν ἀνάλογον μὲ τὴν τῶν ἐντόμων». Ἡ μυολόγη (χρυσοκάνθαρος) ἤθελεν ἔχει ἐξαπλασίαν δύναμιν ἐνὸς ἵππου ἂν εἶχε τὸ αὐτὸ μέγεθος, καὶ ἂν ὁ ἐλέφας, ὡς παρετήρησεν ὁ Λιναῖος, ἦν ἰσχυρὸς ἀναλόγως τοῦ ἐλαφοκάνθαρου, ἡ δύνατο νὰ κινή τοὺς βράχους ἐκ ῥίζης καὶ νὰ ἰσοπεδοῖ τὰ ὄρη. Ἀλλ' ὁ Πλάστης ἐδήλωσε τὴν παντοδυναμίαν του, δεικνύς τί ἡ δύνατο νὰ πράξῃ οὕτω βουληθεῖς, καὶ τὴν ἀγαθότητά του, μὴ πλάσας τὰ μεγαλείτερα ζῶα, περιβεβλημένα μὲ δύναμιν καὶ ταχύτητα κατὰ τὸν αὐτὸν βαθμὸν, ὡς τὸν τῶν ἐντόμων, ἅτινα πιθανῶς πρῶτως ἤθελεν ἐρημώσῃ τὸν κόσμον, ὃν οὗτος ἐποίησεν. Ἐκ τῆς περιστάσεως ταύτης θέλομεν εἰκάσει, ὅτι τὰ ἡμέτερα σώματα μετὰ τὴν ἀνέγερσιν, διὰ μεταβολῆς εἰς τὴν κατασκευὴν καὶ σύνθεσιν τῶν μυῶνων αὐτῶν, κατασταθήσονται πρὸς κινήσιν ἰκανὰ καὶ ἰσχυρὰν ἐπιμέλειαν, τὴν ὁποίαν ἤδη ἀγνοοῦμεν.

I. Π.

ΠΕΡΙ ΚΟΜΗΤΩΝ.

Οὐδεὶς κλάδος ἀστρονομικός εἶναι τόσον ἐντελής ὡς ὁ ἀναφερόμενος εἰς τοὺς κομήτας. Οἱ μεγαλοπρεπεῖς οὗτοι καὶ θαυμαστοὶ ἀστέρες, μολονότι ἐλκύουσι περισσότερον τὴν περιέργειαν καὶ προσοχὴν τοῦ ἀνθρώπου, ἢ οἱ κανονικοὶ φωστῆρες τοῦ οὐρανοῦ, εἰσιν ἔτι γενικῶς τοσοῦτον ἀπροσδόκητοι εἰς τὴν αὐτῶν ἐμφάνισιν, διαμένουσι τοσοῦτον βραχὺ διάστημα χρόνου ὁρατοὶ εἰς ἡμᾶς, εἰσὶ τοσοῦτον ἀνόμοιοι εἰς τὴν αὐτῶν κινήσιν, καὶ τοσοῦτον ἐκκεντρικοὶ εἰς τὸν αὐτῶν γύρον, ὥστε εἶναι δύσκολον νὰ ὀρίσωμεν ἀκριβῶς τὴν τροχίαν αὐτῶν, τὰς περιόδους καὶ τὴν φύσιν αὐτῶν.

Τὸ ὄνομα τῶν κομητῶν παράγεται ἀπὸ ἐμφάνειαν δασεῖαν ἢ τριχώδη, ἢν τινες αὐτῶν ἐνδεικνύσι, λαμβάνοντες θέσιν ἀπέ-

ναντι τοῦ Ἥλιου, ἐπειδὴ ἡ λατινικὴ λέξις κομήτης (comētu) σχηματίζεται ἀπὸ τὸ coma δασύς. Ὅτι οὗτοι πρέπει νὰ καταταχθῶσι μετὰ τῶν οὐρανίων σωμάτων, ἐπετρέπετο ἀπὸ τοὺς ἐξοχωτέρους τῆς ἀρχαιότητος φιλοσόφους, ἰδίᾳ δὲ ἀπὸ τοὺς Πυθαγορείους, καὶ ἀπάσης τῆς ἐν Ἰταλίᾳ Ἑλληνικῆς αἰρέσεως (1). Οἱ περιπατητικοὶ, μολαταῦτα, ἐφρόνου, ὅτι οὗτοι ἦσαν τίποτε περισσότερον, ἢ ἰδίον τι εἶδος μetailῶρων ἐντὸς τῆς ἡμετέρας ἀτμόσφαιρας (2). Ἡ προτέρα ἐκείνη γνώμη εἶναι τώρα γενικῶς παραδεδεγμένη, καὶ ἀποδεδειγμένη εἶναι ἡ μᾶλλον διωρωμένη, διότι, δρώμενοι ἀπὸ διαφόρους θέσεις, φαίνονται ἔχοντες τὴν αὐτὴν ἀπόστασιν μὲ τοὺς σταθεροὺς ἀστέρας, οἷτινες εἰσι πλησίον αὐτῶν, ἐνῶ δὲν ἤθελεν ἔχει τὴν αὐτὴν ἀπόστασιν· οὐχ ἥττον ἢ παράλλαξις (3) αὐτῶν ἦν πολὺ μικρά, καὶ ἐπομένως ἡ ἀπόστασις πολὺ μεγάλη. Φαίνεται, ὅτι οἱ κομήται διαγράφουσι καμπύλας γραμμάς περὶ τὸν Ἥλιον, καὶ ὅτι αἱ τροχιαὶ αὐτῶν, ὡς αἱ τῶν πλανητῶν, εἰσι πιθανῶς ἐλλειπτικαὶ ἢ σχεδὸν

(1) Γνωρίζομεν ἱστορικῶς, ὅτι Πυθαγόρειοι ἐκαλοῦντο οἱ ὀπαδοὶ τοῦ Πυθαγόρου, ἐκ Σάμου, ἡγήτου τῆς Ἰταλικῆς αἰρέσεως, ὅστις ἤκμασε περὶ τὰ 555 πρ. Χρ. καὶ ἐδίδαξε τὸ δόγμα τῆς μεταβάσεως τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς ἀπὸ τὸ ἐν σῶμα εἰς ἄλλο. Οὗτος παρετήρησεν, ὅτι τὸ σῶμα ἐδημιουργήθη ἀπὸ ἀμορφον ὄγκον ὑπό τινος παντοδυναμοῦ ὄντος, ὅπερ ἦν ἡ ψυχὴ καὶ ὁ νικητὴς τοῦ κόσμου, καὶ ἐδίδαξεν, ὅτι ἡ γῆ καὶ οἱ πλανῆται στρέφονται περὶ τὸν Ἥλιον.

(2) Περιπατητικοὶ ἐκαλοῦντο οἱ ὀπαδοὶ τοῦ φιλοσόφου Ἑλλήνος Ἀριστοτέλους, ὅστις συνείθιζεν, ὡς λέγεται, νὰ παραδίδη εἰς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ μεθήματα εἰς τὸν περίπατον.

(3) Παράλλαξις ἢ παραλλαγή, κατὰ τὴν ἐρμηνείαν τοῦ Ἀγγλου συγγραφέως, εἶναι ἡ ἀπὸ θέσεως εἰς θέσιν μετάβασις οὐρανοῦ τινὸς σώματος, καὶ κατὰ συνέπειαν ὁρατοῦ γιγνομένου ἐκ διαφορῶν σημείων.

τοιαῦται. Ἀλλὰ πρὸς εὐκολίαν τοῦ ὑπολογισμοῦ θεωροῦνται ὡς παράβολοι, ἢ μᾶλλον τὰ μέρη αὐτῶν, ἅτινά εἰσιν δρατὰ εἰς ἡμᾶς, καὶ τὸ ὅποιον δὲν διαφέρει πολὺ ἀπὸ τὰς ἑλλείψεως, ἰδίως δὲ κατ' ἐκεῖνο τὸ μικρὸν αὐτῶν μέρος, ὥστε νὰ προξενῇ ἐπαισθητὴν τινα πλάνην διὰ τῆς ἀλλαγῆς. Ἐὰν κάμωμεν τοὺς ὑπολογισμοὺς τούτους, ἔσται ἀναγκαῖον, ὡς εἰς τὴν περίπτωσιν τῶν πλανητῶν, νὰ διαμερίζωμεν τὰς ἀνισότητας τῶν κινήσεων αὐτῶν μεταξὺ τῶν διαφορῶν μερῶν τῶν τροχιῶν αὐτῶν, καὶ τοιουτοτρόπως νὰ ἐπιτυχᾶνωμεν ἀποτέλεσμα διωρθωμένον κατὰ τὸ δυνατόν ἐπὶ τοῦ ὅλου. Περιπλέον εἰς τοιαύτας πολὺ ἐκκεντρικὰς τροχιάς, ὡς εἰσιν ἐκεῖναι, ἀφ' ὧν οἱ κομήται κινουῦνται, ἐπειδὴ εἶναι ἀκανόνιστος ἡ ἐμφάνισις αὐτῶν, εἶναι πολὺ δύσκολον νὰ ἐπιτύχωμεν τὰ ἀναγκαῖα διδόμενα μετὰ τῆς ἐπιθυμητῆς ἀκρίβειας, καὶ ἐντεῦθεν ἡ ἐσχάτη προφύλαξις εἰς πᾶν μέρος τῆς πορείας, ἀλλὰ καὶ ἐκ τούτου δὲν πρέπει πολὺ νὰ ἐξαρτῶμεν τὰ πραγματικὰ ἀποτελέσματα.

Ἐπάρχουσιν ἐν καταγραφῇ πλείονες τῶν 500 κομητῶν, οἵτινες παρατηρήθησαν ἀπὸ τὴν ἀρχὴν τῆς Χριστιανικῆς ἐποχῆς, καὶ πλείονες τῶν 100 πρὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης. Ἐκ τῶν 98 κομητῶν, ὧν ἡ οὐσία διεκρίθη καὶ ὠρίσθη πρὸ τοῦ ἔτους 1808, 24 διήλθον μεταξὺ τοῦ Ἡλίου καὶ τῆς τροχιάς τοῦ Ἑρμοῦ, 33 μεταξὺ τῶν τροχιῶν τῆς Ἀφροδίτης καὶ τῆς γῆς, 16 μεταξὺ τῶν τροχιῶν τῆς γῆς καὶ τοῦ Ἄρεως, 3 μεταξὺ τῶν τροχιῶν τοῦ Ἄρεως καὶ τῆς Δήμητρος, καὶ 1 μεταξὺ τούτων, τῆς Δήμητρος καὶ τοῦ Διός. Αἱ τροχιαὶ τούτων κλίνουσι πρὸς τὴν ἐκλειπτικὴν κατὰ πᾶσαν ποικιλίαν γωνίας, καὶ αἱ πορεῖαι αὐτῶν ἐπίσης διαφέρουσιν εἰς τὴν διεύθυνσιν, σχεδὸν κινουμένων τῶν ἡμίσεων τούτων ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολάς, οἱ δὲ λοιποὶ τὴν ἐναντίαν ὁδόν.

Τινὲς φαίνονται, ὅτι περιορίζονται ἐντὸς τῶν ὁρίων τοῦ ἡμετέρου Ἡλιακοῦ συστήματος, ἐνῶ τὸ πλεῖστον μέρος περιφέρεται μακρὰν καὶ πέραν αὐτοῦ.

Ἐνεκα τῶν προμνησθεισῶν δυσκολιῶν ἐπὶ τοσοῦτον μεγάλου ἀριθμοῦ κομητῶν, οἵτινες παρατηρήθησαν, ὑπάρχουσι μόνον τρεῖς, ἢ τὸ πολὺ τέσσαρες, τῶν ὁποίων αἱ περιστροφαὶ εὐαρέστως ἐπεθεβαιώθησαν. Εἰσὶ δ' οὗτοι, οἱ τοῦ Χόλεϋ, Ἔγκη, Βιέλα καὶ τέταρτος, τοῦ ὁποῖου ἡ τροχιά διέρχεται εἰς εἴκοσι δύο ἔτη ⁽¹⁾. Ὁ πρῶτος ἐφάνη εἰς τὰ 1682, καὶ ἀνεφάνη εἰς τὰ 1759, μετὰ περίοδον μακροτέραν τῶν ἐβδομήκοντα ἑξ ἑτῶν, περιεμένετο δὲ πάλιν εἰς τὰ 1835. Ἡ τροχιά αὐτοῦ εἶναι σχεδὸν διπλασία τῆς τοῦ Οὐρανοῦ. Ἡ περίοδος τοῦ κομήτου τοῦ Ἔγκη εἶναι τριῶν ἐτῶν καὶ τριῶν μηνῶν, καὶ ἡ τροχιά αὐτοῦ περιπλέκεται ἐντὸς τῆς τοῦ Διός. Ἡ τοῦ Βιέλα ἐπίσης δρατὴ γενομένη τὸ 1832, δὲν ἐκτείνεται τόσο μακρὰν ὡς ἡ τοῦ Κρόνου, καὶ σχηματίζει τὴν περιστροφὴν εἰς ἑξ ἔτη

⁽¹⁾ Οἱ ἀστρονόμοι Βιέλας, Ἔγκης, Χόλεϋ καὶ Νεύτων ὑπῆρξαν ἔνδοξοι ἀστρονόμοι καὶ μαθηματικοί. Ὁ Βιέλας Οὐίλχελμ, Γερμανὸς, γεννηθεὶς τὸ 1782, ἀνεκάλυψε τὸν κομήτην, ὅς τις φέρει τὸ ὄνομα αὐτοῦ, κατὰ τὸ 1826, ἀπέθανε δὲ τὸ 1856. Ὁ Ἔγκης Ἰωάννης, Γερμανὸς, ἐγεννήθη τὸ 1791, καὶ ἀπέθανε τὸ 1865. Οὗτος κατέδειξε τὸ 1831, ὅτι ὁ κομήτης τοῦ Πόνος ἦν ὁ αὐτὸς τοῦ Ἑρσχέλου καὶ Μιχαίλ. Ὁ Ἐδμῶν Χόλεϋ, Ἀγγλος, γεννηθεὶς τὸ 1656 καὶ ἀποθανὼν τὸ 1742, ὑπῆρξεν ἐπίσημος ἀστρονόμος. Ὁ Ἑρσχελος Φρειδερίκος Γουλιέλμος, Γερμανὸς, γεννηθεὶς τὸ 1738 καὶ ἀποθανὼν τὸ 1822, ἀνεκάλυψε τὸν πλανήτην Οὐρανόν, διατρέψων εἰς Λονδίνον ὡς ὄργανοποιός. Ὁ Ἰσαὰκ Νεύτων, γεννηθεὶς τὸ 1642 καὶ ἀποθανὼν τὸ 1727, ἀνεκάλυψε τὴν σύνθεσιν τοῦ λευκοφώτος τὸ 1666, καὶ ἐδημοσίευσεν τὴν αὐτοῦ θεωρίαν περὶ τῆς ἑλξείως τῆς βαρύτητος τὸ 1687.

καὶ ἐννέα μῆνας. Τὸ μῆκος τῆς περιόδου ἐνίοτε ἐκτελεῖται ἀπὸ τὴν ἐνέργειαν τοῦ πλανήτου Διός, ἐὰν ὁ κομήτης διέρχεται πλησίον αὐτοῦ. Αἶαν ἀξιοπαρατήρητοι κομήται ἐφάνησαν εἰς τὰ ἔτη 1807, 1808, 1811, 1819 καὶ 1825· ἀλλὰ μεταξὺ τούτων ὄλων, λαμπρότερος ἦν ὁ τοῦ 1811, ὅστις ἐφάνη εἰς ὅλην αὐτοῦ τὴν λαμπρότητα εἰς διάστημα πολλῶν μηνῶν τοῦ θέρους καὶ τοῦ φθινοπώρου τοῦ ἔτους ἐκείνου, καὶ συνωδεύετο διὰ λαμπρᾶς φωτεινῆς κόμης, ἢ οὐράς, ὑποτεινούσης πολλὰς μοίρας εἰς τὸν ὀφθαλμόν, καὶ πιθανῶς ἦν ἑκατομμυρίων τινῶν μιλίων τὸ μῆκος. Εἰς τὸν κύκλον δὲ τοῦ ἔτους 1825 πέντε κομήται ἐγένοντο δρατοί.

Ἀλλὰ τί εἰσι κομήται; Πολλοὶ παρατήρησαν, ὅτι αἱ τροχιαὶ καὶ αἱ κινήσεις τινῶν ἐξεμετρήθησαν· ἀλλ' ὅποια εἶναι ἡ φύσις αὐτῶν καὶ ἡ οὐσία, ἢ ὁ προσδοκώμενος σκοπός, δι' ὃν οὗτοι ἀνταποκρίνονται εἰς τὸ γενικὸν σύστημα, εἰσὶν ἐτι ζητήματα ἄλυτα, καὶ πιθανότης λύσεως δὲν ὑπάρχει.

Τοσοῦτον ποικίλαι εἰσὶν αἱ ἐπόψεις αὐτῶν, καὶ τόσον διακεκριμένοι εἰσὶν ἀφ' ὅλα τὰ ἄλλα σώματα, πρὸς τὰ ὅποια, κατὰ τινὰς ἐπόψεις οὗτοι ἔχουσι πλέον ἀναλογίαν τινά, ὥστε δὲν πρέπει νὰ θαυμάζωμεν διὰ τὴν μικρότητα τῆς ἡμετέρας ἐμπειρίας σχετικῶς πρὸς τούτους. Ὁ Ἰσαὰκ Νεύτων παρατήρησε τούτους, ὅτι εἰσὶ συμπαγεῖς, στερεὰ καὶ διαρκῆ σώματα, ἰκανὰ καθ' ὑπερβολὴν εἰς τὸ φέρειν μεγάλους βαθμοὺς θερμότητος καὶ ψύχους χωρὶς διάλυσιν. Πράγματι, ὑπάρχει ἐν εἶδος κομητῶν, αἵτινες κινουῦνται κατὰ πλαγίας καὶ ἐκκεντρικὰς τροχιάς, κατὰ πᾶσαν διεύθυνσιν μετὰ μεγίστης ἐλευθερίας, ἐπίμονοι εἰς τὰς κινήσεις αὐτῶν, περιπλέον ἐναντίον τῆς πορείας καὶ διευθύνσεως τῶν πλανητῶν. Ἡ κόμη (οὐρά) αὐτῶν ὑποτίθεται, ὅτι εἶναι

λίαν λεπτὸς καὶ ἀραιὸς ἀτμός, ἀναπεμπόμενος ἐκ τῆς κεφαλῆς ἢ τοῦ πυρήνος τοῦ κομήτου, πυρουμένου ἢ καιομένου ὑπὸ τοῦ Ἡλίου. Κατὰ τὴν ὑπόθεσιν ταύτην τὰ φαινόμενά τινων τῶν μεγαλειτέρων κομητῶν φαίνονται, ὅτι πολὺ καλὰ συμφωνοῦσιν, ἀλλὰ διακεκριμένοι τινὲς ἀστρονόμοι, ὡς ὁ Χόλεϋ, προέβησαν εἰς διαφορὰς ἐνστάσεις κατὰ τούτου, καὶ φρονεῖ, ὅτι ἡ κόμη κομήτου τινὸς εἶναι ἐσχηματισμένη ἐξ ὕλης, ἥτις οὐδαμῶς ἔχει τὴν δύναμιν τῆς ἑλξείως καὶ ἀναπτύξεως τοῦ φωτός, παρ' ὅτι εἶναι φωτεινὴ καὶ αὐτόφωτος οὐσία. Διὰ παρατήρησεως ἐπὶ τοῦ σώματος κομήτου ὁ καθηγητὴς Ἑρσχελος διεβεβαίωσεν, ὅτι μετ' ἐπισταμένην ἐξέτασιν διὰ τῶν διαφορῶν ἰσχυροτάτων αὐτοῦ τηλεσκοπιῶν, δὲν ἠδυνήθη νὰ διακρίνῃ τὸ ἐλάχιστον δεῖγμα στερεοῦ τινος πυρήνος, καθόσον ἐφαίνοντο, ὅτι ἦσαν καθαραὶ συρροαὶ ἀτμῶν πεπυκνωμένων περὶ τὸ κέντρον ἐκάστου. Ὅσον διὰ τὴν χρῆσιν τῶν μοναδικῶν τούτων σωμάτων, τῶν προσκαίρων τούτων πλανητῶν, ἐὰν ὦσι τοιοῦτοι, τινὲς ὑπέθεσαν, ὅτι ὠρίσθησαν πρὸς τὸν σκοπὸν ν' ἀφαιρῶσι τὴν θερμότητα τοῦ Ἡλίου, προερχομένην ἀπὸ τὴν συνεχῆ ἐκπομπὴν τῶν ἀκτίνων αὐτοῦ, καὶ οἱ ἀμαθεῖς τῶν προτέρων αἰώνων ἐξέλαβον τούτους μετὰ δεισιδαίμονος προλήψεως, ὡς σημεῖα τῆς θείας δυσαρσεκείας, ὡς κακοὺς οἰωνοὺς, καὶ προμνηύματα τῶν φεβρωτέρων δυστυχημάτων, καὶ ὡς φθονροὺς δαίμονας.

Μεταξὺ τῶν προσφάτων κομητῶν ὀνομάζονται ὁ Δονάτιος ἀπὸ τὸν ἀνακαλύψαντα αὐτὸν Δονάτον Ἰταλὸν ἀστρονόμον ἐν Φλωρεντίᾳ εἰς τὰ 1858, ὅτε ὑπελογίσθη, ὅτι ἀπέχετο τῆς γῆς 228,000,000 μίλια. Ὁ κομήτης οὗτος, τοῦ ὁποῖου ἡ κόμη ἦν μακρὰ 40,000,000 μιλίων, παρατηρήθη ἀπὸ πολλοὺς, ὅτι παρουσιάσθη ὑπέρλαμπρος εἰς

τὴν ἐμφάνειαν, ὡς ὁ μέγας κομήτης τοῦ 1811. Ὁραϊὸς τις κομήτης ἀνεκαλύφθη ἀπὸ τὸν Tebbour εἰς Συδνεάν τῆς Αὐστραλίας, τὸ 1864, μετὰ πυρῆνος 400 μιλίων τὸ πλάτος. Ὑπελογίσθη, ὅτι ὁ κομήτης οὗτος ἐταξείδευε κατὰ σειρὰν ἄνω τῶν 415 χιλιάδων μιλίων τὴν ὥραν, καὶ ἡ γῆ ὑπετίθετο, ὅτι διήλθε διὰ τῆς κόμης αὐτοῦ.

Ἡ μᾶλλον ὅμως σημαντικὴ ὑπόθεσις ἦν ἡ δηλωθεῖσα εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς τελευταίας ἑκατονταστηρίδος παρὰ τοῦ ἐπαινεθέντος Γουλιέλμου Οὐίττωνος (1). Οὗτος ἐφαντάσθη, ὅτι οὗτοί εἰσιν αἱ φυλακαὶ ἐκείνων, οἵτινες εἰσι καταδικασμένοι εἰς τὴν μέλλουσαν τιμωρίαν, καὶ ὅτι τοιουτοτρόπως, λέγει οὗτος, «ἐξετροχιάσθη ὁ κομήτης ἀπὸ τὰ πλέον ἀπομεμακρυσμένα ὄρια τοῦ συστήματος, τὰ ψυχρὰ μέρη τοῦ σκότους καὶ τοῦ ψύχους, διεκυμάτισεν ἐντὸς ἐπαισθητῆς ἐγγύτητος τοῦ Ἡλίου, καὶ τοιουτοτρόπως ἐναλλάξ ἐβίασε τοὺς ἀθλίους αὐτοῦ οἰκήτορας εἰς τὰς φοβεράς δυστυχίας τοῦ ὀλεθρίου ψύχους καὶ καταδιβρώσκοντος πυρός».

Πλὴν κατὰ θεωρίαν ἰδίαν ὑπάρχει μία ἀλήθεια, τὴν ὁποίαν ἡ φιλοσοφία, ἡ λογικὴ καὶ ἀποκάλυψις συντρέχουσιν εἰς στερέωσιν τῆς ιδέας, ὅτι ἐκεῖνος, ὅστις ἔκαμε ταῦτα, καὶ ὅλα τὰ θαυμαστά τῆς δημιουργίας, ἔλαβεν ὑπὸ τὴν ἄμεσον αὐτοῦ καὶ ἀπόλυτον ἐξουσίαν, προσδιορίζει τὴν πορείαν

(1) Ὁ Οὐίττων Γουλιέλμος ὑπῆρξε διάσημος μαθηματικὸς καὶ θεολόγος καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Καίμβριτζ, διεδέχθη τὸν Νεύτωνα, καὶ ἀνεκλήθη τῆς καθηγεσίας ἀργότερα, ὡς διδάσκαλος αἰρετικῶν ιδεῶν κατὰ τινὰ ἄρθρα τῆς πίστεως. Ἐδημοσίευσεν πολλὰς μεταφράσεις καὶ ἀπέθανε τὸ 1752.

των, κανονίζει τὰς κινήσεις αὐτῶν, καὶ ὑποτάσσει ταῦτα εἰς τὴν ἰδίαν αὐτοῦ δόξαν, καὶ τὸ καλὸν τῶν λαῶν αὐτοῦ, κατὰ τινὰ τρόπον, τὸν ὁποῖον μολοντί τὸρα δὲν γνωρίζομεν, ὕστερον ὅμως θέλομεν γνωρίσει. Ἐν τούτοις ταπεινώσει καὶ λατρεία πρέπει νὰ ὑποχρεοῖ ἡμᾶς εἰς τὴν πρὸς αὐτὸν ἀφοσίωσιν, καὶ νὰ ἐμπιστευώμεθα εἰς τὴν πρὸς ἡμᾶς ἀγάπην αὐτοῦ.

Ναί, εἰς τὴν ἀγάπην καὶ πρόνοιαν αὐτοῦ περὶ ἡμῶν, ὅστις ποιήσας τὸν ἄπειρον αὐτοῦ κόσμον, ἔθετο ἐν τῇ γῆ ταύτῃ τὸν ἀντιπρόσωπον αὐτοῦ, τὸν μόνον μεταξὺ τῶν ἀπείρων ὄντων, δυνάμενον ν' ἀποδώσῃ τὴν προσήκουσαν λατρείαν καὶ δόξαν, ὅπερ καταδείκνυσιν, ὅτι ὕλη ἐν ἡμῖν ἐπιτηδεῖα ἐδημιουργήθη τελειοτάτη εἰς ἐνοίκησιν τῆς ψυχῆς, ἥτις ἀποτελεῖ μέρος τῆς θεότητος, μεταβαλλούσης κατάστασιν μετὰ θάνατον, πρὸς αἰώνιαν χαρὰν καὶ εὐδαιμονίαν, εἰς κατάστασιν ἀτελῶς ἐννοουμένην ὑφ' ἡμῶν ὡς μετεχόντων καὶ γῆϊνης ὕλικῆς οὐσίας.

I. Π.

ΕΡΓΑΣΙΑΙ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

ΒΥΡΩΝΟΣ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΙΑ'. — ΠΡΟΕΔΡΕΙΑ Π. ΡΑΖΗ.

Ἀνεγνώσθησαν αἱ ἐξῆς διατριβαί :

Ὁ κ. Ε. Ζύγουρας, περὶ οἰκιακῆς οἰκονομίας.

Ὁ κ. Ι. Ῥάγκος, περὶ παιδείας.

Ὁ κ. Ε. Χρονόπουλος, περὶ Κάμοσος καὶ τῶν ἔργων αὐτοῦ.

Ὁ κ. Α. Κ. Παπαζαφειρόπουλος, περὶ μακρῶν ἡμερῶν μετὰ ὕγεια.

Ὁ κ. Ν. Πετρῆς, περὶ τῆς ἐν Ἀγγλίᾳ ἀνατροφῆς τοῦ γυναικείου φύλου.

Ὁ κ. Α. Κ. Παπαζαφειρόπουλος, περὶ ὕπνου, ἐνυπνίων καὶ ὁραμάτων.

Ὁ Σύλλογος κατὰ τὴν ἑκτακτον αὐτοῦ συνεδρίασιν τῆς 23 Δεκεμβρίου ἐτέλεσε τὸ πολιτικὸν τῷ θανόντι ἐπιτίμω αὐτοῦ προέδρῳ ΒΥΣΤΑΘΙΩ ΣΙΜΩ μνημόσυνον, καθ' ὃ τὸν πρέποντα λόγον ἀπήγγειλεν ὁ κ. Θεόδωρος Γ. Ὁρφανίδης.

Ὁ Σύλλογος ἐπεκύρωσε τὸ ὑπὸ τῆς Ἐφορίας αὐτοῦ συνταχθὲν πρόγραμμα τοῦ τρέχοντος ἔτους τῆς ἐν Ἀθήναις Σχολῆς τοῦ Λαοῦ. Κατ' αὐτὸ οἱ ἐξῆς κύριοι θὰ διδάξωσι τὰ ἐξῆς μαθήματα :

Ὁ κ. Ἀναστάσιος Στούπης, δικαιώματα καὶ ὑποχρεώσεις τοῦ Ἑλλήνος πολίτου κατὰ τὸ Σύνταγμα.

Ὁ κ. Κυριακὸς Κυριαζίδης, ὕγεινήν.

Ὁ κ. Κωνσταντῖνος Ξένος, ιστορίαν τῶν καλῶν τεχνῶν.

Ὁ κ. Ἰωάννης Πάνος, ιστορίαν τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους.

Ὁ κ. Ε. Ζύγουρας, οἰκιακῆν οἰκονομίαν.

Ὁ κ. Γ. Π. Χαλκιόπουλος, ιστορίαν τῶν ἐν Ἑλλάδι ἀσκουμένων τεχνῶν.

Ὁ Σύλλογος ἐκ τῶν ὑπὸ τῆς οἰκειᾶς Ἐπιτροπῆς ὑποβληθέντων θεμάτων ἐξελέξε τὰ ἐξῆς τρία πρὸς συζήτησιν :

Α'. Διὰ ποίαν ἄρα ἄραζωπυρηθῆσι-

ται ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ Ἑλλήνος τὸ ἀληθὲς θερησκευτικὸν αἶσθημα.

Β'. Ποῖα τὰ καταλληλότερα μέσα, δι' ὧν ὁ Ἑλληὴν τηρήσει τὸν ἐθνικὸν αὐτοῦ χαρακτῆρα.

Γ'. Ποῖα ἡ καταλληλοτέρα ἐνέργεια καὶ μέριμνα πρὸς μόρφωσιν πεφωτισμένων καὶ ἐπαρέτων πολιτῶν.

Ἐξελέχθησαν μέλη τῆς μὲν ἐπὶ τῆς ἐκδόσεως τοῦ περιοδικοῦ συγγράμματος Ἐπιτροπῆς οἱ κ. κ. Κωνσταντῖνος Ξένος, Π. Ῥαζῆς, Γ. Π. Χαλκιόπουλος, Τ. Βισβίτζης, Β. Νάννος καὶ Ι. Μουρτζίνης, τῆς δὲ ἐπὶ τῆς ἐκδόσεως βιβλίων χρησίμων τῷ λαῷ οἱ κ. κ. Θ. Γ. Ὁρφανίδης, Ε. Ζύγουρας καὶ Κ. Μυρτίλος.

Ἐξελέχθη ἐπίτιμος πρόεδρος ὁ κ. Θ. Γ. Ὁρφανίδης.

Κατὰ τὰς τελευταίας τοῦ Συλλόγου συνεδριάσεις ἐξελέχθησαν μέλη οἱ κ. κ. Ἐπαμεινώνδας Λαμπρινίδης ἐπίτιμον, Ἰωάννης Δούκας ἑκτακτον, Σ. Σπαγόπουλος, Ι. Χαρθούρης, Κ. Χατζηνικολάου, Π. Μπονισιέρης, Α. Φορέστης, Γ. Φωκᾶς, Α. Πανᾶς, Ι. Πυλαρινός, Π. Χατζῆ Ἀναργύρου, Π. Πολυμέρης, Γ. Σάκκης, Γ. Βλαχόπουλος, Ι. Ἰωαννίδης, Τηλ. Κομνηνός, Σ. Μανούσος καὶ Ἰω. Ρούσσης τακτικά.

ΠΟΙΗΣΕΙΣ

ΣΤΕΝΑΓΜΟΣ (*).

Εἰς ὄνειρα πτερόεντα διάγων τὰς ἡμέρας,
 ἐνῶ τὰ βλέπω φεύγοντα βαθὺ ν' ἀφίνουν ἔχνος,
 εἰς μάτην λέγω τῆς ψυχῆς, ὦ! φεῦγε τὰς χιμαίρας,
 καὶ τῆς πραγματικότητος ἅς σ' ὀδηγῆ ὁ λυχνος!
 Εἰς μάτην ἀυλακώνονται τὰ κάτισχνά μου μῆλα!
 εἰς μάτην ὀλισθαίνουναι τὰ ἔτη ἔμπροσθέν μου,
 καὶ φεύγοντα ταχύποδα ὡς φθινοπώρου φύλλα,
 ὁ χρόνος περιπαίζων με τὰ σύρει ὀπισθὲν μου!
 Μάτην ζητῶ τῆς φύσεως ἀναδιφῶν τὰ βάθη,
 ν' ἀποπλανήσω τὴν ψυχὴν εἰς ἄλλας ἀσχολίας!
 Φεῦ! εἰς ἀγῶνας ἀτυχεῖς ὁ πῶγων ἐλευκάνθη
 καὶ δὲν εὐρίσκω οὐδαμοῦ πηγὴν παρηγορίας!
 Καὶ εἰς τοὺς κόλπους τῆς νυκτὸς ἐνῶ τὸ πᾶν κοιμᾶται
 ἡσύχως, καὶ μετάρσιον τὸν πλάστην του ὑμνεῖ
 ἐμὲ μὲ φεύγει ὁ Μορφεὺς καὶ καταιγὶς μυκᾶται
 στὰ στήθη μου, καὶ δαίμονος ὀργὴ μὲ τυραννεῖ!...
 ὦ! Διατί, ἀφοῦ χειμῶν τὸ μέτωπον καλύπτῃ
 μοῦ φλέγουσι τὰ στήθη μου ἀκτινες θεριναί;
 Πῶς τὰς ψυχρὰς νιφάδας του κ' εἰς τὴν ψυχὴν δὲν ρίπτει,
 ἀλλ' εἶναι αἱ ἡμέραι τῆς ἡμέρ' ἔαριναί;.....
 Παχεῖς καλύπτουσι τὴν γῆν σωροὶ ψυχρᾶς χιόνος,
 πλὴν ὑποκάτω βράζουσιν Ἡφαίστια φλογώδη!
 Νὰ σβέσῃ, ὦ! ἀδυνατεῖ πνοὴ ψυχροῦ χειμῶνος
 τὴν φλόγα, ἥτις καίετ' ὑπὸ στέρνα παγετώδη!
 Ἀπάτη! Χρόνος, φρόνησις καὶ λογικὸν καὶ κρίσις,
 ὀμίχλης εἶναι πρωϊνῆς χρυστάλλινοι σταγόνες!
 Ἐν βλέμμα τῆς ἀρκεῖ θερμὸν, ὅπως ἐπέλθη λύσις
 καὶ παύσουν! ὅλοι τῆς ψυχῆς οἱ μάταιοι ἀγῶνες!

(*) Τοῦ αὐτοῦ καταχωρησθῆσονται καὶ ἄλλα ἐν ἐπομείφ φυλλαδίφ, μὴ ὑπέρχοντος ὧδε χώρου.

Καὶ παύσουν! Μήπως παύωσιν! ὦ! τότε ἀρχινῶσι
 ἀγῶνες ἂν τὸ βλέμμα τῆς τὸ φλογερὸν μὲ βλέπει!
 ἀγῶνες ἂν μακρὰν Αὐτῆς αἱ ὠραὶ μου περῶσι.
 Φεῦ! ὄλην μου τὴν ὑπαρξιν εἶς στεναγμὸς διέπει!
 Ἔρω! Κατάρτε Θεέ! ἀπατεῶν προδότα!
 μὲ ἄνη στρώνεις τὴν ὁδὸν ἀπείρου διαβάτου,
 ὑπούλως δὲ τὰ βέλη σου ἴστα βήματα τὰ πρῶτα,
 θανάσιμα πληγώνουσι τὰ στήθη τὰ θερμά του.
 Ἀσπαίρει κ' αἱματόφυρτον τὸ βῆμά του ἀσκόπως
 νὰ σύρῃ τὸ κλονούμενον, τὸ θυμ' ἂν δοκιμάσῃ,
 τί βλέπει; βλέπει θάνατον! βλέπει κενὸν καὶ σκότος!
 καὶ δαίμονας ἀσθμαίνοντας τίς πρῶτος νὰ τ' ἀρπάσῃ!
 Ἀπελπὶς οὕτω ναυαγός, πρὸς κύματα παλαιῶν
 λυσσωδῆ, βλέπων τ' ἀπειρον τὰς χειρὰς του ἐκφεύγον,
 καὶ κάτω βλέπω βάραθρον πῶς χαίνει φρικαλέον!
 ἀγωνιᾷ τὸν στεναγμὸν τὸν ὕστερον ἐκπέμπων!
 Πλὴν, ὄχι! εἶναι εὐτυχῆς ὁ ναυαγός! Τὸ κύμα
 ἀφρίζον καὶ μαινόμενον, τὰ νῶτα τοῦ σκεπάζει,
 καὶ τῷ ἀνοίγ' εὐρύχωρον καὶ παγετῶδες μνήμα,
 ὅπου κοιμῶντ' οἱ στεναγμοὶ καὶ δάκρυ δὲν σταλάζει!
 Τάλας ἐγώ! Ὡς Προμηθεὺς νὰ ζῶ κατεδικάσθην!
 Νὰ καίωνται τὰ στήθη μου! νὰ πάλλω τὴν καρδίαν;...
 νὰ ζῶ βίον ἀβίωτον Θεέ! μήπως ἐπλάσθην;...
 Σὺ λήθη πῶς δὲν ἔρχεσαι κἂν σὺ 'ς παρηγορίαν;

 Κόψ' Ἄτροπος τὸ νῆμά μου! Ἄς λείψῃ τόπος ἕνας
 ἐκ τῆς πενθίμου καὶ πικρῶς θρηνοῦσης συναυλίας,
 ἥτις λιχνίζει τοῦ Θεοῦ τὰς κοιμωμένας φρένας!
 Ἡ λύρα του αἰῶνα θὰ ψάλλῃ δυστυχίας!...
 N. Δ.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΝ ΤΩ Γ' ΤΟΜΩ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

ΒΥΡΩΝΟΣ.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ.

Μελέτη ἐπὶ τοῦ περὶ προσόντων τῶν ποιητῶν νόμου τοῦ κ. Ε. Ροῦδου, ὑπὸ Δ. Ποταμιάνου 21, 102.—*Παροιμιαὶ τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων μετὰ παραλληλισμοῦ πρὸς τὰς τῶν ἀρχαίων, ὑπὸ Ι. Φ. Βερέττα 164, 280, 373, 435.*—*Τέχνη τοῦ συγγραφῆν, ὑπὸ Α. Δασκαράτου 202.*—*Περὶ τῆς νέας ἑλληνικῆς ποιήσεως, ὑπὸ Φ. Α. Οἰκονομίδου 285.*—*Γλωσσικαὶ παρατηρήσεις, ὑπὸ Κ. Κόντου 378, 435, 484, 537, 596.*—*Περὶ δημαγωγῶν, ὑπὸ Μ. Ρενιέρη 473.*

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ.

Αἱ ἐν Ὀλυμπίᾳ ἀγασκαφαὶ ἐκ τῶν τοῦ Β. Ἑλλικ, ὑπὸ Ν. Πετρῆ, 6, 65.—*Περὶ τοῦ ἐν Ὀλυμπίᾳ Ἡραίου, ὑπὸ Ν. Πετρῆ 11.*

ΙΑΤΡΙΚΗ.

Στοιχεῖα ὑγιεινῆς ἀτομικῆς τε καὶ δημοσίας, ὑπὸ Σπυρίδωνος Μπαλάνου 81, 134, 223, 258, 312, 364, 418, 488, 533, 590, 641.

ΠΟΛΙΤΙΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΑΙ.

Περὶ τῆς ἐπιδράσεως τῶν ἐπιστημῶν εἰς τὴν πολιτικὴν, ὑπὸ Θ. Ν. Φλογαῆτου 14, 68.—*Ἐν συνταγματικῶν ζήτημα, ὑπὸ Θ. Ν. Φλογαῆτου καὶ Bluntschi 58.*

ΦΥΣΙΚΟΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΑΙ.

Ἀρχὴ καὶ πρόοδος τῆς Ἀστρονομίας 48, 188.—*Ψῦχος καὶ καύσωρ 121.*—*Ἐπιστημονικαὶ εἰδήσεις, ὑπὸ Α. Α. Κ. 123.*—*Ἡ δράσις τοῦ ἡλλου, ὑπὸ Μ. Θ. Χαϊρέτη 327.*—*Τηλέφωνον, ὑπὸ Μ. Θ. Χαϊρέτη 391.*—*Ὁ πύθηξ Σοκὸ 411.*—*Καταιγίδες ἐν ὄρειναῖς χώραις 459.*—*Ἀμίαντος, 462.*—*Περὶ τῆς μεταβολῆς τῆς καταστάσεως τῶν σωμάτων, ὑπὸ Α. Α. Καντακίδου 505, 551, 600.*—*Περὶ κλιματολογικῶν μεταβολῶν, ὑπὸ Μ. Ι. 337.*—*Τὰ ὠὰ τῶν ἐντόμων, ὑπὸ Α. Α. Καντακίδου 661.*

—*Λευκοὶ καὶ ἐρυθροὶ μύρμηκες τῶν Ἰνδιῶν, ὑπὸ Ι. Π. 670.*—*Ἐντομα καὶ ἕξεις αὐτῶν, ὑπὸ Ι. Π. 672.*—*Περὶ κομητῶν, ὑπὸ Ι. Π. 685.*

ΙΣΤΟΡΙΑ.

Ὁ Ἄρειος Πάγος 1.—*Παρακμὴ τῆς Γαλλικῆς μοναρχίας ἐκ τῶν τοῦ Εὐγενίου Πελλετάν, 30, 96, 142, 245.*—*Ἐπιτομὴ τῆς ἱστορίας τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου ἐκ τῶν τοῦ C. Schmeidler, 39, 129, 351, 361.*—*Θυσίαι τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῷ Χριστιανισμῷ, ὑπὸ Ι. Ἰσιδωρίδου Σκυλίτση 181.*—*Περὶ τοῦ Ἄλου ἢ τῆς Ἄλου πόλεως τῶν Ἀχαιῶν Φθιωτῶν, ὑπὸ Ι. Φ. Βερέττα 163.*—*Ὁ πρῶτος Φαναριώτης, ὑπὸ Μ. Ι. Γεδεών 215.*—*Περὶ τῶν βασιλέων τῆς Μεσοσηρίας Αἰγυπτιδῶν, ὑπὸ Ἀθανασίου Πετρίδου 501.*

ΚΡΙΤΙΚΗ.

Παγκάστη, ὑπὸ Δ. Ποταμιάνου 464.—*Βιβλιοκρισία, ὑπὸ Κ. Κζ. 560, 668.*

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΑ.

Ἐκ τῆς παιδαγωγικῆς τοῦ καθηγητοῦ Ziller, ὑπὸ Ε. Κεχαγιᾶ 296.—*Σκοπὸς τῆς ἀγωγῆς ἐν γένει, ὑπὸ Ε. Κεχαγιᾶ 395.*

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ.

Νικόλαος Μαυρογένρης, ὑπὸ Μ. Γ. Ἀντωνοπούλου, 305.—*Ἀλφόνσος Λαμαρτίνος, ὑπὸ Ε. Χρονοπούλου 341, 564, 617, 657.*—*Φώσσιος, ὑπὸ Ν. Πετρῆ 497, 548.*—*Βεριαμὴν Δισραήλης, ὑπὸ Μ. Θ. Χαϊρέτη 541.*

ΠΕΡΙΗΓΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ.

Αἱ Συρακοῦσαι, ὑπὸ Ἠλ. Ποταμιάνου 249.—*Περιήγησις ἀπ' Ἀθηρῶν εἰς Νεάπολιν, ὑπὸ..... 273, 321.*—*Σύντομος περιγραφή τῆς Σινώπης, ὑπὸ Κ. Λαναρᾶ 554, 603.*

ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΜΥΘΙΣΤΟΡΙΑΙ.

Ἀσπασία Λαμπρίδου ἐκ τοῦ ῥωσικοῦ, ὑπὸ Κ. Πώπ 4, 112, 141.—*Ὁ Λόρδος καὶ ὁ ἀοιδός, ὑπὸ Θ. Ν. Φ. 51, 147.*—*Ἐὐδιαθεσία, ἐκ τῶν τοῦ Anderson, ὑπὸ Π. Σ. Φωτιάδου 348.*—*Καὶ τὴν καρδίαν ἢ εὐλὴ ἰθύρει! ὑπὸ Ναρκίσσου Ἀπηλιώτου 515.*—*Ἡ γὰρ τῆς Μεγάλης Πέμπτης, ὑπὸ Ναρκίσσου Ἀπηλιώτου 515.*—*Οἱ αἰχμάλωτοι τοῦ Καυκάσου, ἐκ τῶν τοῦ X. de Maistre, ὑπὸ Θεοδ. Γ. Ζαφειροπούλου, 520, 573, 630.*

ΠΟΙΗΣΕΙΣ.

Ἐν δρεϊρον, ὑπὸ Ι. Μαργαρίτου 126.—*Τὸ ἰστὶον ἐκ τοῦ ῥωσικοῦ, ὑπὸ Κ. Πώπ 127.*—*Ὁ δαλμων ἐκ τοῦ ῥωσικοῦ, ὑπὸ Κ. Π. 128.*—*Τὸ ψυχροσάββατον ὑπὸ Ι. Μαργαρίτου 126.*

γαρίτου 191.—*Μόσχου ειδύλλιον Ε'* 247.—*Ἀνακρέοντος ᾠδή εἰς τὸ ξαρ*, ὑπὸ I. Φ. Βερέττα, 248.—*Ὀσκάρι καὶ Δερμίδ* ἐκ τῶν τοῦ Ὀσσιανοῦ, ὑπὸ A. Σ. Λιβαθνοπούλου 354.—*Παρά τὸ κῦμα*, ὑπὸ I. Μαργαρίτου 358.—*Ἀλέκτωρ καὶ μαργαρίτης μῦθος*, ὑπὸ I. Σ. Κρ. 359.—*Βουρὸν γεννήσαν πορτικὸν μῦθος*, ὑπὸ I. Σ. Κρασοῦ 359.—*Ἄσμα πειρατῶν*, ἐκ τῶν τοῦ Βύρωνος, ὑπὸ K. Δ. Δοσίου 413.—*Ὁ Μωϋσῆς*, ὑπὸ Ζεφύρου 414.—*Ἡ ἠχώ ἐκ τοῦ ποιήματος Τιμούρ* 415.—*Εὐξείριος Πόντος ἐκ τοῦ ποιήματος Τιμούρ* 415.—*Τῆ σεβασμίᾳ σκιά τοῦ πατρὸς μου*, ὑπὸ Δημητρίου Ἀβέρωφ, 416.—*Ἀποχαιρετισμὸς εἰς τὴν Ἑλλάδα*, ὑπὸ Κλ. Παππάζογλη 472.—*Φιλοσοφία τῶν πουλιῶν*, ὑπὸ Ζεφύρου 526.—*Ἡ Λενοῦλα*, ὑπὸ Δημ. Βικέλα 528.—*Δέσεις μητρὸς πρὸς τὴν Παραλίαν ὑπὲρ τῆς ἀποθαυόσης κόρης της*, ὑπὸ Ζεφύρου 583.—*Στεναγμὸς*, ὑπὸ N. Δ. 693.

ΛΟΓΟΙ, ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ.

Ἐπιστολαὶ Βούργερ καὶ Κρίσπη 10.—*Ἐπιστολὴ Δημητρίου Ὑψηλάντη* 63.—*Λόγος περὶ φιλολογίας καὶ τῶν μερῶν αὐτῆς*, ὑπὸ B. Βυθούλκα 171, 196.—*Ἀποσπάσματα ἐξ ἀνεκδότου λογοδοσίας*, ὑπὸ Γ. Π. Χαλκιοπούλου 384.—*Λόγος ἐκφωνηθεὶς ἐν τῇ Ῥιζορείῳ Σχολῇ*, ὑπὸ B. Κρασακοπούλου 401, 510, 606, 650.—*Λόγος ἐπικηδεύς εἰς τὸν λόρδον Μπαϊρῶνα*, ὑπὸ Σ. Τρικούπη 529.—*Λόγος ἐκφωνηθεὶς κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ὑποδοχῆς τοῦ Κυβερνήτου*, ὑπὸ Θεοφίλου Κατέρη 587.—*Προσφώνησις εἰς τὸν Φιλολογικὸν Σύλλογον Βύρωνος*, ὑπὸ Π. Ῥαζῆ, προέδρου 627.—*Λόγος ἐπὶ τῇ ἑκατονταετηρίδι τοῦ θανάτου τοῦ Βολταίρου*, ὑπὸ Βίκτωρος Οὐγὼ 636, 664.

ΝΕΚΡΟΛΟΓΙΑΙ.

Κωνσταντῖνος Πῶπ, 189.—*Εὐστάθιος Σίμος*, ὑπὸ I. Π. 625.

ΔΙΑΦΟΡΑ.

Ποικίλα, 125, 190.—*Τὰ ἐν Γαλλίᾳ ἐλεύθερα παρεπιστήμια*, ὑπὸ N. Πετρῆ 167.—*Ἐπίλογος τοῦ ἐπιστημονικοῦ πλοῦ τῆς «Νοβάρας»*, 301.—*Ἡ γλῶσσα τῶν χρωμάτων*, ὑπὸ K. 409.—*Αἱ τέρψεις καὶ τὰ πλεονεκτήματα τῆς ἐπιστήμης* ὑπὸ I. Π. 449.—*Ἐργασίαι Φιλολογικοῦ Συλλόγου Βύρωνος*, 359, 640, 688.

ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ.

(Φυλλάδιον Ἰουλίου)

§ 1,	σελ. 401	περὶ τὰς ἀρχὰς ἀντὶ δώδεκα	γράφε δέκα
»	»	στίχ. 9	» Ἑλλάδος
»	»	» 16	» ψάλλον
»	»	» 36	» ζηδώρους
»	»	» 46	» συνεχόμενου
§ 2,	»	» 4	» ἀγῆρας
»	402	» 5	» περιηχῶν
»	»	» 10	» Ἱεροσόλυμα
»	»	» 16	» τῆς τοῦ βίου ἡδονῆς
»	»	» 40	» νονί
»	403	» 7	» κώμαις
»	»	» 12	» ὅτι
»	»	» 29	» ἀναγνωσθίσης
»	»	» 33	» ἐπιζήσαντες
»	403	» 10	» μικροφανεῖς
»	»	» 16 ἔ 17	» μυρόεσσαν αὔραν
§ 3,	» 404	» 18	» γεννύτωρ
»	»	» 20	» διαρρηγνύων
»	404	» 1	» ἐνοχλεῖ
»	»	» 13	» ἐγέννα
§ 4,	» 405	» 14	» ὁποῖον
»	»	» 16	» βασκαίνοντες
§ 7,	» 408	» 9	» ἀγειν

(Φυλλάδιον Σεπτεμβρίου)

§ 9,	» 511	» 34	ἀντὶ τείχων	» τοίχων
»	» 512	» 12	» σμικρύνειν	» σμικρύνει
»	» 513	» 9	» μυριόκευτρε	» μυριόκευτρε
»	»	» 10	» φαρμακέντρια	» φαρμακεύτρια
§ 12,	» 514	» 19	» ἱερῶν	» ἱερῶν
»	» 515	» 8	» οὐαί	» Αἰαί

(Φυλλάδιον Νοεμβρίου)

§ 13, σελ. 608	στιχ. 36	ἀντὶ πανύχιον	γράφε πανύχιον
§ 14, » 610	» 1	» μονασηριακῶν δικαιωμάτων	» μονασηριακὰ δικαιώ- [ματα
§ 15, » »	» 33	» οἰκοστροφήσαντες	» οἰακοστροφήσαντες
§ 17, » 611	» 35	» ΙΓ'.	» ΙΖ'.
» »	» 20	» μεταχειρήσεται	» μεταχειρίζησαι
» 612	» 6	» ἄσπερ	» ἄς περ
» 614	» 15	» gregoire	» Gregoire
» »	» 23	» do notre	» de votre
» »	» 31	» plus de pitie	» plus digne de pitie
» »	» 34	» emporte monts	» emportements
» 615	» 16	» ἡ	» ἡ
» 616	» 4	» τεσσαράκοντα	» τεσσαρακαίδεκα
» 617	» 12	» σκοτεινός	» σκοτεινή

(Φυλλάδιον Δεκεμβρίου)

§ 19, » 651	» 11	ἀντὶ προσβαλλούσης	» προσβαλλούσης
» 653	» 7	» βρωντόφωνοι	» βροντόφωνοι
» »	» 9	» δειλίας τῆς ἀνθρωποπαρεσκείας	» δειλίας ἢ ἀνθρωπο- [παρεσκείας

Ἐάν ἄλλο τι που ὑπάρχη ἀφίεται εἰς τὴν εὐμενῆ τοῦ ἀναγνώστου ἐπιείκειαν.

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ Γ'. ΤΟΜΟΥ.